

19×30.5 ס"מ. קט דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. מס' 409. אוסף יהודה לואיס לוין.

בעמוד המגן: 'כתיבות ידות אלו מספרי עזבון אדמ"ו יהוד' לייב קארלבורג זצוק"ל אשר הי' אב"ד בקרעפעלד'. בדף א ע"א: 'עש"ק י"ב אלול תקי"ד [1754] לפ"ק פה ק"ק ליסא יע"א. הפינקס הלז מישך שייך להתורני והרבני... המופלא מ"ה איצק נר"ו חתן התורני מ"ה גרשון פרענקל מליסא יע"א ולע"ע מתגורר פה ק"ק ברלין יע"א'. ובאותו עמוד: 'הצעיר דמן חברי' ארי' לייב בלא"א הרב הגאון מהור"ר אשר זצוק"ל בעל ספר שאגת אר' החבק"ק מיץ ואגפיהם שנת תקי"ב לפ"ק'. כתיבתה של חתימה זאת חשודה בגלל שנכתבה בקולמוס חוזר ונשנה, ונראית כמעשה ילדות. ואכן, ר' אריה לייב התקבל לרב בעיר מיץ רק בשנת תקכ"ד, והחתימה מזוייפת מתוכה.

בדף א ע"ב: 'הניירות הללו קודש הם, כתבי קודש ורובם כ"י של המחבר בעצמו הגאב"ד מבונא מוהר"ר יצחק כהנא רפא פורט, אחיו של מו"ר הגאב"ד לכהן תחתיו בק"ק בונא מוהר"ר שמחה בונם כהנא, לזכר שניהם צדיקים הנ"ל... כ"ד הצעיר הק' אברהם באאמ"ו מו"ה יוסף זצ"ל מ"ץ ודיין באכלראייכן'. ובאותו עמוד: 'וזאת ליהודא לתורה ולתעודה מנחה היא שלוחה ממני אברהם הנ"ל לאמ"ו הגאב"ד החכם הכולל מוהר"ר לייב קארלבורג נ"י'.

חידושים על פסוקי התורה ועל מסכתות הש"ס, דרשות והספדים מאת ר' יצחק כהנא רפופורט.

בדף ב ע"א: 'היו יר' וי"ו עש"ק תקי"ד [1754] יב אלול תקי"ד פה ק"ק ליסא יע"א'. בדף נד ע"א: 'בקהל רב ק"ק ליסא יע"א להספד אאמ"ו הכ"מ זצ"ל ביו' ב ג' חשון תקכ"ד [1763] לפ"ק'. ובהערה בצד: 'הנפטר ז' תשרי ביו' ד' שנת קכ"ד שהי' אב"ד בק"ק וו' [וולרשטיין] והמדינה'. בדף צא ע"א, בכתיבה מאוחרת: 'הועתק בשו"ת שבכתב ראשון לציון'. בדף צד ע"א: 'שבעות תקל"ב [1772] לפ"ק פה וו' [וולרשטיין]'.

המחבר (נפטר בשנת תקמ"ח [1788]) היה דיין בליסא ובוולרשטיין, ומשנת תקל"ו היה רב בעיר בונא. ראה: תולדות היהודים בליסא, עמ' 322.

16×21 ס"מ. רא + 34 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. מס' 1151.

מרי צבי מאת ר' צבי הירש סג"ל מברלין.

חידושים על מסכתות הש"ס ועל פרשיות השבוע. שער מצויר ומעוטר, בצבעים. במרכז: זר עגול, מחוצה לו: פרחים, שני אריות, צבי וכד, ובתוכו: 'זה חדושי הילכות מרי צבי. שייך להב"ח ה"ה כהר"ר צבי הירש מברלין סגל. נעשה ד"י אלול בואתחנן [תקי"ז 1757] לפ"ק'.

בדף ב ע"ב: 'מאדמ"ו מה"ו שמואל הילמן נר"ו'. בדף ג ע"א: 'מאדמ"ו מה"ו מהרי"ק ז"ל אב"ד פפ"ד'. בדף ד ע"א: 'לענ"ד מה שהורני ה' מן השמים'. בדף ז ע"א: 'מאדמ"ו מה"ו אברהם ברוד' ז"ל'. בדף כו ע"ב: 'מאדמ"ו מה"ו יחזקאל ז"ל אב"ד דהמבורג', הוא ר' יחזקאל קצינלנבוין, מחבר שו"ת כנסת יחזקאל.

Cat. 71 קטלוג
מרי צבי מאת ר' צבי הירש סג"ל מברלין

Cat. 71 קטלוג
מרי צבי מאת ר' צבי הירש סג"ל מברלין

בקרעפעלד.
דני והרבני...
ע"א. ובאותו
החב"ק ק מיץ
שנה, ונראית
תוכה.
והר"ר יצחק
ניהם צדיקים
ואת ליהודא
מלבורג נ"י.
חק כהנא

בקהל רב
הנפטר ז'
מאחרת:
לרשטיין].
בעיר בונא.

זר עגול,
ז"ה כהר"ר

פפ"ד. בדף
כ"ב.
ת יחזקאל.

בדף כז ע"א: 'מה שאמר אדמ"ו מה"ו מאיר פישלס נר"ו מדייני דפראג'. בדף מב ע"א: 'מאדמ"ו מה"ו יוסף משטיין הערד [שטיינהרט]'. בדף מז ע"ב: 'מאדמ"ו מה"ו יונתן נר"ו'. בדף קמו ע"א: 'הלכות טריפות מאדמ"ו מה"ו יונתן נר"ו או"ה למושב לו'. בדף קעד ע"א: 'מאדמ"ו אב"ד מה"ו דוד אפנהיים ז"ל'. בדף קצג ע"א: 'מה שמצאתי בכתיבת מורי וחמי ז"ל אב"ד דק"ק בומסלא ז"ל'. בדף קצח ע"א: 'מאדמ"ו הגאון מה"ו צבי הירש מה"ש [=הלברשטט]'. בדף 33 ע"ב: 'הגאון מה"ו יהושע נר"ו כתב בספרו על סדר מועד', הוא ר' יעקב יהושע ב"ר צבי הירש מחבר ספר פני יהושע על מסכתות הש"ס.

72

20×16 ס"מ. 181 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 25.

קיצור שולחן ערוך חושן משפט ומפרשיו.

בדף 32 ע"א: 'המנהג בוויילנא'. המעתיק העיר לחיבור, כגון: 'ולי המעתיק נראה' (32 ע"א). הגהות רבות בגליון בכתיבה אחרת. אחדות מהן (37 ע"ב, 99 ע"ב, 100 ע"א ועוד) מסתיימות 'מ"כ בכתיב א"א', ואחדות (104 ע"א, 106 ע"א, 150 ע"א ועוד) מסתיימות 'מ"כ בכתיב א"א בשם הג"מ יוסף אב"ד דגליל מינסק', הוא, כנראה, ר' יוסף ב"ר שמחה רפפורט שהיה דיין במינסק בשנת תק"י [1750]. בדף 38 ע"ב: 'כת"י א"א בשם מ"כ ואח"כ נדפס'.

73

34.5×20.5 ס"מ. [א] + קלט דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 267. אוסף יהודה לואיס לוין.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'הק' הגביר ר' אהרן יורש ז"ל הלך לעלמא דקשוט יו' ג' ו' תמוז תקכ"ה [1765] ונקבר ב"ק ווייטן טערביט במדינות ביהם יום ה'.

חידושים על מסכתות הש"ס.

כותרת בדף טז ע"א: 'חידושי הלכות כרם חמד'. בדף לא ע"ב מזכיר את ספר אמרי צרופה מאת ר' אברהם יחיאל פישל ב"ר זאב וואלף שנדפס בברלין תקט"ז. בדף קכד ע"ב מזכיר את ספר אשל אברהם מאת ר' אברהם ברודא שנדפס בפפד"מ תק"ז.

74

22×18 ס"מ. עט דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 77. אוסף יהודה לואיס לוין. בעלים: מרדכי בן כמ"ר קפמן.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' יוסף צבי הירש חריף.

כותרת בדף לו ע"ב: 'בע"ה פראג'. בדף מ ע"ב: 'ב"ה מהאדם הגדול רבן של בני גולה מ' הירש פוזנא אב"ד דק"ק פיורדא יע"א'. בין דף מא ובין דף מב צורפו שני דפים. בראשם: 'מאדמ"ו הגאון אב"ד מ"ה צבי הירש ז"ל מה שדרש בחג השבועות בביתו אחר יציאת בה"כ. שנת תקכ"א [1761]. ובכתיבה מאוחרת: 'כנראה הוא ר' הירש יאנאו אבד"ק צילין'.

ר' יוסף צבי הירש חריף (נפטר בשנת תקמ"ו [1786]) מעיר יאנוב, היה רב בערים צילין, פוזנא ופיורדא. ראה: צ' הלוי איש הורוויץ, לתולדות הקהילות בפולין, ירושלים תשל"ח, עמ' 489.

75

20.5×17 ס"מ. 186 דפים (רבים מהם ריקים). 25 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 528. אוסף יהודה לואיס לוין.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'הק' מאיר וואליר טרילינגין ק"ק פיורדא'. גם אני מעיד שייך להבח' כ' חיים ברלין ע"ע בפיורדא'.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' חיים קסלין מברלין.

בדף 2 ע"א: 'בשם אדמ"ו הגאון הגדול ב"מ מו"ה ליב פ"ב [פורנבאך] נר"ו'. בדף 13 ע"א: 'חידוש הלכות ממסכ' ע"א מהגאון הגדול מו"ה יהונתן אב"ד דק"ק מיץ יע"א', הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 46 ע"א: 'חלוקא דרבנן מאדמ"ו הגאון הגדול הדיין המצוין כמו"ה ליב פ"ב נר"ו שנת תקכ"ל [1772]. בדף 54 ע"א: בשם אדמ"ו הגאון הגדול הדיין המצוין מ"ה ליב פארן באך נר"ו'. בדף 55 ע"א: 'חלוקא דרבנן מאדמ"ו הרב הגה"ג המפורסם כמו"ה טעבלי שייאר נר"ו אב"ד פה מעינץ ריש מס' ביצה'. בדף 92 ע"א: 'חלוקא דרבנן מהגאון הגדול מו"ה דוד דישפעק דיין דק"ק פיורדא', שחיבר את פרדס דוד, זולצבאך תקמ"ו. בדף 103 ע"א: 'בשם הגה"ג המפורסם כמו"ה משה ברנדס סג"ל זצ"ל שהי' אב"ד פה ק"ק מענץ'. בדף 115 ע"א: 'דרשה מה שדרש אדמ"ו הרב הגה"ג המפורסם כמו"ה טעבלי שייאר נר"ו אב"ד פה מענץ בשבת הגדול שנת תקכ"ט [1769]. ר' דוד טבלי שייאר היה אב"ד במגנצא, נפטר בתשרי תקמ"ג [1782]. בדף 123 ע"א: 'בשם הגאון הגדון מופת הדור רבן שכב"ה מו"ה יהונתן זצ"ל אב"ד בק"ק אה"ו, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 123 ע"ב: 'בשם הגה"ג כמו"ה יוסף שטיינהרט נר"ו אב"ד דק"ק פיורדא'. בעמוד האחרון: 'הפנקס הלז שייך להאלוף והקצין מלא רצון כש"ת כ"ה זלמן יצ"ו. אני הכותב הקטן חיים ברלין ע"ע... בפיורדא... שייך לי לשמי הק' חיים כמו"ה הירץ קעסלין נר"ו שליט"א מבערלין'.

המחבר כתב את ספר מסלול, דקדוק לשון הקדש, המבורג תקמ"ח.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' יוסף צבי הירש חריף.

כותרת בדף לו ע"ב: 'בע"ה פראג'. בדף מ ע"ב: 'ב"ה מהאדם הגדול רבן של בני גולה מ' הירש פוזנא אב"ד דק"ק פיורדא יע"א'. בין דף מא ובין דף מב צורפו שני דפים. בראשם: 'מאדמ"ו הגאון אב"ד מ"ה צבי הירש ז"ל מה שדרש בחג השבועות בביתו אחר יציאת בה"כ. שנת תקכ"א [1761]'. ובכתיבה מאוחרת: 'כנראה הוא ר' הירש יאנאו אבד"ק צילץ'.

ר' יוסף צבי הירש חריף (נפטר בשנת תקמ"ו [1786]) מעיר יאנוב, היה רב בערים צילץ, פוזנא ופיורדא. ראה: צ' הלוי איש הורוויץ, לתולדות הקהילות בפולין, ירושלים תשל"ח, עמ' 489.

75

17×20.5 ס"מ. 186 דפים (רבים מהם ריקים). 25 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית.

מס' 528. אוסף יהודה לואיס לוין.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'הק' מאיר וואליר טרילינגין ק"ק פיורדא'. גם אני מעיד שייך להבד' כ' חיים ברלין ע"ע בפיורדא'.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' חיים קסלין מברלין.

בדף 2 ע"א: 'בשם אדמו"ר הגאון הגדול ב"מ מו"ה ליב פ"ב [פורנבאך] נר"ו'. בדף 13 ע"א: 'חידוש הלכות ממסכ' ע"א מהגאון הגדול מו"ה יהונתן אב"ד דק"ק מיץ יע"א', הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 46 ע"א: 'חלוקא דרבנן מאדמ"ו הגאון הגדול הדיין המצויין כמו"ה ליב פ"ב נר"ו שנת תקכ"ל [1772]'. בדף 54 ע"א: 'בשם אדמ"ו הגאון הגדול הדיין המצוין מ"ה ליב פארן באך נר"ו'. בדף 55 ע"א: 'חלוקא דרבנן מאדמ"ו הרב הגה"ג המפורסם כמו"ה טעבלי שייאר נר"ו אב"ד פה מעינץ ריש מס' ביצה'. בדף 92 ע"א: 'חלוקא דרבנן מהגאון הגדול מו"ה דוד דישפעק דיין דק"ק פיורדא', שחיבר את פרדס דוד, זולצבאך תקמ"ו. בדף 103 ע"א: 'בשם הגה"ג המפורסם כמו"ה משה ברנדס סג"ל זצ"ל שהי' אב"ד פה ק"ק מענץ'. בדף 115 ע"א: 'דרשה מה שדרש אדמ"ו הרב הגה"ג המפורסם כמו"ה טעבלי שייאר נר"ו אב"ד פה מענץ בשבת הגדול שנת תקכ"ט [1769]'. ר' דוד טבלי שייאר היה אב"ד במגנצא, נפטר בתשרי תקמ"ג [1782]. בדף 123 ע"א: 'בשם הגאון הגדון מופת הדור רבן שכב"ה מו"ה יהונתן זצ"ל אב"ד בק"ק אה"ו', הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 123 ע"ב: 'בשם הגה"ג כמו"ה יוסף שטיינהרט נר"ו אב"ד דק"ק פיורדא'. בעמוד האחרון: 'הפנקס הלז שייך להאלוף והקצין מלא רצון כש"ת כ"ה זלמן יצ"ו. אני הכותב הקטן חיים ברלין ע"ע... בפיורדא... שייך לי לשמי הק' חיים כמו"ה הירץ קעסלין נר"ו שליט"א מבערלין'.

המחבר כתב את ספר מסלול, דקדוק לשון הקדש, המבורג תקמ"ח.

17×21 ס"מ. עא דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 375. אוסף יהודה לואיס לוין.
חתימת בעלים בדף המגן: 'עקב משה מקעמפען'.

חידושים על סוגיות הש"ס, דרשות, פירושי פסוקים וליקוטים שונים מרבני פראג וסביבותיה.

בדף ג ע"א: 'שנת תקכ"ז [1768] בקיץ פה ק"ק פראג'. באותו עמוד: 'משום אדמ"ו הגאון החריף שמעון או"ש נ"י'. בדף ה ע"א: 'מהגאון ר' אברהם ברודא זצ"ל'. באותו עמוד: 'אדמ"ו הגאון הגדול המפורסם מו' יחזקאל סג"ל לנדא אב"ד בפראג, מחבר שו"ת נודע ביהודה. בדף י ע"א: 'מה שחדשתי בבואי לק"ק פראג שנת תקכ"ב [1762]'. בדף יב ע"א: 'מהרב המופלא מ"ה רנשבורג'. בדף כג ע"ב: 'משום הגאון מ"ו יוסף ליברלש נ"י אפלאנד'. בדף ל ע"ב: 'בשם הגאון מהר"ם בומסלא אב"ד בק"ק פראג המעטירא'. ר' מאיר בומסלא נפטר בכסלו תקל"ז [1776]. בדף לה ע"א: 'בשם הגאון הגדול החריף והשנון מה"ו זרח איידליטץ', שהיה דיין בפראג ונפטר בשנת תקמ"ז [1786]. בדף מא ע"א: 'בשם הגאון מהר"י אב"ד ור"מ דק"ק אה"ו, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף מב ע"א: 'מהגאון הגדול מהור"ר ליב קאסוויץ נרו יאיר'. בדף סב ע"א: 'שנת תקנ"ב [1792] הספדתי לבנו של מחו' שמו ר' דוד'.

16×20 ס"מ. 35 דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 26.
חתימות בעלים: 'זאת הפנקס שייך להקטן שמואל אובן דר פה האג'.

דרשות וחילוקים מאת ר' שמואל בסאן.

בדף 1 ע"א: 'פנקס מן החילוקים חילוקא דרבנן והפשטים ששמעתי מפי אדמ"ו נר"ו ומפי הגאון אב"ד נר"ו פה ק"ק האג יע"א היום יו' ד' כ"ז סיון בשנת אש"ר ב"ך [תקכ"ג 1763] אתפאר לפ"ק. נאום שמואל הקטן בלא"א מ"ו המנוח מוהר"ר יהושע זצ"ל ממשפחת בשאן. Samuel Josua Van Oven Woonende op de gvulx gragl In Sgrawen Haage.'

בדף 1 ע"ב: 'לחנוכה מהגאון אב"ד דק"ק האג'. בדף 2 ע"א: 'חילוק ראשון ששמעתי מפי אדמ"ו כמה"ו מאניש נר"ו שאמר בשם הגאון כמה"ו יעקב כהן זצ"ל'. דף 3 ע"ב: 'חילוק שני ששמעתי מפי אדמ"ו כמה"ו מאניש נר"ו שאמר בשם הגאון כמה"ו משה ברנדיש נר"ו אב"ד ור"מ בק"ק מענץ יע"א'. דף 5 ע"א: 'נגמר ביו' שנכפל בו כי טוב י"ז טבת דשנת תקכ"ב [1762] פה ק"ק האג'. בדף 19 ע"ב: 'מהגאון אב"ד דק"ק אמשטרדם נרו יאיר'. ובאותו עמוד: 'דרשה שדרש אחר ביום חתונתו וביום שמחת לבו שהיה ביום י"ד לחודש תמוז תקכ"ג [1763] לפ"ק'. בדף 32 ע"א: 'מהגאון אב"ד ק"ק אמשטרדם כמו"ה ארי' ליב זצלה"ה. ר' אריה ליב ב"ר שאול (תנ"א-תקט"ו [1755-1691]) היה רב בדוקלא, טארנפאל, רישא וגלוגא. ומשנת ת"ק [1740] היה רב לקהל האשכנזים באמשטרדם. ראה: אור החיים, סי' 535.

19.5×32 ס"מ. 20 דפים. 60 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 410. אוסף יהודה לואיס לוין.

שולחן ערוך אורח חיים, הלכות ראש חודש והלכות פסח, סימנים תכ"ב-תס"ו, עם ביאור.

בעמודים 6-10, אחר הלכות ראש חודש, מאריך המחבר לבאר את קביעות הלוח בביאור מיוחד ששמו 'מולדות העבריות'. בעמוד 6: 'ולכן אם תרצ' ליד' שנה זו שאתה עומד בה אימת יהי המולד ולא ידעת משלפניו, ד"מ עתה היא שנת תקכ"ד [1764] לאלף הששי ותרצה לידע תקופת תשרי של שנת תקכ"ד'.

17×25 ס"מ. 47 דפים. 40-55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 310. אוסף יהודה לואיס לוין.
בעלים: ר' יעקב גלאגויער מקעמפען.

חידושים על מסכתות הש"ס ממחברים אחדים, נאספו ע"י ר' יהודה לייב ב"ר יונה שוויצר.

כותרות בראשי העמודים: 'אסברות' או 'הסברות' על מסכת פלונית. בדף 6 ע"ב: 'פה צילטץ יו' ד' י"ג סיון שנת תקכ"ח [1766] לפ"ק... אני הכותב הק' יהודא ליב במה"ו יונה שוויצר מברעסלא'.
נרשום את המחברים שנזכרו כאן. בדף 1 ע"א: 'בשם הגאון הגדול המפורסם מה"ו בער נר"ו, הוא ר' יששכר בער מהמבורג. בדף 2 ע"א: 'בשם הגאון מה"ו עקיבא איגר זצ"ל', הוא ר' עקיבא איגר הראשון (נפטר בשנת תקי"ח [1758]) מחבר משנת דרבי עקיבא. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון מהר"י זצ"ל אב"ד דק"ק אה"ו, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון הגדול מה"ו אברהם ברודא זצ"ל'. בדף 3 ע"ב: 'מהגאון מה"ו זרח נר"ו מפראג, הוא ר' זרח איידליץ. בדף 8 ע"א: 'מגאונים גדולים... מה"ו יצחק זצ"ל אב"ד דק"ק צילטץ יע"א'. בדף 10 ע"א: 'מהגאון מ"ו גרשון אב"ד דק"ק האציפלאץ. בדף 25 ע"א: 'מהגאון מה"ו שמואל קראקוויר'.

15.5×18.5 ס"מ. 122 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 294. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

19.5×32 ס"מ. 20 דפים. 60 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 410. אוסף יהודה לואיס לוין.

שולחן ערוך אורח חיים, הלכות ראש חודש והלכות פסח, סימנים תכ"ב-תס"ו,
עם ביאור.

בעמודים 6-10, אחר הלכות ראש חודש, מאריך המחבר לבאר את קביעות הלוח בביאור מיוחד
ששמו 'מולדות העבריות'. בעמוד 6: 'ולכן אם תרצ' ליד' שנה זו שאתה עומד בה אימת יהי המולד ולא
ידעת משלפניו, ד"מ עתה היא שנת תקכ"ד [1764] לאלף הששי ותרצה לידע תקופת תשרי של שנת
תקכ"ד'.

17×25 ס"מ. 47 דפים. 40-55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 310. אוסף יהודה לואיס לוין.
בעלים: ר' יעקב גלאגויער מקעמפען.

חידושים על מסכתות הש"ס ממחברים אחדים, נאספו ע"י ר' יהודה לייב ב"ר יונה
שוויצר.

כותרות בראשי העמודים: 'אסברות' או 'הסברות' על מסכת פלונית. בדף 6 ע"ב: 'פה צילטץ יו' ד' י"ג
סיון שנת תקכ"ח [1766] לפ"ק... אני הכותב הק' יהודא ליב במה"ו יונה שוויצר מברעסלא'.
נרשום את המחברים שנזכרו כאן. בדף 1 ע"א: 'בשם הגאון הגדול המפורסם מה"ו בער נר"ו, הוא ר'
יששכר בער מהמבורג. בדף 2 ע"א: 'בשם הגאון מה"ו עקיבא איגר זצ"ל, הוא ר' עקיבא איגר הראשון
(נפטר בשנת תקי"ח [1758]) מחבר משנת דרבי עקיבא. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון מהר"י זצ"ל אב"ד דק"ק
אה"ו, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון הגדול מה"ו אברהם ברודא זצ"ל. בדף 3 ע"ב:
'מהגאון מה"ו זרח נר"ו מפראג, הוא ר' זרח איידליץ. בדף 8 ע"א: 'מגאונים גדולים... מה"ו יצחק זצ"ל
אב"ד דק"ק צילטץ יע"א. בדף 10 ע"א: 'מהגאון מ"ו גרשון אב"ד דק"ק האציפלאץ. בדף 25 ע"א:
'מהגאון מה"ו שמואל קראקויר'.

15.5×18.5 ס"מ. 122 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 294. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

19.5x32 ס"מ. 20 דפים. 60 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 410. אוסף יהודה לואיס לוין.

שולחן ערוך אורח חיים, הלכות ראש חודש והלכות פסח, סימנים תכ"ב-תס"ו,
עם ביאור.

בעמודים 6-10, אחר הלכות ראש חודש, מאריך המחבר לבאר את קביעות הלוח בביאור מיוחד
ששמו 'מולדות העבריות'. בעמוד 6: 'ולכן אם תרצ' ליד' שנה זו שאתה עומד בה אימת יהי המולד ולא
ידעת משלפניו, ד"מ עתה היא שנת תקכ"ד [1764] לאלף הששי ותרצה לידע תקופת תשרי של שנת
תקכ"ד'.

17x25 ס"מ. 47 דפים. 40-55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 310. אוסף יהודה לואיס לוין.
בעלים: ר' יעקב גלאגויער מקעמפען.

חידושים על מסכתות הש"ס ממחברים אחדים, נאספו ע"י ר' יהודה לייב ב"ר יונה
שוויצר.

כותרות בראשי העמודים: 'אסברות' או 'הסברות' על מסכת פלונית. בדף 6 ע"ב: 'פה צילטץ יו' ד' י"ג
סיון שנת תקכ"ח [1766] לפ"ק... אני הכותב הק' יהודא ליב במה"ו יונה שוויצר מברעסלא'.
נרשום את המחברים שנזכרו כאן. בדף 1 ע"א: 'בשם הגאון הגדול המפורסם מה"ו בער נר"ו, הוא ר'
יששכר בער מהמבורג. בדף 2 ע"א: 'בשם הגאון מה"ו עקיבא איגר זצ"ל, הוא ר' עקיבא איגר הראשון
(נפטר בשנת תקי"ח [1758]) מחבר משנת דרבי עקיבא. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון מהר"י זצ"ל אב"ד דק"ק
אה"ו, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 2 ע"ב: 'מהגאון הגדול מה"ו אברהם ברודא זצ"ל. בדף 3 ע"ב:
'מהגאון מה"ו זרח נר"ו מפראג, הוא ר' זרח איידליץ. בדף 8 ע"א: 'מגאונים גדולים... מה"ו יצחק זצ"ל
אב"ד דק"ק צילטץ יע"א. בדף 10 ע"א: 'מהגאון מ"ו גרשון אב"ד דק"ק האציפלאץ. בדף 25 ע"א:
'מהגאון מה"ו שמואל קראקויר'.

15.5x18.5 ס"מ. 122 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.
מס' 294. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף 54 ע"א: 'חידושי ב"ק... תקל"ב [1772] לפ"ק'. בדף 64 ע"א: 'חידושי חולין מה שלמדתי שנת ט"ו ב' ויש"ר [תקל"ג 1773] לפ"ק'.

81

19x16 ס"מ. 44 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. פינות הדפים נשחתו. מס' 327. אוסף יהודה לואיס לזין.

חידושים על התורה ועל מסכתות הש"ס מרבנים אחדים, בעריכת ר' מנחם מנדיל ב"ר אייזיק גרשון מליסא.

בשער: 'רשמתי בעט ברזל... אמרים מגאוני ארץ... לקוטי בתר לקוטי... לא'זות' ול'זכ'רין' [תקל"ז 1777] לפרט פה... זה הספר קניתי מהוני לכבוד קוני ה"ה הבחור מהוה"ר מנחם מענדיל יצ"ו. בדף 3 ע"א: 'מהגאון המפורסם בדורו מהור"ר בעריש אב"ד דק"ק גלוגא רבתי, הוא ר' שלמה דובעריש ב"ר צבי הירש חריף (נפטר בשנת תקמ"ה). בדף 4 ע"ב: 'בשם הגאון אב"ד דק"ק אה"ו מהור"ר יצחק הלוי איש הורוויץ'. בדף 8 ע"ב: 'בשם הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק ליסא'. בדף 10 ע"א: 'בשם הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק דק"ק לעסלא'. בדף 12 ע"א: 'את זו דרש הרב הגאון המפורסם מהור"ר ארי' ליב בשבת הראשון שבא לק"ק מיץ להיות לאב"ד ולר"מ ואב"ד לנצח נצחים פ' ואתחנן שנת תקב"ו [1766]'. הדרשה עצמה נמצאת גם לעיל כת"י 64, ראה דברינו שם. בדף 13 ע"א: 'מהגאון אב"ד דק"ק בראד'. בדף 14 ע"א: 'בשם אמ"ו מה"ו אייזיק גרשון דק"ק ליסא'.

82

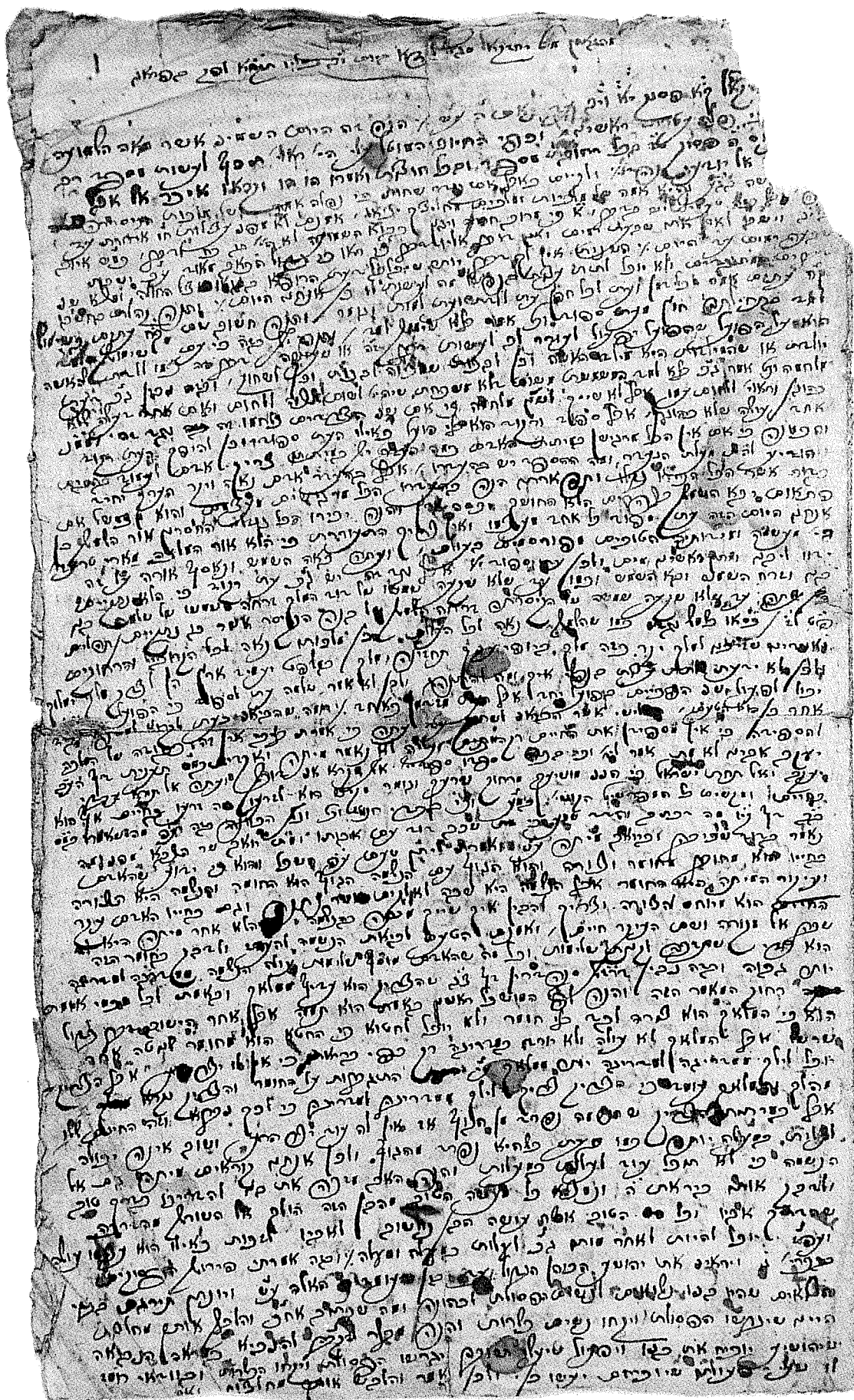
33x20 ס"מ. 4 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה-18. מס' 255. אוסף יהודה לואיס לזין.

הספר שנשא ר' יחזקאל סג"ל לנדא על מיתת המלכה מריה תרזה.

העתקה כפולה של ההספר. בדפים 1-2 העתקה שלמה של ההספר, ובראשו: 'מהגאון מו' יחזקאל סגל לנדא ביום י"ב כסליו תקמ"א [1780] לפ"ק בפראג'. בדפים 3-4 העתקה לא שלמה של ההספר, ובראשו: 'העתק אשר מצאתי בב"י הספר מהגאון מו"ה יחזקאל סגל לנדא אשר דרש בק"ק פראג'. ההספר נרפס בפראג תקמ"א.

עוד נעתקו דרשות לחיילים על קיום המצוות בצבא.

המחבר (תע"ד-תקנ"ג [1713-1793]) היה רב בברודי וביאמפולנו, ומשנת תקט"ו היה רב ואב"ד בפראג. חיבר את שו"ת נודע ביהודה, ציון לנפש חיה ועוד. ראה: י"א קמלהאר, מופת הדור, מונקאטש תרס"ג; א"ל גלמן, הנודע ביהודה ומשנתו, ירושלים תש"ל.

קטלוג 82 Cat.
הספר שנשא ר' יחזקאל סג"ל לנדא על מיתת המלכה מריה תרזה

בדף 54 ע"א: 'חידושי ב"ק... תקל"ב [1772] לפ"ק'. בדף 64 ע"א: 'חידושי חולין מה שלמדתי שנת טו"ב ויש"ר [תקל"ג 1773] לפ"ק'.

81

16×19 ס"מ. 44 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. פינות הדפים נשחתו. מס' 327. אוסף יהודה לואיס לויין.

חידושים על התורה ועל מסכתות הש"ס מרבנים אחדים, בעריכת ר' מנחם מגדיל ב"ר אייזיק גרשון מליסא.

בשער: 'רשמתי בעט ברזל... אמרים מגאוני ארץ... לקוטי בתר לקוטי... ל'א'ות' ול'זכ'רו'ן' [תקל"ז 1777] לפרט פה... זה הספר קניתי מהוני לכבוד קוני ה"ה הבחור מהוה"ר מנחם מענדיל יצ"ו. בדף 3 ע"א: 'מהגאון המפורסם בדורו מהור"ר בעריש אב"ד דק"ק גלוגא רבתי', הוא ר' שלמה דובעריש ב"ר צבי הירש חריף (נפטר בשנת תקמ"ה). בדף 4 ע"ב: 'בשם הגאון אב"ד דק"ק אה"ו מהור"ר יצחק הלוי איש הורוויץ'. בדף 8 ע"ב: 'בשם הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק ליסא'. בדף 10 ע"א: 'בשם הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק דק"ק לעסלא'. בדף 12 ע"א: 'את זו דרש הרב הגאון המפורסם מהור"ר ארי' ליב בשבת הראשון שבא לק"ק מיץ להיות לאב"ד ולר"מ ואב"ד לנצח נצחים פ' ואתחנן שנת תקכ"ו [1766]'. הדרשה עצמה נמצאת גם לעיל כת"י 64, ראה דברינו שם. בדף 13 ע"א: 'מהגאון אב"ד דק"ק בראד'. בדף 14 ע"א: 'בשם אמ"ו מה"ו אייזיק גרשון דק"ק ליסא'.

82

20×33 ס"מ. 4 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה־18. מס' 255. אוסף יהודה לואיס לויין.

הספד שנשא ר' יחזקאל סג"ל לנדא על מיתת המלכה מריה תרזה.

העתקה כפולה של ההספד. בדפים 1–2 העתקה שלמה של ההספד, ובראשו: 'מהגאון מו' יחזקאל סגל לנדא ביום י"ב כסליו תקמ"א [1780] לפ"ק בפראג'. בדפים 3–4 העתקה לא שלמה של ההספד, ובראשו: 'העתק אשר מצאתי בכ"י הספד מהגאון מו"ה יחזקאל סגל לנדא אשר דרש בק"ק פראג'. ההספד נדפס בפראג תקמ"א.

עוד נעתקו דרשות לחיילים על קיום המצוות בצבא.

המחבר (תע"ד–תקנ"ג [1713–1793]) היה רב בברודי וביאמפולנו, ומשנת תקט"ז היה רב ואב"ד בפראג. חיבר את שו"ת נודע ביהודה, ציון לנפש חיה ועוד. ראה: י"א קמלהאר, מופת הדור, מונקאטש תרס"ג; א"ל גלמן, הנודע ביהודה ומשנתו, ירושלים תש"ל.

14.5×22.5 ס"מ. 10 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 125. אוסף יהודה לואיס לוין.

דרשה מאת ר' דוד טעביל קצינלנבוגן מליסא.

בראשו: 'בנחיצה רבה כתיבת דרוש הלז תקמ"ב [1782]. דרוש נחמד מפז שדרש הרה"ג האמיתי החסיד המפורסם נרדו נתן ריחו צועה ברב כוחו, נ"י ע"ה פ"ה מו"ה טעביל נ"י אב"ד ור"מ דק"ק ליסא יע"א בשבת הגדול תקמ"ב. הדרוש מדבר בחריפות רבה נגד 'איש עני בדעת הדיוט שבהדיוט' שמו הערץ וויזל מק"ק ברלין חק בדפוס אגרת בת מחלת לב... וקרא שם האגרת דברי שלום ואמת חיבור שמה שמנה פרקים בדברי חלקלקות בא בעצה נמהרה לאנשים חכמים... כאלו הוא יחיד בדורו. העתקת ר' יהודה לואיס לוין.

הדרשה, בצירוף מאמר על מלחמת ההשכלה, נדפסה על ידי המעתיק ב-Jahrbuch der juedisch-literarischen Gesellschaft, Frankfurt 1918, vol. 12, pp. 182–194. חלק מן הדרשה נדפס ע"י ש' אסף, מקורות לתולדות החינוך בישראל, תל אביב תשי"ד, כרך א, עמ' רלה-רלט. על הדרשה כתב עוד המעתיק בספרו תולדות היהודים בליסא, עמ' 195–199.

המחבר (נפטר בשנת תקנ"ב [1791]) היה רב בהורחוב ומשנת תקל"ד היה רב בליסא. ראה: חכמי ישראל, עמ' קעב; אוצר הרבנים, סי' 5128. חיבר את נפש דוד ומכתם לדוד, פרמישלא תרל"ח.

18×22 ס"מ. 97 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 113. אוסף יהודה לואיס לוין.

כתיבת בעלים (בדף 83 ע"א): 'זה הפינקס שייך... נכתב כ"ד תמוז תקס"א [1801] הבח' מאיר הירש בן הרב מו"ה יאקב סגל'.

חידושים על מסכתות הש"ס מרבנים אחדים, בעריכת ר' רפאל יוסף ב"ר משה אליעזר.

בדף 37 ע"א: 'אני הב' רפאל יוסף בן מו"ה משה אליעזר נר"ו לומד לע"ע בהרב מו"ר פייבל תאומים פרענקעל בהרב הגאון הגדול המפורסים שלשלת היוחסין מו"ר ליב אב"ד ור"מ דק"ק העלשוויי. אני למדתי אצלו כמה שנים. ראה: תולדות יהודי ליסא, עמ' 337. בדף 42 ע"א: 'בס"ד על מס' חולין מה שחידש אמ"ו וכה יזכני ה' לקבץ כתבים תדירא מראש ועד גמירא'. בדף 46 ע"א: 'לאדמ"ו מו"ה מיכאל בכרך. ר' מיכאל ב"ר שמואל זנוול בכרך היה דיין בפראג בתק"ל. בדף 52 ע"א: 'חילוקי דרבנן מאדמו"ו הגאון אב"ד דק"ק ליסא'. בדף 54 ע"א: 'כירה, מאדמ"ו מה"ו שמואל הלברשטט נרו יאר לנצח נצחי'. ר' שמואל הלברשטט היה דיין בהגנוי ובהלברשטט. בדף 69 ע"א: 'כ"ד הכותב הק' צבי הירש מפולדא'. בדף 72 ע"א: 'מהגאון מה' טעבלי חריף אב"ד דק"ק ליסא', הוא ר' דוד טעבלי קצינלנבוגן. בדף 76 ע"א:

'מאדמ"ו הגאון מה"רי נר"ו דרשן דק"ק פראג'. בדף 78 ע"א: 'בשם הגאון מ"ו יוסף אב"ד דק"ק פוזנא'. בדף 89 ע"א: 'היום יום ב' פרשת בשלח ב"י בחדש טבת תקל"ו [1776] לפ"ק. בשם הרב המופרסים (!) אב"ד ור"מ ור"י דק"ק פוזנא'. בדף 69 ע"ב: 'בשם אדונינו מ"ו הגאון הגדול החריף והבקי המופרסים מהור"ר צבי הירש ר"מ דק"ק פוזנא'. בדף 96 ע"ב: 'זה כתב ידי להתפאר בי הק' יוסף בהמרומם המופלא כ"ה טוביה גוטמן פה ק"ק פוזנא היום יום א' פרשת פנחס שנת תקל"ו [1776] לפ"ק'.

33.5×20.5 ס"מ. 83 דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 239. אוסף יהודה לואיס לוין.

בדף 1 ע"א: 'אם יסכימו גדולי הדור חכמי זמננו שיבא הס' הזה לדפוס אזי בלי נדר לא אמנע את עצמי מליקח הספר... הי' יו' ה' כ"א כסליו תקע"א [1810]... זה כתב יד אחי הגאון מוהר"ר שלמה נר"ו האב"ד דפק"ק... ולראי' בעה"ח הק' יהושע יצ"ו באאמ"ו מוהר"ר דוב בער זצלה"ה'.

דברי מלאכי מאת ר' מיכאל מברסלוי.

שאלות ותשובות וחידושים על שולחן ערוך. בדף 2 ע"א: 'דברי מלאכי... אודה ד' בכל לבב בסוד ישרים ועדה ששם חלקי מיושבי בה"מ ומעודי עד היום גדולי ישראל ביראה ובחכמה שמשתי... ושמתי אל לבי לחוקקי על לוח חרות... וקראתי בשם דברי מאלכי (!) כי שמי בקרבי אותיות מלאכי, ולכן לא בקשתי שום הסכמה כדי שלא יהא מוסכם להלכה ולמעשה כי אם כאחת מן הדרושים בתוך אגדה שאין למידין ממנו שום הלכה למעשה... ואין שום אדם רשאי לסמוך אפי' בדבר קטן על דברי, ומה גם כי לא נמצא בו דברים חדשים כי אם בירורי דברים להבין דברי רבותינו הקודמים וחבריהם'.

בדף יז ע"ב: 'בדבר הסיבה אשר לא טובה הי', שאיש א' נתפס בק"ק קאליש על עסקי נפשות שנעשה שם רציחות ונחשד אותו האיש בעיני א"נ שהאיש ההוא היה בכלל הרוצחי' ועינו אותו ביסורי', ובשעת העינוי הודה להם כאוות נפשם ובתוך הדברי' עשה שלא כדת ודובר שקרי' על ק"ק הג"ל שהם הסיתו לכך לקחת דם, ומכל זה היה ק"ק הג"ל בסכנה גדולה סכנות נפשות מנער ועד זקן טף ונשים, ואותו האיש יצא דינו למות, ובתוך כך נמלט אותו האיש מן התפיסה ונס אל ק"ק ברעסלויא. אך אותו אדון שהיה אותו האיש תחת ממשלתו בתפיסה שלו נתבע ממנו אותו האיש באשר שהמשפט חושדו שבדעתו נמלט שלקח ממון כדי להבריחו, והי' אותו האדון מחזיר בעירות למצוא אותו, והקרה שבא אותו האדון אל ק"ק ברעסלויא וראה והיכר (!) אותו האיש בשוק, ותיכף ומיד אחז בו והיבא (!) אותו אל מושלי עיר ברעסלויא וצעק אותו אדון שאותו האיש רוצח ומוכתב למלכות להרוג וסיפר כל הדברי', ואותו אדון הי' לו עזר מסוחר' גדולי' עד שבא אותו איש לתפיסה הק"ק ב' עד שיבאו כתוב וחתום ממשפט ק"ק מה מעשהו ומשפטו, ותיכף ומיד בא כתבי' שוני' ומשוני' ממשפטי ערכאות ק"ק ויצא דינו בק"ב למסור להם האיש ההוא לידם ולהביא אתם לק"ק לעשות כרצונם, וכאשר שמועו קהל ק' את השמועה אשר לא טובה העיר ק' הי' נבוכה כי חששו שיעמוד בדבריו הראשוני' ויגדיל המדורה עליהם, מה להאריך מה שיש לחוש באותו מדינה,

'מאדמ"ו הגאון מה"רי נר"ו דרשן דק"ק פראג'. בדף 78 ע"א: 'בשם הגאון מ"ו יוסף אב"ד דק"ק פוזנא'. בדף 89 ע"א: 'היום יום ב' פרשת בשלח ב"י בחדש טבת תקל"ו [1776] לפ"ק. בשם הרב המופרסים (!) אב"ד ור"מ ור"י דק"ק פוזנא'. בדף 69 ע"ב: 'בשם אדונינו מ"ו הגאון הגדול החריף והבקי המופרסים מהור"ר צבי הירש ר"מ דק"ק פוזנא'. בדף 96 ע"ב: 'זה כתב ידי להתפאר בי הק' יוסף בהמרום המופלא ב"ה טוביה גוטמן פה ק"ק פוזנא היום יום א' פרשת פנחס שנת תקל"ו [1776] לפ"ק'.

33.5x20.5 ס"מ. 83 דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 239. אוסף יהודה לואיס לוי.

בדף 1 ע"א: 'אם יסכימו גדולי הדור חכמי זמננו שיבא הס' הזה לדפוס אזי בלי נדר לא אמנע את עצמי מליקח הספר... הוי' יו' ה' כ"א כסליו תקע"א [1810]... זה כתב יד אחי הגאון מוהר"ר שלמה נר"ו האב"ד דפק"ק... ולראי' בעה"ח הק' יהושע יצ"ו באאמ"ו מוהר"ר דוב בער זצלה"ה'.

דברי מלאכי מאת ר' מיכאל מברסלוי.

שאלות ותשובות וחידושים על שולחן ערוך. בדף 2 ע"א: 'דברי מלאכי... אודה ד' בכל לבב בסוד ישרים ועדה ששם חלקי מיושבי בה"מ ומעודי עד היום גדולי ישראל ביראה ובחכמה שמשתי... ושמתי אל לבי לחוקקי על לוח חרות... וקראתי בשם דברי מלאכי (!) כי שמי בקרבי אותיות מלאכי, ולכן לא בקשתי שום הסכמה כדי שלא יהא מוסכם להלכה ולמעשה כי אם כאחת מן הדרושים בתוך אגדה שאין למידין ממנו שום הלכה למעשה... ואין שום אדם רשאי לסמוך אפי' בדבר קטן על דברי, ומה גם כי לא נמצא בו דברים חדשים כי אם בירורי דברים להבין דברי רבותינו הקודמים וחבריהם'. בדף יז ע"ב: 'בדבר הסיבה אשר לא טובה הי', שאיש א' נתפס בק"ק קאליש על עסקי נפשות שנעשה שם רציחות ונחשד אותו האיש בעיני א"נ שהאיש ההוא היה בכלל הרוצחי' ועינו אותו ביסורי', ובשעת העינוי הודה להם כאוות נפשם ובתוך הדברי' עשה שלא כדת ודובר שקרי' על ק"ק הנ"ל שהם הסיתו לכך לקחת דם, ומכל זה היה ק"ק הנ"ל בסכנה גדולה סכנות נפשות מנער ועד זקן טף ונשים, ואותו האיש יצא דינו למות, ובתוך כך נמלט אותו האיש מן התפיסה ונס אל ק"ק ברעסלויא. אך אותו ארון שהיה אותו האיש תחת ממשלתו בתפיסה שלו נתבע ממנו אותו האיש באשר שהמשפט חושדו שבדעתו נמלט שלקח ממון כדי להבריחו, והי' אותו האדון מחזיר בעירות למצוא אותו, והקרה שבא אותו האדון אל ק"ק ברעסלויא וראה והיכר (!) אותו האיש בשוק, ותיכף ומיד אחז בו והיבא (!) אותו אל מושלי עיר ברעסלויא וצעק אותו אדון שאותו האיש רוצח ומוכתב למלכות להרוג וסיפר כל הדברי', ואותו ארון הי' לו עזר מסוחר' גדולי' עד שבא אותו איש לתפיסה הק"ק ב' עד שיבאו כתוב וחתום ממשפט ק"ק מה מעשהו ומשפטו, ותיכף ומיד בא כתבי' שוני' ומשוני' ממשפטי ערכאות ק"ק ויצא דינו בק"ב למסור להם האיש ההוא לידם ולהביא אתם לק"ק לעשות כרצונם, וכאשר שמועו קהל ק' את השמועה אשר לא טובה העיר ק' הי' נבוכה כי חששו שיעמוד בדבריו הראשוני' ויגדיל המדורה עליהם, מה להאריך מה שיש לחוש באותו מדינה,

מ'אדמ"ו הגאון מה"רי נר"ו דרשן דק"ק פראג'. בדף 78 ע"א: 'בשם הגאון מ"ו יוסף אב"ד דק"ק פוזנא'. בדף 89 ע"א: 'היום יום ב' פרשת בשלח ב"י בחדש טבת תקל"ו [1776] לפ"ק. בשם הרב המופרסים (!) אב"ד ור"מ ור"י דק"ק פוזנא'. בדף 69 ע"ב: 'בשם אדונינו מ"ו הגאון הגדול החריק והבקי המופרסים מהור"ר צבי הירש ר"מ דק"ק פוזנא'. בדף 96 ע"ב: 'זה כתב ידי להתפאר בי הק' יוסף בהמרום המופלא כ"ה טוביה גוטמן פה ק"ק פוזנא היום יום א' פרשת פנחס שנת תקל"ו [1776] לפ"ק'.

20.5×33.5 ס"מ. 83 דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 239. אוסף יהודה לואיס לוין.

בדף 1 ע"א: 'אם יסכימו גדולי הדור חכמי זמננו שיבא הס' הזה לדפוס אזי בלי נדר לא אמנע את עצמי מליקח הספר... היום י' ה' כ"א כסליו תקע"א [1810]... זה כתב יד אחי הגאון מוהר"ר שלמה נר"ו האב"ד דק"ק... ולראי' בעה"ח הק' יהושע יצ"ו באאמ"ו מוהר"ר דוב בער זצלה"ה'.

דברי מלאכי מאת ר' מיכאל מברסלוי.

שאלות ותשובות וחידושים על שולחן ערוך. בדף 2 ע"א: 'דברי מלאכי... אודה ד' בכל לבב בסוד ישרים ועדה ששם חלקי מיושבי בה"מ ומעודי עד היום גדולי ישראל ביראה ובחכמה שמשתי... ושמתי אל לבי לחוקקי על לוח חרות... וקראתי בשם דברי מאלכי (!) כי שמי בקרבי אותיות מלאכי, ולכן לא בקשתי שום הסכמה כדי שלא יהא מוסכם להלכה ולמעשה כי אם כאחת מן הדרושים בתוך אגדה שאין למידין ממנו שום הלכה למעשה... ואין שום אדם רשאי לסמוך אפי' בדבר קטן על דברי, ומה גם כי לא נמצא בו דברים חדשים כי אם בירורי דברים להבין דברי רבותינו הקודמים וחבריהם'. בדף יז ע"ב: 'בדבר הסיבה אשר לא טובה הי' שאיש א' נתפס בק"ק קאליש על עסקי נפשות שנעשה שם רציחות ונחשד אותו האיש בעיני א"נ שהאיש ההוא היה בכלל הרוצחי ועינו אותו ביסורי, ובשעת העינוי הודה להם כאוות נפשם ובתוך הדברי' עשה שלא כדת ודובר שקרי' על ק"ק הנ"ל שהם הסיתו לכך לקחת דם, ומכל זה היה ק"ק הנ"ל בסכנה גדולה סכנות נפשות מנער ועד זקן טף ונשים, ואותו האיש יצא דינו למות, ובתוך כך נמלט אותו האיש מן התפיסה ונס אל ק"ק ברעסלויא. אך אותו אדון שהיה אותו האיש תחת ממשלתו בתפיסה שלו נתבע ממנו אותו האיש באשר שהמשפט חושדו שבדעתו נמלט שלקח ממון כדי להבריחו, והי' אותו האדון מחזיר בעירות למצוא אותו, והקרה שבא אותו האדון אל ק"ק ברעסלויא וראה והיכר (!) אותו האיש בשוק, ותיכף ומיד אחז בו והיבא (!) אותו אל מושלי עיר ברעסלויא וצעק אותו אדון שאותו האיש רוצח ומוכתב למלכות להרוג וסיפר כל הדברי', ואותו אדון הי' לו עזר מסוחר' גדולי' עד שבא אותו איש לתפיסה הק"ק ב' עד שיבאו כתוב וחתום ממשפט ק"ק מה מעשהו ומשפטו, ותיכף ומיד בא כתבי' שוני' ומשוני' ממשפטי ערכאות ק"ק ויצא דינו בק"ב למסור להם האיש ההוא לידם ולהביא אתם לק"ק לעשות כרצונם, וכאשר שמועו קהל ק' את השמועה אשר לא טובה העיר ק' הי' נבוכה כי חששו שיעמוד בדבריו הראשוני' ויגדיל המדורה עליהם, מה להאריך מה שיש לחוש באותו מדינה,

שדרש הרה"ג האמיתי החסיד
י אב"ד ור"מ דק"ק ליסא יע"א
הדיוט שבהדיוטו שמו הערץ
דברי שלום ואמת חיבור שמה
גלו הוא יחיד בדורו. העתקת ר'
יק ב-Jahrbuch der juedisch-
מן הדרשה נדפס ע"י ש' אסף,
ה-רלט. על הדרשה כתב עוד

היה רב בליסא. ראה: חכמי
לדוד, פרמישלא תרל"ח.

[הבח' מאיר הירש בן הרב מו"ה

ל יוסף ב"ר משה אליעזר.
ע' בהרב מו"ר פייבל תאומים
ב"ד ור"מ דק"ק העלשוויי. אני
ע"א: 'בס"ד על מס' חולין מה
46 ע"א: 'לאדמ"ו מו"ה מיכאל
ע"א: 'חילוקי דרבנן מאדמו"ר
ברשטט נרו יאר לנצח נצחי'.
כותב הק' צבי הירש מפולדא'.
בלי קצינלנבוגן. בדף 76 ע"א:

וכתבו קהל ק' מגלת סתרי' אל קהל ברעסלויא בבכי ובתחנוני' לעמוד על נפשם בהשתדלות ובפעולות טובות להפר עצתם שלא יצא מכח אל הפועל מחשבתם הרעה, והקהל ב' עזרו כגיבורים כדת בהשתדלות גופם וממונם וה' הי' בעזרם בשתי פעולת טובות, א' שלא נמסר למדינות פולין, ושנית שלא ניתן לחפשי ויהא לעולם במשמר בעיר ב', כי ק"ק חששו שאם נתן לחפשי ילך לביתו ויציל נפשו בהמיר דתו כי פרוע הי' לשמצה ועליהם יעבור הכוס התורעלה, ועתה תבעו ק"ק ברעסלויא את הוצאות גדולות שהוציאו על השתדלות זו, גם טענו ק"ק ברעסלויא אף שלא נכתב במגילת סתרים שבקשו ק"ק להוציא מעות על זה על הוצאתם ושלמו להם במיטב כספם, אמנם ע"ד שלוחם שהביאו את המגילת סתרים שמו בפיהם בע"פ כי בכתב יש לחוש אולי יבוא אינו בדוק. ותשובת ק"ק קאליש האף אמנם המעשה כך היה מ"מ באשר שאותו האיש יבא בגבולם ק"ב אליבא [עליהם] היה מוטל להציל אותו האיש ממיתו, גם זה אינו אמת ששמו בפירש בדבר הוצאות וכתבם הי' לעשות עבור כלל ישראל לא בעבורם כי כבר היגדיל המדורה עליהם וכוונתם הי' לחוש לתקנות קהילות אחדות'.

בדף יט ע"א: 'זכבר שמעתי מהרבני מה"ו זאב וואלף בנו של הרב המובהק המה"ג המנוח מה"ו עקיבא איגר'.

המחבר היה רב בברסלוי משנת תק"כ [1760]. ראה: אוצר הרבנים, סי' 13161. על קשרי המסחר של יהודי ברסלוי ראה: ד' ברילינג, על קשרי המסחר בין יהודי פולין וברסלאו בשנות התשעים של המאה הי"ז, ציון יט (תשי"ד), עמ' 67-79; הנ"ל, ראשית התישבותם של היהודים בברסלא במאה הי"ז, ציון כ"ב (תשי"ז), עמ' 70-73.

18×20 ס"מ. 87 דפים. 25 שורות בעמוד. שלחי המאה הי"ח. כתיבה אשכנזית. מס' 764. אוסף ברוך שטרניס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

חידושי תורה מאת ר' רפאל.

החיבור כולל: חידושים על מסכתות הש"ס, חידושים על פרשיות השבוע ועל ההפטרות, חידושים על שולחן ערוך, דרשות ופרפראות.

על הכריכה: 'חידושי תורה אשר חידוש(!) המ"ץ כמה"ר רפאל זלה"ה וכמה מהם ג"כ מאת שאר גאוני...'. בדף ב ע"א: 'מאדמ"ו הג"ה מו"ה יוסף העס נר"ו אב"ד דק"ק קאסל'. ר' יוסף הס (נפטר בחשוון תקנ"ד [1793]) היה דיין בפיוורדא ואב"ד בקאסל. בדף ח ע"א: 'בשם הגאון מהר"ם בכרך דיין בק"ק פראג', הוא ר' מיכאל בכרך שזכר לעיל כת"י 84. באותו עמוד: 'מהגאון... מאיר פישלס ז"ל'. בדף כג ע"ב: 'מה שדרשתי על בית עלמין בער"ח אלול תקס"ז [1807]'. בדף לב ע"א: 'מהגאון מהר"מ בומסלא ז"ל', הוא ר' מאיר בומסלא שזכר לעיל כת"י 76. בדף לו ע"ב: 'מהגאון המפורסם מ' איצק ברודא'. בדף לט ע"א: 'מאמ"ו הגאון הגדול מהור"ר יוסף שט"ה אב"ד דק"ק פיוורדא', הוא ר' יוסף שטיינהרט. בדף מ ע"א: 'לסעודת בר מצוה מהגאון מ"ה חי' ווייל דק"ק פראג'.

18×21 ס"מ. 11 (מניין מקורי: צג-קג) דפים. 25 שורות בעמוד. שלחי המאה הי"ח. כתיבה אשכנזית. מס' 1081.

חידושים על מסכת ברכות.

בדף צה ע"א: 'אבל שמעתי מהגאון החסיד מוויילנ' שהוא אומר', הוא ר' אליהו ב"ר שלמה זלמן (הגר"א) מוויילנא.

22×34.5 ס"מ. 176 (מניין מקורי: צ-רסה) דפים. 55 שורות בעמוד. המאה הי"ח. כתיבה אשכנזית. מס' 637.

זרע קדש.

חידושים על מסכתות הש"ס, בהלכה ובאגדה, עם 'תוכחת מוסר השייך לענין זה בנגלה ובנסתר'. על מסכתות פסחים – נדה.

בדף קסז ע"ב: 'בשם הגאון המפורסים מו"ה אברהם ברודא'. באותו עמוד: 'בשם אדמ"ו הגאון מו"ה שלמה זלמן קיידאן במהרי"ק ז"ל'. בסוף החיבור: 'מפתחות לכל ענינים הנמצאים בזה הספר'.

10×17 ס"מ. 8 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה הי"ח. כתיבה אשכנזית. מס' 471. אוסף יהודה לואיס לויין. בעמוד האחרון: 'קבלתי במתנה מאת התורני המוב' ר' אהרון דוד... פ' נשא שנת פ"ד [1824]'.

פנקס חידושי תורה.

דף 1 ע"א: 'איתא בזוהר'. דף 2: 'חידושי גאונים מסכת בבא מציעא בשם הגאון הגדול המפורס' מהור"ר אברהם ברודא זצ"ל שהיה אב"ד דק"ק פ"פ'. דף 7 ע"ב-8 ע"א: חידוש בפרשת מקץ. שאר העמודים ריקים.

6.5×11 ס"מ. קצות הדפים נפגעו בשריפה. 30 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה הי"ח. כתיבה אשכנזית. מס' 191. אוסף יהודה לואיס לויין.

87

18×21 ס"מ. 11 (מניין מקורי: צג-קג) דפים. 25 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 1081.

חידושים על מסכת ברכות.

בדף צה ע"א: 'אבל שמעתי מהגאון החסיד מווילנ' שהוא אומר, הוא ר' אליהו ב"ר שלמה זלמן (הגר"א) מווילנא.

88

22×34.5 ס"מ. 176 (מניין מקורי: צ-רסה) דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 637.

זרע קדש.

חידושים על מסכתות הש"ס, בהלכה ובאגדה, עם 'תוכחת מוסר השייך לענין זה בנגלה ובנסתר'. על מסכתות פסחים – נדה.

בדף קסז ע"ב: 'בשם הגאון המפורסים מו"ה אברהם ברודא'. באותו עמוד: 'בשם אדמ"ו הגאון מו"ה שלמה זלמן קידאן במהרי"ק ז"ל'. בסוף החיבור: 'מפתחות לכל ענינים הנמצאים בזה הספר'.

89

10×17 ס"מ. 8 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 471. אוסף יהודה לואיס לוין.

בעמוד האחרון: 'קבלתי במתנה מאת התורני המוב' ר' אהרון דוד... פ' נשא שנת פ"ד [1824]'.

פנקס חידושי תורה.

דף 1 ע"א: 'איתא בזוהר'. דף 2: 'חידושי גאונים מסכת בבא מציעא בשם הגאון הגדול המפורס' מהור"ר אברהם ברודא זצ"ל שהיה אב"ד דק"ק פ"פ'. דף 7 ע"ב-8 ע"א: חידוש בפרשת מקץ. שאר העמודים ריקים.

90

11×6.5 ס"מ. קצות הדפים נפגעו בשריפה. 30 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 191. אוסף יהודה לואיס לוין.

השתדלות ובפעולות
עזרו כגיבורים כדת
ות פולין, ושנית שלא
תו ויציל נפשו בהמיר
עסלויא את הוצאות
ת סתרים שבקשו ק"ק
שהביאו את המגילת
ק קאליש האף אמנם
ה מוטל להציל אותו
עבור כלל ישראל לא
דות'.

המנוח מה"ו עקיבא

ל קשרי המסחר של
התשעים של המאה
לא במאה ה"ז, ציון

פטרות, חידושים על

מהם ג"כ מאת שאר
הס (נפטר בחשוון
"ם בכרך דיין בק"ק
פישלס ז"ל'. בדף כג
און מהר"מ בומסלא
ו' איצק ברודא'. בדף
ף שטיינהרט. בדף מ

פירוש קצר לתנ"ך.

לא שלם. החיבור שלפנינו מתחיל בפירוש לפרשת כי תשא והוא מגיע עד ספר מלאכי, ואחר הוא מתחיל לפרש את רות. כן שרד דף נוסף מפירוש ספר בראשית. הפירוש כולל גם דברי פולמוס עם פירושי הנוצרים לתנ"ך.

91

31.5×9.5 ס"מ. 21 דפים. 54 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 391. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים וליקוטי מדרשים על פסוקים מן התנ"ך.

החיבור אינו ערוך.

בדף 6 ע"א: 'שמעתי לפרש בשם הגאון ר' יהונתן זצ"ל, הוא ר' יהונתן אייבשיץ. בדף 7 ע"ב: 'הספד שהספדתי על מאור עינינו הגאון החסיד המפורסם רכב ישראל ש' יחזקאל סג"ל לנדא אב"ד דק"ק פראג, שנפטר בשנת תקנ"ג [1793].

בדפים 19 ע"ב–20 ע"א נכתבה רשימת אנשים, כנראה מפראג.

92

20×16.5 ס"מ. [4] + קיח + סג דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 230. אוסף יהודה לואיס לוין.

בעלים: 'זה הספר שייך להבחור החתן המופלא ומופלג כהר"ר חיים שי' בן התורני הרבני מהור"ר גרשון יצ"ו.

חידושים על מסכתות הש"ס ועל שולחן ערוך יורה דעה מאת ר' חיים ב"ר גרשון קרמניצר מליסא.

בדף 4 ע"א: 'הקדמת המחבר. כל ימי בין חכמים גדלתי... ונהירגא כד הוינא טליא כבן י"ד שנים ובהיות שבעו"ה מוט התמוטטה יסוד קהילתנו אש יד ה' שלוחה חימא(!) שפוכה והעיר נבוכה ואף ה' בוער אש בקהילתנו ק"ק ליסא תוב"ב ואכלה נחלת יעקב בחודש אשר למועד הוכן לצרתנו הוא חודש אב [בשנת תקכ"ז 1767], בו בלילה... ומן השמים העירוני ונתעוררתי ונתעורר בי רוח טהרה ותלבשני... ואז בין טוב לרע הבחנתי והבנתי והכרתי וידעתי כי הילדות והשחרות הכל הבל... והימים אשר היו די בהם חפץ באלה לא חפצתי ותוהא על ימים ראשונים הייתי ועל הזמן אשר חלוף אשר אין חליפות למו שאבדתי... וכמה ימים שנים בזה נצטערתי עד אשר בתפילה ובדמעות שליש לפניו התחננתי והתפללתי, ויען כי קרוב ה' לכל קוראיו כאשר באמת לו קראתי מיד האיר עיני ושלח לי עזרו מקדש... ואז קרבני לעבודתו ונתקרבתי וליקטתי מה שלמדתי מרבותי וכתבתי אותו לאות ולזיכרון וליכתוב חדושים אשר חדשתי... כ"ד המחבר היו' יו' ג' ב' כסליו שנת ולפרט וכתבתי ע"ל הלוחו"ת [תקנ"ה]

[1795] הדברים, הק' חיים בן מהור"ר גרשון יצ"ו בן המרומם מהור"ר יצחק איצק בן הרב המאור הגדול מהור"ר יוחנן זצ"ל בעל המחבר ספר אורח מישור על מסכת נזיר ועל יורה דעה דיינא רבא מליסא.

תוכן החיבור:

1. דפים א–ק: חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף יג ע"א: 'משום הרב הגאון הגדול מהור"ר טעבלי אב"ד דק"ק ליסא, הוא ר' דוד טעבלי קצינלנבוגן. בדף יד ע"א: 'משום האלוף המרומם החריף והבקי מהור"ר הירש נר"ו אב"ד דק"ק צילץ, הוא ר' יוסף צבי הירש חריף, ראה לעיל כת"י 74. בדף נה ע"א: 'משום מו' הרב מהור"ר מענדל יצ"ו אב"ד מק"ק ש"ן וע' הוא מגיד מישורים בק"ק ליסא. בדף נט ע"ב: 'משום הרב מהור"ר ליזר זצ"ל אב"ד דק"ק סווערזעניץ. בדף סד ע"א: 'משום הרב הגאון הגדול מהור"ר אברהם ברודא זצ"ל. בדף סה ע"ב: 'עיינ בקול יהודא באריכות. וסהדי בשחקים שלא ראיתי בתוכם דבר זה שכתבתי. בדף פב ע"א: 'משום מ"ו האברך החריף והבקי מהור"ר יהודא ליב בר"מ בר"מ ב"ר לק"ד, הוא ר' יהודה ליב בר"מ קלישר, מחבר ספר היד החזקה שנדפס בברעסלויא תק"פ. בדף קטו ע"ב: 'אחדה לכם חידה'.

2. דפים א–סג: חידושים על שולחן ערוך יורה דעה.

המחבר השאיר דפים ריקים ובהם נוספו בכתיבה מאוחרת, מן השנים תר"כ–תר"מ [1860–1880], מראי מקומות לדרשות למועדים וחשבונות שונים.

93–98

21×33 ס"מ. 245 דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 1. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך שני מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בדף 1 ע"א: 'יד דוד. חלק שני. כרך שני. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל שארית מסכת כתובות מן דף צ"ח ע"ב ואילך. ב' מסכת נדרים. ג' ושארית מסכת בבא מציעא מדף צ"ה ואילך השייך לחלק שלישי. ד' ונכרך עם זה ספר קובץ על יד והוא מהדורא בתרא אשר עשה המחבר לספרו יד דוד על מסכת ברכות וביאור למשניות סדר זרעים. כל אלה פעולת גבר בגוברין הוא הרב הגאון נשיא ישראל והדרו כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נתפרסם שמו בישראל בספרו יד דוד הנדפס [אופנבאך תקנ"ט] על מסכת ברכות וסדר מועד. תאור זה כולל את תוכן כתב היד עד דף 199. בסוף הפירוש לסדר זרעים, דף 199 ע"ב, כתב המחבר: 'במה אקדם את ה' אכף לאלקי מרום שהחייני וקיימני לזמן הזה לסיים סדר זרעי' כלו ובוה נשלם כל חברי יד דוד על כל הששה סדרים ה' יזכני לסיים שאר חיבורי ויצילני מכף מתקוממי ואויבי ויזכיני ללמוד במהרה בארץ הקדושה אבי"ר. בדפים 245–200 נכתב יד דוד על מסכת שבת.

יד דוד על מסכת בבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ט. מהדורה בתרא על מסכת ברכות ועל משניות זרעים נדפסה, אף היא על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז.

[1795] הדברים, הק' חיים בן מהור"ר גרשון יצ"ו בן המרומם מהור"ר יצחק איצק בן הרב המאור הגדול מהור"ר יוחנן זצ"ל בעל המחבר ספר אורח מישור על מסכת נזיר ועל יורה דעה דיינא רבא מליסא'.

תוכן החיבור:

1. דפים א-קיה: חידושים על מסכתות הש"ס.
בדף יג ע"א: 'משום הרב הגאון הגדול מהור"ר טעבלי אב"ד דק"ק ליסא', הוא ר' דוד טעבלי קצינלנבוגן.
בדף יד ע"א: 'משום האלוף המרומם החריף והבקי מהור"ר הירש נר"ו אב"ד דק"ק צילץ', הוא ר' יוסף צבי הירש חריף, ראה לעיל כת"י 74. בדף נה ע"א: 'משום מו' הרב מהור"ר מענדל יצ"ו אב"ד מק"ק ש"ן וע' הוא מגיד מישורים בק"ק ליסא'. בדף נט ע"ב: 'משום הרב מהור"ר ליזר זצ"ל אב"ד דק"ק סווערזעניץ'.
בדף סד ע"א: 'משום הרב הגאון הגדול מהור"ר אברהם ברודא זצ"ל'. בדף סה ע"ב: 'ענין בקול יהודא באריכות. וסהדי בשחקים שלא ראיתי בתוכם דבר זה שכתבתי'. בדף פב ע"א: 'משום מ"ו האברך החריף והבקי מהור"ר יהודא ליב בר"מ בר"מ לק"ד', הוא ר' יהודה ליב בר"מ קלישר, מחבר ספר היד החזקה שנדפס בברעסלויא תק"פ. בדף קטו ע"ב: 'אחזה לכם חידה'.
2. דפים א-סג: חידושים על שולחן ערוך יורה דעה.
המחבר השאיר דפים ריקים ובהם נוספו בכתובה מאוחרת, מן השנים תר"כ-תר"מ [1860-1880], מראי מקומות לדרשות למועדים וחשבונות שונים.

98-93

21×33 ס"מ. 245 דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 1. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך שני מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בדף 1 ע"א: 'יד דוד. חלק שני. כרך שני. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל שארית מסכת כתובות מן דף צ"ח ע"ב ואילך. ב' מסכת נדרים. ג' ושארית מסכת בבא מציעא מדף צ"ה ואילך השייך לחלק שלישי. ד' ונכרך עם זה ספר קובץ על יד והוא מהדורא בתרא אשר עשה המחבר לספרו יד דוד על מסכת ברכות וביאור למשניות סדר זרעים. כל אלה פעולת גבר בגוברין הוא הרב הגאון נשיא ישראל והדרו כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נתפרסם שמו בישראל בספרו יד דוד הנדפס [אופנבאך תקנ"ט] על מסכת ברכות וסדר מועד'. תאור זה כולל את תוכן כתב היד עד דף 199. בסוף הפירוש לסדר זרעים, דף 199 ע"ב, כתב המחבר: 'במה אקדם את ה' אכף לאלקי מרום שהחייני וקיימני לזמן הזה לסיים סדר זרעי' כלו ובוה נשלם כל חבורי יד דוד על כל הששה סדרים ה' יזכני לסיים שאר חיבורי ויצילני מכף מתקוממי ואויבי ויזכני ללמוד במהרה בארץ הקדושה אכ"ר'. בדפים 200-245 נכתב יד דוד על מסכת שבת.

יד דוד על מסכת בבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ט. מהדורה בתרא על מסכת ברכות ועל משניות זרעים נדפסה, אף היא על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז.

המחבר (תק"ה–כסלו תקע"ג [1745–1812]), היה הרב הראשי הראשון של צרפת. ראה: נ"ר אויערבאך, מבוא לתולדות ר' דוד זינצהיים, בתוך מנחת עני, כרך א, ירושלים תשל"ד, עמ' 11–27; יודאיקה, כרך 14, עמ' 1616–1617, ושם ביבליוגרפיה מפורטת.

22×30 ס"מ. 173 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 2. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך שלישי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בדף 1 ע"א: 'יד דוד. חלק שני. כרך שלישי. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל מסכת קדושין. ב' כולל מסכת גיטין. ג' כולל מסכת נזיר עד דף למ"ד. כל אלה מעשה ידי אשר ידיו אמונה בתורת ד' הוא הרב הגאון עזרת ישראל והדרו כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נתפרסם שמו בישראל בחבורו יד דוד למס' ברכות וסדר מועד'. בדף 2 ע"א, בכתיבת ידו של המחבר: '2. NO. חלק שני מספר יד דוד. הכרך השני והוא כולל קדושין גיטין וקצת נזיר, ושארית נזיר הוא בכרך השלישי חיברתיו אני הצעיר יוסף דוד זינצהיים'.

יד דוד על מסכת קדושין ועל מסכת גיטין נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ו.

21×33 ס"מ. 53 דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 3. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך רביעי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'יד דוד. חלק שני. כרך רביעי. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל מסכת נזיר מדף ל' ואילך. ב' כולל מסכת סוטה. כל אלה נוסדו מאיש מלא רוח חכמה ובינה הוא הרב הגאון נודע בישראל כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בעולם בספרו יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

22×31 ס"מ. 183 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 4. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך ראשון, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק ג'. כרך א. והם חידושי ב"ק ב"מ עד דף צ"ד והיתר מדף צד ואילך הוא בכרך ב' בחלק ב' מחידושי הרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נודע בשערי התורה מוניטין שלו בספרו יד דוד על ברכות וסדר מועד'.

יד דוד על מסכת בבא קמא ובבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז–תשל"ט.

22×31 ס"מ. 188 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה, בכתיבת ידו של המחבר: '6. NO. חלק שלישי מספר יד דוד כרך השני כולל ב"ב ע"ז ושארית ע"ז תמצא בכרך השביעי מן הכולל שהוא כרך השלישי מחלק ג'. ובכתיבה אחרת: 'יד דוד. חלק שלישי. כרך ב'. והם חידושי ב"ב וחידושי ע"ז עד דף סז והיתר ממס' ע"ז הם בחלק זה כרך ג' מחידושי הרב הגאון המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בשערי התורה בספרו הנדפס יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

20×32 ס"מ. קפז + קכה דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5A. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק רביעי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק רביעי. כרך ב'. חידושי הלכה מס' חולין ערכין תמורה מעילה כריתות נדה וביאורים על משניות סדר טהרות מהרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בספרו יד דוד הנדפס על ברכות וסדר מועד'.

הכרך הראשון מן החלק הרביעי ביד דוד, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 872 4°.

17.5×23.5 + 20×25.5 ס"מ. סג + עז דפים (דפים נח–נט – ריקים). 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 10. מתנת משפחת סול פינשטיין.

שלל דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

החיבור עצמו, דרשות לפרשיות התורה ולמועדים, נמצא בדפים א–נו. בדפים ס–סא ע"א: 'מהדורא שני' ליבמות'. בדף סא ע"ב כתב המחבר את ההקדמה לחיבור: 'ספר שלל דוד. אמר יוסף דוד בן לא"א מו' הרב החסיד כמוהר"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, במה אודה את ה' אכף לאלקי מרום אשר זיכני להתחיל ולגמור את חבורי יד דוד על כל הש"ס וחלק הראשון זכיתי להדפיסו ונתחלקו בישראל, ושאר החלק

יד דוד על מסכת בבא קמא ובבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז–תשל"ט.

22×31 ס"מ. 188 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה, בכתיבת ידו של המחבר: '6. NO חלק שלישי מספר יד דוד כרך השני כולל ב"ב ע"ז ושארית ע"ז תמצא בכרך השביעי מן הכולל שהוא כרך השלישי מחלק ג'. ובכתיבה אחרת: 'יד דוד. חלק שלישי. כרך ב'. והם חידושי ב"ב וחידושי ע"ז עד דף סז והיתר ממס' ע"ז הם בחלק זה כרך ג' מחידושי הרב הגאון המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בשערי התורה בספרו הנדפס יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

20×32 ס"מ. קפז + קכה דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5A. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק רביעי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק רביעי. כרך ב'. חידושי הלכה מס' חולין ערכין תמורה מעילה כריתות נדה וביאורים על משניות סדר טהרות מהרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בספרו יד דוד הנדפס על ברכות וסדר מועד'.

הכרך הראשון מן החלק הרביעי ביד דוד, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 872 4°.

17.5×23.5 + 20×25.5 ס"מ. סג + עז דפים (דפים נח–נט – ריקים). 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 10. מתנת משפחת סול פינשטיין.

שלל דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

החיבור עצמו, דרשות לפרשיות התורה ולמועדים, נמצא בדפים א–נו. בדפים ס–סא ע"א: 'מהדורא שני' ליבמות'. בדף סא ע"ב כתב המחבר את ההקדמה לחיבור: 'ספר שלל דוד. אמר יוסף דוד בן לא"א מו' הרב החסיד כמהר"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, במה אודה את ה' אכף לאלקי מרום אשר זיכני להתחיל ולגמור את חבורי יד דוד על כל הש"ס וחלק הראשון זכיתי להדפיסו ונתחלקו בישראל, ושאר החלק'

המחבר (תק"ה-כסלו תקע"ג [1745-1812]). היה הרב הראשי הראשון של צרפת. ראה: נ"ר אויערבאך, מבוא לתולדות ר' דוד זינצהיים, בתוך מנחת עני, כרך א, ירושלים תשל"ד, עמ' 11-27; יודאיקה, כרך 14, עמ' 1616-1617, ושם ביבליוגרפיה מפורטת.

22x30 ס"מ. 173 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 2. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך שלישי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בדף 1 ע"א: 'יד דוד. חלק שני. כרך שלישי. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל מסכת קדושין. ב' כולל מסכת גיטין. ג' כולל מסכת נזיר עד דף למ"ד. כל אלה מעשה ידי אשר ידיו אמונה בתורת ד' הוא הרב הגאון עזרת ישראל והדרו כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נתפרסם שמו בישראל בחבורו יד דוד למס' ברכות וסדר מועד'. בדף 2 ע"א, בכתיבת ידו של המחבר: '2 NO. חלק שני מספר יד דוד. הכרך השני והוא כולל קדושין גיטין וקצת נזיר, ושארית נזיר הוא בכרך השלישי חיברתיו אני הצעיר יוסף דוד זינצהיים'.

יד דוד על מסכת קדושין ועל מסכת גיטין נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ו.

21x33 ס"מ. 53 דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 3. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שני, כרך רביעי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'יד דוד. חלק שני. כרך רביעי. ספר יד דוד. כתיבת יד המחבר. א' כולל מסכת נזיר מדף ל' ואילך. ב' כולל מסכת סוטה. כל אלה נוסדו מאיש מלא רוח חכמה ובינה הוא הרב הגאון נודע בישראל כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בעולם בספרו יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

22x31 ס"מ. 183 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 4. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך ראשון, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק ג'. כרך א. והם חידושי ב"ק ב"מ עד דף צ"ד והיתר מדף צד ואילך הוא בכרך ב' בחלק ב' מחידושי הרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר נודע בשערי התורה מוניטין שלו בספרו יד דוד על ברכות וסדר מועד'.

יד דוד על מסכת בבא קמא ובבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז-תשל"ט.

22x31 ס"מ. 188 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה, בכתיבת ידו של המחבר: '6 NO. חלק שלישי מספר יד דוד כרך השני כולל ב"ב ע"ז ושארית ע"ז תמצא בכרך השביעי מן הכולל שהוא כרך השלישי מחלק ג'. ובכתיבה אחרת: 'יד דוד. חלק שלישי. כרך ב'. והם חידושי ב"ב וחידושי ע"ז עד דף סז והיתר ממס' ע"ז הם בחלק זה כרך ג' מחידושי הרב הגאון המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בשערי התורה בספרו הנדפס יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

20x32 ס"מ. קפז + קכה דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5A. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק רביעי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק רביעי. כרך ב'. חידושי הלכה מס' חולין ערכין תמורה מעילה כריתות נדה וביאורים על משניות סדר טהרות מהרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בספרו יד דוד הנדפס על ברכות וסדר מועד'.

הכרך הראשון מן החלק הרביעי ביד דוד, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 872 4°.

17.5x23.5 + 20x25.5 ס"מ. סג + עז דפים (דפים נח-נט - ריקים). 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 10. מתנת משפחת סול פינשטיין.

שלל דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

החיבור עצמו, דרשות לפרשיות התורה ולמועדים, נמצא בדפים א-נו. בדפים ס-סא ע"א: 'מהדורא שני' ליבמות'. בדף סא ע"ב כתב המחבר את ההקדמה לחיבור: 'ספר שלל דוד. אמר יוסף דוד בן לא"א מו' הרב החסיד כמוהר"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, במה אודה את ה' אבך לאלקי מרום אשר זיכני להתחיל ולגמור את חבורי יד דוד על כל הש"ס וחלק הראשון וכיתי להדפיסו ונתחלקו בישראל, ושאר החלק'

יד דוד על מסכת בבא קמא ובבא מציעא נדפס, על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ז-תשל"ט.

22x31 ס"מ. 188 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק שלישי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בצידה הפנימי של הכריכה, בכתיבת ידו של המחבר: '6. NO חלק שלישי מספר יד דוד כרך השני כולל ב"ב ע"ז ושארית ע"ז תמצא בכרך השביעי מן הכולל שהוא כרך השלישי מחלק ג'. ובכתיבה אחרת: 'יד דוד. חלק שלישי. כרך ב'. והם חידושי ב"ב וחידושי ע"ז עד דף סז והיתר ממס' ע"ז הם בחלק זה כרך ג' מחידושי הרב הגאון המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בשערי התורה בספרו הנדפס יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד'.

20x32 ס"מ. קפז + קבה דפים. 50 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 5A. מתנת משפחת סול פינשטיין.

יד דוד, חלק רביעי, כרך שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

בשער: 'יד דוד. חלק רביעי. כרך ב'. חידושי הלכה מס' חולין ערכין תמורה מעילה כריתות נדה וביאורים על משניות סדר טהרות מהרב הגאון הגדול המפורסם כמהר"ר יוסף דוד זינצהיים זצ"ל וכבר יצא לו מוניטין בספרו יד דוד הנדפס על ברכות וסדר מועד'.

הכרך הראשון מן החלק הרביעי ביד דוד, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 872 4°.

17.5x23.5 + 20x25.5 ס"מ. סג + עז דפים (דפים נח-נט - ריקים). 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 10. מתנת משפחת סול פינשטיין.

שלל דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

החיבור עצמו, דרשות לפרשיות התורה ולמועדים, נמצא בדפים א-נו. בדפים ס-סא ע"א: 'מהדורא שני' ליבמות'. בדף סא ע"ב כתב המחבר את ההקדמה לחיבור: 'ספר שלל דוד. אמר יוסף דוד בן לא"א מו' הרב החסיד כמוהר"ר יצחק זינצהיים זצ"ל, במה אודה את ה' אכף לאלקי מרום אשר זיכני להתחיל ולגמור את חבורי יד דוד על כל הש"ס וחלק הראשון זכיתי להדפיסו ונתחלקו בישראל, ושאר החלק'

אשר הם שלשה עדיין לא זכיתי להדפיסם מקורת הזמן אשר חיצוני נחתו בי אמרתי אל אלוה ישמע תחינתי שגם המה יבואו אל בית הדפוס בחיים חיותי, עוד הטה ה' חסדו עלי לחבר את חבורי קובץ על יד והוא מהדורא בתרא למסכת ברכות ושבת ומקומ' אשר נשמטו בחבורי יד דוד, ועל משניות מסדר זרעי' ובפרטות על דברי הר"ש אשר רבו בו הטעות ועלו בו קמשונים, אח"כ פניתי לבי אל דברי אגדתא... כי בכל דור ודור היה להם דרך אחר, ובאשר לעולם אל ישנה אדם מן המנהג בחרתי בדרך הנהוג אצלינו על דרך המחברים האחרונים וכתבתי איזה פרפראות על כל פרשה ופרשה שבתורה ועל מגילות אסתר... כ"ד הכותב פה שטראסבורג כ"ח שבט תקס"ח [1808].

ספר שלל דוד כולל שני מחזורים של פרשיות התורה – 'ספר א' ו'ספר ב', כל מחזור בספירת דפים לעצמו, והמחבר כתב בדף סב מפתח לפרשיות השבוע ובו ציין לכל פרשה את הדפים בספר א ובספר ב. ספר ב, דף יח ע"א, בכתובה אחרת בשולים: 'ואני הצעיר מצאתי דבר זה בספר דברי שלמה להרב מו"ה שלמה שלם זצ"ל [פפד"א תקי"ג]... בשם הרב קרבן שבת שהביא בשם הרב עמודי שבעה... עיי"ש'.

104-100

21.5x17 ס"מ. 179 (מניין מקורי: ו-קפד) דפים. 35 שורות בעמוד. סוף המאה ה-18 וראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 9b. מתנת משפחת סול פינשטיין.

מנחת עני, 'הקונטרס הישן', מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

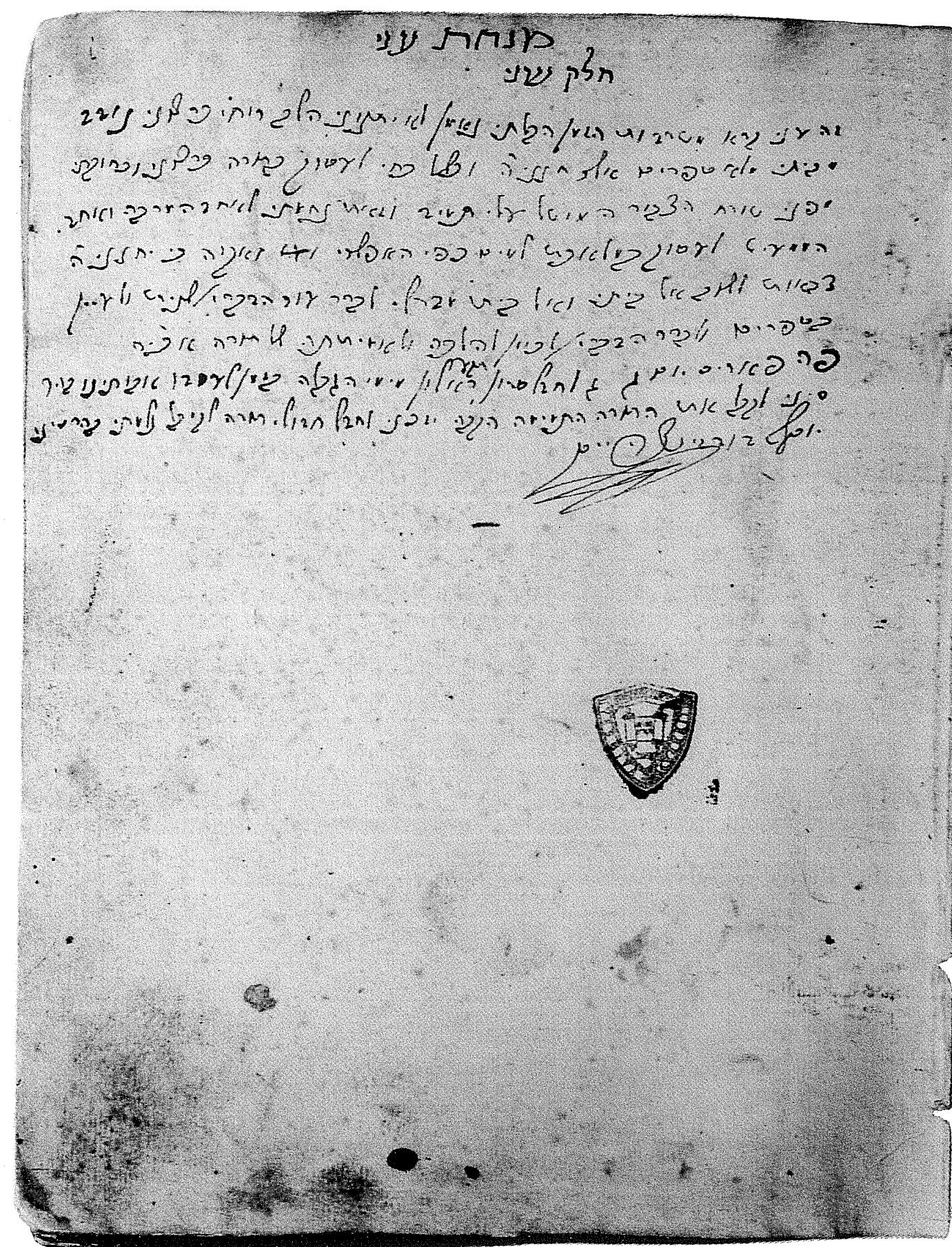
חידושים על סוגיות הש"ס. לפנינו 'הקונטרס הישן' של מנחת עני. בכ"י 102 ערך המחבר מפתח לשלושת כרכי מנחת עני ול'קונטרס הישן' של ספר זה. הציונים במפתח מתוך 'הקונטרס הישן' מתאימים לתוכן כתב היד שלפנינו, ומכאן שחידושי הסוגיות שלפנינו הם 'הקונטרס הישן' של מנחת עני. גם התאריכים המצויינים בראשי הדפים מאשרים זאת: 'זה כתבתי בפאריס יום ג ט"ז אייר מחוסר ספרי' (טו ע"ב), 'זה כתבתי בפאריס ג סיון תקס"ט [1809] מחוסר ספרי' (טז ע"א), 'את זה כתבתי בפאריס ב תמוז תקס"ט מחוסר ספרי' (ל ע"א), 'בע"ה התחלתי מסכת עירובין א"ח [אסרו חג] של סוכות משנת פינ"ת [תק"מ 1779] יקרת לפ"ק' (עח ע"א), 'פורים תקל"ח [1778] בא מעשה לידי שלא ראיתי מיום עמדי על דעתי' (קסד ע"ב).

מנחת עני נדפס, לא על פי כתב היד שלפנינו, בירושלים תשל"ד-תשמ"ד.

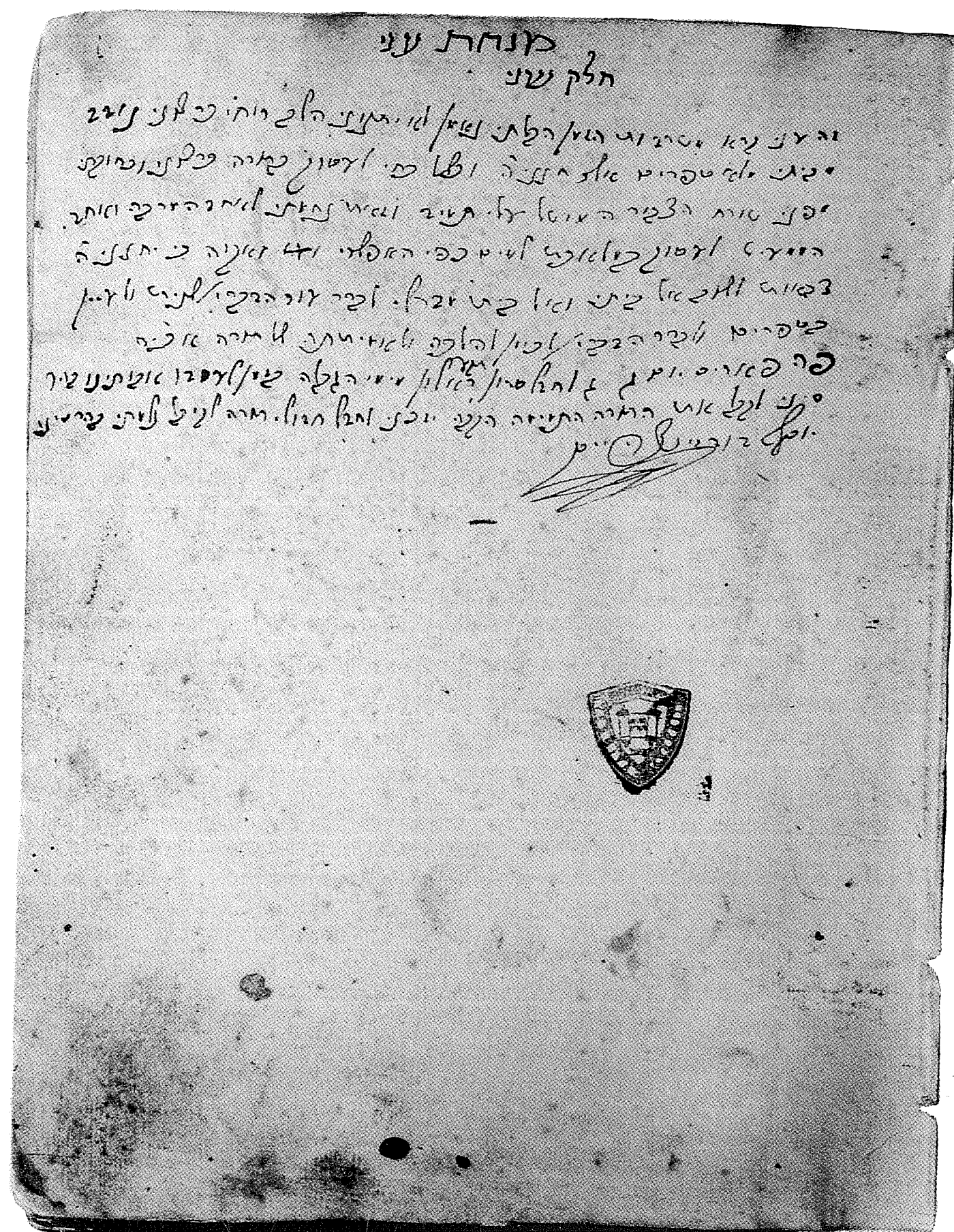
21.5x16.5 ס"מ. [1] + קמ דפים. 30 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 6. מתנת משפחת סול פינשטיין.

מנחת עני, חלק שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

חידושים על סוגיות הש"ס. בשער, בכתובת ידו של המחבר: 'מנחת עני. חלק שני. זה עני קרא מטרדות הזמן הבלתי נאמן לא יתנוני השב רוחי כרצוני נודד מביתי בלא ספרים אשר חנני ה' וכלו כחי לעסוק

קטלוג 101 Cat.
מנחת עני, חלק שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים

קטלוג 101 Cat.
מנחת עני, חלק שני, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים

י אל אלוה ישמע
ת חבורי קובץ על
על משניות מסדר
יתי לבי אל דברי
ננהג בחרתי בדרך
ישה שבתורה ועל

חור בספירת דפים
ים בספר א ובספר
ברי שלמה להרב
ב עמודי שבעה...

המאה ה-19. כתיבה

ה המחבר מפתח
ה 'הקונטרס הישן'
ס הישן' של מנחת
ג ט"ז אייר מחוסר
(ג) 'את זה כתבתי
ל"ח [אסרו חג] של
מעשה לידי שלא

אוטוגרף.

ה עני קרא מטרדות
ה' וכלו כחי לעסוק

בתורה כרצוני וכחובתי מפני טורח הצבור המוטל עלי תמיד, וזאת נחמתי שאחד המרבה ואחד הממעט לעסוק במלאכת שמים כפי האפשרי ואקוה כי יחנני ה' צבאות לשוב אל ביתי ואל בית מדרשי לברר עוד הדברי' שנית ולעיין בספרים ולברר הדברי' לכוון להלכה ולאמיתתה של תורה אבי"ר. פה פאריס יום ג ג לחדש סיון תק"ע [1810] ראשון מימי הגבלה בזמן שעמדו אבותינו בהר סיני לקבל את התורה התמימה, הקב"ה יזכני לחדש חדושי תורה שקיבל נשמתי בהר סיני יוסף דוד זינצהיים'.

18×29 ס"מ. [1] + קנא דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 7. מתנת משפחת סול פינשטיין.

מנחת עני, חלק שלישי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

חידושים על סוגיות הש"ס. בשער, בכתיבת ידו של המחבר: 'מנחת עני. חלק שלישי. כשמו כן הוא זה עני קרא מטרדות הזמן הבלתי נאמן... החותם פה פאריס יום כ"ה לחדש מנחם תק"ע [1810] לפ"ק יוסף דוד זינצהיים'. בסוף החיבור הוסיף המחבר מפתחות לספרי מנחת עני. תחילה ערך מפתח הסוגיות לפי סדר אלפביתי: 'מפתח פתחי הערוכין אשר באו בשלשה קונטרסים מנחת עני ובקונטרס הישן וציינתי דרך א ב ג ומה שלא נכתב האות הוא בקונטרס הישן'. 'הקונטרס הישן' נמצא לעיל בת"י 100. אחר ערך רשימת מאמרים שנידונו בספר מנחת עני. רשימה זאת ערוכה לפי סדר הספרים הזה: פירוש רש"י ופירוש רמב"ן לתנ"ך, ירושלמי, משניות, תלמוד בבלי, רמב"ם ומפרשיו, פוסקים ראשונים, טור וב"י ושו"ע ואחרונים, שאלות ותשובות. כללים. בסוף הרשימה כתב המחבר: 'ב"ה שסיימתי המפתחות ביום א לחדש שמרבין בו שמחה תקע"א [1811]'.

18×23 ס"מ. [א] + קמה דפים. 35 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 8. מתנת משפחת סול פינשטיין.

מנחת עני, חלק רביעי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

חידושים על סוגיות הש"ס.

בשער, בכתיבת ידו של המחבר: 'מנחת עני. חלק רביעי. עד כה ברכני ה' להתחיל כהיום החלק הרביעי הזה, וכה יזכה אותי להשלים להתחיל ולגמור ספרים הרבה ולחדש חידושי' לאמיתותה של תורה, וטעם קריאת שם הזה מנחת עני כבר כתבתי בחלקים הקודמים. פה פאריס יום ב' עשרה ימים לחדש שמרבי' בו שמחה שנת תקע"א [1811] לפ"ק יוסף דוד זינצהיים'. בסיום החיבור, בדף קלז ע"ב, כתב המחבר: 'עד כה עזרני ה' להשלים קונטרס הזה היום יום ג חי לחדש מרחשון משנת תקע"ב [1811]. עם היות כי נתבטלתי מלימודי כמו ג חדשים מן ר"ח אב תקע"א עד ר"ח חשון תקע"ב שהייתי בביתי ובחומותי בעיר שטראסבורג עוסק בצרכי צבור תמיד ולא היה לי פנאי כלל וכלל וללמוד בעיון מחמת הטרדות הגדולות אשר מנעוני. אתחנן אל ה' כמו שעזרני לגמור קונטרס הזאת כן יזכני לגמור שאר חבורים ולהדפיס את החבורים אשר כבר חברתי ולחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל להיות בכלל מזכה

את הרבים. יוסף דוד זינצהיים'. בסוף החיבור ערך המחבר את 'מפתח הערוכין' ואת רשימת המאמרים שנידונו בחלק זה של מנחת עני. חלק חמישי של מנחת עני, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 867 4°.

17×24 ס"מ. צז דפים. 35 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 9. מתנת משפחת סול פינשטיין.

1. דפים א-סה: מנחת עני, חלק שישי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

חידושים על סוגיות הש"ס.

בשער: 'מנחת עני. חלק שישי. עד כה עזרני ה' להתחיל חלק השישי מקונט[ט]רסי מנחת עני... הכותב פה פאריס ביום ב' כ"ח סיון תקע"ב [1812] לפ"ק יוסף דוד זינצהיים'.

2. דפים סו-צז: חידושים על משנה, סדר מועד, מאת ר' בנימין ב"ר צבי הירש אויערבך.

חיבורים נוספים של המחבר ראה להלן בת"י 185.

17×21.5 ס"מ. [א] + רפה דפים (דף רפה - ריק). 5-35 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 11. מתנת משפחת סול פינשטיין.

1. דפים [א]-רפב: ספר דעת דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

הערות קצרות על שו"ע יורה דעה. בשער: 'ב"ה ספר דעת דוד על ש"ע יורה דעה חלק ב' מהגאון המפורסם מו"ה יוסף דוד זינצהיים וצ"ל כנוכר בחלק הראשון'. המחבר השאיר הרבה דפים ריקים להמשך הכתיבה וכן מקומות פנויים בין ההערות, ונראה שהחיבור שלפנינו הוא ראשי פרקים בלבד לחיבור שלם על שולחן ערוך יורה דעה.

2. דפים רפג-רפד: 'נשאלתי על מה שנהגו במקצת מקומות שהנשים תופרות היריעות של ס"ת בגידי' ופקפקו בדבר'.

20×31 ס"מ. 37 + 664 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כריכה מקורית. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 1154. אוסף ברלין.

המרבה ואחד
אל בית מדרשי
רה אבי"ר. פה
סיני לקבל את
ינצהיים'.

ף.

שמו כן הוא זה
[18] לפ"ק יוסף
ח הסוגיות לפי
ז הישן וצינתי
100. אחר ערך
פירוש רש"י
ונים, טור וב"י
מפתחות ביום

רף.

החלק הרביעי
תה של תורה,
ה ימים לחדש
קלז ע"ב, כתב
ב"ב [1811] עם
שהייתי בביתי
ר בעיון מחמת
ני לגמור שאר
ת בכלל מזכה

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

את הרבים. יוסף דוד זינצהיים'. בסוף החיבור ערך המחבר את 'מפתח הערוכין' ואת רשימת המאמרים שנידונו בחלק זה של מנחת עני.
חלק חמישי של מנחת עני, בכתיבת ידו של המחבר, נמצא בירושלים, בית הספרים הלאומי, 867 4°.

17x24 ס"מ. צו דפים. 35 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 9. מתנת משפחת סול פינשטיין.

1. דפים א-סה: מנחת עני, חלק שישי, מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

חידושים על סוגיות הש"ס.
בשער: 'מנחת עני. חלק ששי. עד כה עורני ה' להתחיל חלק הששי מקונ[ט]רסי מנחת עני... הכותב פה פאריס ביום ב' כ"ח סיון תקע"ב [1812] לפ"ק יוסף דוד זינצהיים'.

2. דפים סו-צז: חידושים על משנה, סדר מועד, מאת ר' בנימין ב"ר צבי הירש אויערבך.

חיבורים נוספים של המחבר ראה להלן כת"י 185.

105

17x21.5 ס"מ. [א] + רפה דפים (דף רפה - ריק). 5-35 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 11. מתנת משפחת סול פינשטיין.

1. דפים [א]-רפב: ספר דעת דוד מאת ר' יוסף דוד זינצהיים.

הערות קצרות על שו"ע יורה דעה. בשער: 'ב"ה ספר דעת דוד על ש"ע יורה דעה חלק ב' מהגאון המפורסם מו"ה יוסף דוד זינצהיים זצ"ל כנוכר בחלק הראשון'. המחבר השאיר הרבה דפים ריקים להמשך הכתיבה וכן מקומות פנויים בין ההערות, ונראה שהחיבור שלפנינו הוא ראשי פרקים בלבד לחיבור שלם על שולחן ערוך יורה דעה.

2. דפים רפג-רפד: 'נשאלתי על מה שנהגו במקצת מקומות שהנשים תופרות היריעות של ס"ת בגיד' ופקפקו בדבר'.

106

20x31 ס"מ. 37 + 664 דפים. 45 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כריכה מקורית. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 1154. אוסף ברלין.

אמרי אל, פירוש על התורה מאת ר' אלעזר לאזי ב"ר יוסף היילבוט.

שם הספר ניתן לו ע"י בנו של המחבר, ר' אייזק. בפתק מצורף, בכתב ידו של הבן הנמצא להלן בכת"י 166, העיר הבן על הכתוב בכתב היד לפנינו: 'בספר אאמ"ו זלה"ה (שקראתי שמו אמרי א"ל)'. שם זה ניתן לספר על שם המחבר: אמרי א"ל א'ליעזר ל'אזי.

בדף מצורף: 'שמות חכמים וסופרים הנזכרים בספר אמרי אל. הר"ב או הר"ב – רבינו בחיי. רמ"ט שי' הוא ר' מאיר טיקטין, כעדות אאמ"ו ז"ל על ותכחש שרה... מא"ל – מ' אפרים לונשיץ'.

בעמוד שממול לדף א, כתבו ר' אייזק בן המחבר ור' משה נכדו את הערותיהם: 'תמהני על אאמ"ו המחבר זלה"ה... ואני משה בן הח'ר' אייזק ז"ל'.

שלושים ושבעה הדפים הראשונים שבכתב היד הם סופו של מחזור אחד של ביאור על התורה – מאמצעה של פרשת כי תצא עד סוף ספר דברים. שש מאות וששים וארבעת הדפים הבאים הם מחזור שלם של ביאור על התורה, ובסופם: 'יום ה' ט אדר שני ס"ז [תקס"ז 1807] לפ"ק'.

המחבר (תק"א-תקע"ד [1741-1814]) היה רב ואב"ד בקהילות אה"ו. חיבר את משנת דרבי אליעזר, אלטונא תקע"ה. ראה: אור החיים, סי' 488; אוה למושב, עמ' 83-88; יודאיקה, כרך 8, עמ' 265. חיבור נוסף של המחבר, ביתה יוסף, נעתק בכת"י אוקספורד 1387.

107

31.5×20 ס"מ. 19 דפים. 40 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 1109. אוסף ברלין.

חידושים על פרשיות השבוע ועל מסכתות הש"ס ודרשות מאת ר' אלעזר לאזי ב"ר יוסף היילבוט.

בראשי הדפים או בסופיהם: 'העתקתי מכת"י אאמ"ו הגראב"ד מוהר"ר אלעזר לאזי זלה"ה פה המבורג נתן בנו הקטן'. נוספו הערות מר' יצחק ברלין. ראה להלן כת"י 167.

108

18×23 ס"מ. 158 דפים. שני טורים ובכל אחד 25-35 שורות. שלדי המאה ה-18. כתיבה רבנית מרובעת וכתיבה רוסית. אוטוגרף. מס' 44.

כתבי ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים, אב"ד אמסטיבאווי.

החיבורים הם:

1. דפים 1-51: 'ספר תורת העולה. חלק ראשון הנקרא עולת שבת. הוא העולה ויורד בתוך ים התלמוד... חידושים נחמדים שבעתיים מזוקקים ומנהיר שמעתתא מיוסדים על סדר הפרשיות... אשר

חברתי אני הצעיר אליעזר באמ"ו הרבני המופלג בתורה וביראה כבוד מוהר"ר יעקב זללה"ה החונה פה ק"ק אמסטיבאווי יצ"ו. בתחילת החיבור כתב המחבר 'כללים מכמה עניינים מלוקטים'.

2. דפים 52-111: 'קונטרס עדות ביעקב על הלכות פסח. הכי קרא שמו עבי"ע על שם כי הוא עד וראי' ראיית פנים בעזרת החק יעקב [מאת ר' יעקב רישר] ולהצילו במקום שיש מצילים בדברי' נכונים יד המושג מהמשיגים ובפרטות ס' חק יוסף [מאת ר' יוסף משה ב"ר דוד מפרעמסלא] וחמד משה [מאת ר' גדליה משה ב"ר צבי הירש הלוי] ושאר אחרונים ולפרש דבריו בכל מקום... אשר חברתי אני הק' אליעזר באמ"ו הרבני מוהר"ר יעקב זללה"ה החונה פה ק"ק אמסטיבאווי יצ"ו'.

3. דפים 112-127: חידושים על 'ש"ע א"ח הי"ט'.

4. דפים 128-138: 'תורת העולה חלק עולת מועד מ' ביצה'.

5. דפים 139-141: 'דרוש לפסח' ו'פלפול נאה אף נחמד בדברי קדשו של הרמב"ם ז"ל'.

6. דפים 142-158: 'חידושי' על מ' ביצה'.

109

21×25 ס"מ. [ג] + צ דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. שלדי המאה ה-18. כתיבה רוסית. אוטוגרף. מס' 45.

חמדת ימים, חלק שני הוא שער הדרושים, מאת ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים, אב"ד אמסטיבאווי.

הספר נקרא גם חמודות אליעזר.

בשער: 'שער הדרושים חלק שני מספר חמדת ימים. ובו גם כן ח"י דרושים הם לכל חפציהם מסודרים על סדר ימי החמודות לישראל... הקהל את העם למען ישמעו להעיר אוזן בלימודים בפירושי המקראות ואגדות... ובו שני דרושים לראש השנה בדברי כבושים... ובו שני דרושים לש"ת... ושני דרושים חריפים לשבת הגדול... ובו שני דרושים לחג הפסח... ובו שני דרושים למתן תורה... הכ"ד הק' אליעזר באמ"ו הרב המופלג בתורה וביראה זקן וגשוא פנים מנוחתו כבוד מהור"ר יעקב זללה"ה חונה פה ק"ק אמסטיבאווי'.

החיבור לא נדפס. בהוראדנא תקס"ז נדפס שער הדרושים מתוך חמדת ימים של המחבר, ואף בו י"ח דרושים. דרושים אלה הם כנראה החלק הראשון של שער הדרושים מספר חמדת ימים, ועל כן נכתב בראש החיבור שלפנינו: 'שער הדרושים חלק שני מספר חמדת ימים, ובו גם כן ח"י דרושים'. דרושים נוספים של המחבר נמצאים להלן כת"י 110.

חברתי אני הצעיר אליעזר באמ"ו הרבני המופלג בתורה וביראה כבוד מוהר"ר יעקב זללה"ה החונה פה ק"ק אמסטיבאווי יצ"ו. בתחילת החיבור כתב המחבר 'כללים מכמה עניינים מלוקטים'.

2. דפים 52-111: 'קונטרס עדות ביעקב על הלכות פסח. הכי קרא שמו עבי"ע על שם כי הוא עד וראי' ראיית פנים בעזרת החק יעקב [מאת ר' יעקב רישר] ולהצילו במקום שיש מצילים בדברי' נכונים יד המושג מהמשיגים ובפרטות ס' חק יוסף [מאת ר' יוסף משה ב"ר דוד מפרעמסלא] וחמד משה [מאת ר' גדליה משה ב"ר צבי הירש הלוי] ושאר אחרונים ולפרש דבריו בכל מקום... אשר חברתי אני הק' אליעזר באמ"ו הרבני מוהר"ר יעקב זללה"ה החונה פה ק"ק אמסטיבאווי יצ"ו.

3. דפים 112-127: חידושים על 'ש"ע א"ח הי"ט'.

4. דפים 128-138: 'תורת העולה חלק עולת מועד מ' ביצה'.

5. דפים 139-141: 'דרוש לפסח' ו'פלפול נאה אף נחמד בדברי קדשו של הרמב"ם ז"ל'.

6. דפים 142-158: 'חידושי' על מ' ביצה'.

21x25 ס"מ. [ג] + צ דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. שלחי המאה ה-18. כתיבה רוסית. אוטוגרף. מס' 45.

חמדת ימים, חלק שני הוא שער הדרושים, מאת ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים, אב"ד אמסטיבאווי.

הספר נקרא גם חמודות אליעזר.

בשער: 'שער הדרושים חלק שני מספר חמדת ימים. ובו גם כן ח"י דרושים הם לכל חפציהם מסודרים על סדר ימי החמודות לישראל... הקהל את העם למען ישמעו להעיר אוון בלימודים בפירושי המקראות ואגדות... ובו שני דרושים לראש השנה בדברי כבושים... ובו שני דרושים לש"ת... ושני דרושים חריפים לשבת הגדול... ובו שני דרושים לחג הפסח... ובו שני דרושים למתן תורה... הכ"ד הק' אליעזר באמ"ו הרב המופלג בתורה וביראה זקן ונשוא פנים מנוחתו כבוד מהור"ר יעקב זללה"ה חונה פה ק"ק אמסטיבאווי'.

החיבור לא נדפס. בהוראדנא תקס"ז נדפס שער הדרושים מתוך חמדת ימים של המחבר, ואף בו י"ח דרושים. דרושים אלה הם כנראה החלק הראשון של שער הדרושים מספר חמדת ימים, ועל כן נכתב בראש החיבור שלפנינו: 'שער הדרושים חלק שני מספר חמדת ימים, ובו גם כן ח"י דרושים'. דרושים נוספים של המחבר נמצאים להלן כת"י 110.

בעמוד מול השער, בכתיבה מאוחרת: 'ספר חמודות אליעזר אשר חבר הרב הגאון המנוח צדיק יסוד עולם כקש"ת ה"ר אליעזר וצללה"ה האב"ד דעיר אמסטיבאווי יצ"ו בשנת תקמ"ח [1788]. וזה אחרי ממאה וחמש שנים שהי' הכתב יד הלז טמון באוצר הספרים של חתנו הרב הגאון המנוח מו"ר אברהם וצללה"ה האב"ד דעיר קריניץ [ראה להלן כת"י 171-174], ומידו נמסר ליד חתנו הרב הגאון מו"ה שלמה דוב הכהן שפרינץ [ראה להלן כת"י 234-236], והוא זכה להוציאו לאור עולם.

בעמודים ראשונים צורפו הסכמות לספר, בכתיבה מאוחרת. הסכמת ר' ברוך בענדיט אב"ד דק"ק ויטיל, מחבר ספר נר תמיד, מיום ח באדר תק"נ [1790]. הסכמת ר' יוסף קאצינעלינפויגין אב"ד דק"ק בריסק דליטא מיום ד טבת תקמ"ט [1789]. והסכמת ר' אליעזר ב"ר ניסן אויערבאך, מחבר טור האבן, אב"ד דק"ק קולטשין.

בדף ב ע"א: 'דרוש לראש השנה שדרשתי בשנת תקס"ז [1806] פק"ק אמסטיבאווי'.

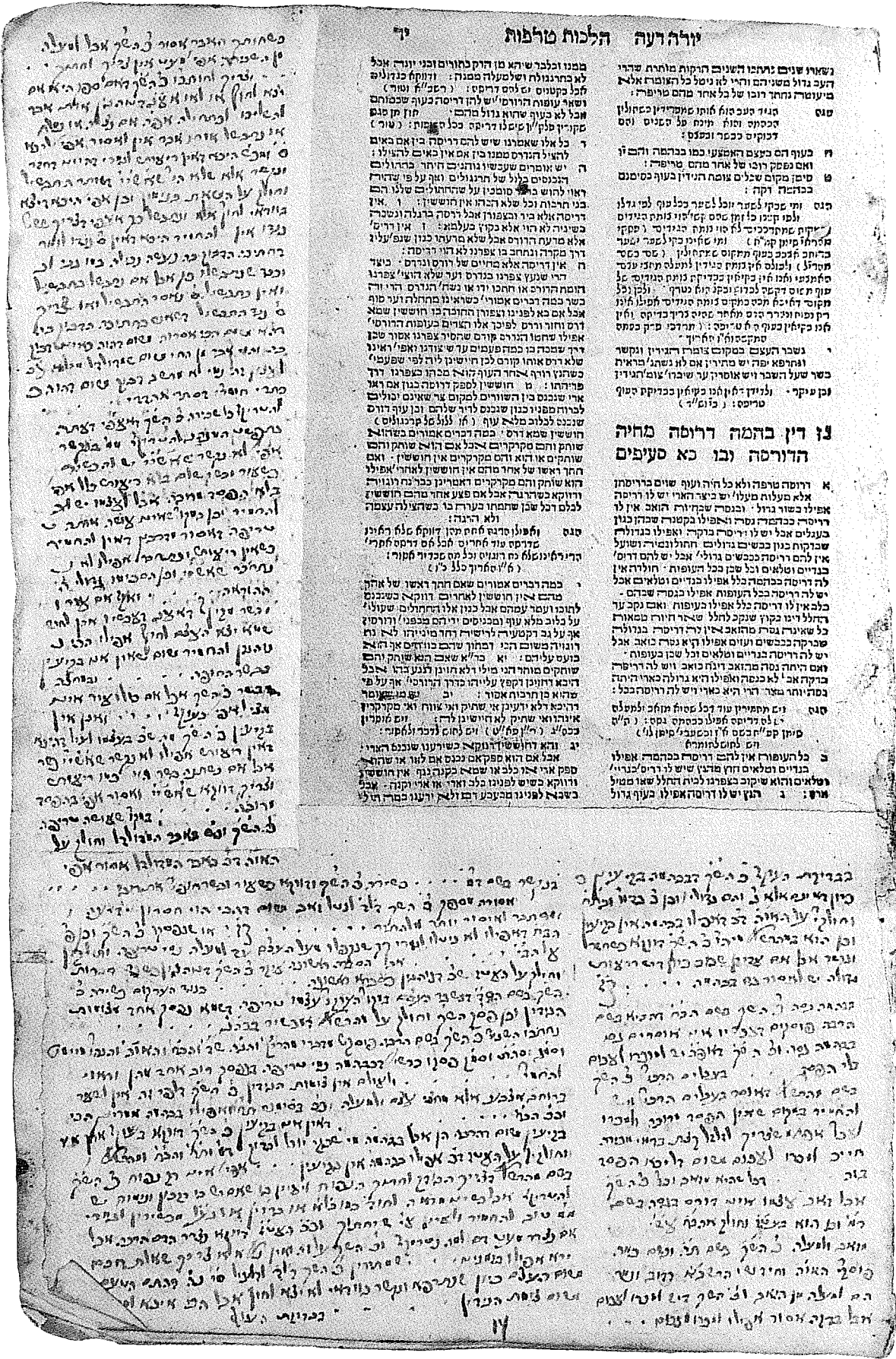
חיבור נוסף של המחבר הוא משנת דרבי אליעזר בן יעקב, שקלוב תקע"ט.

20x25 ס"מ. 152 דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. ראשית המאה ה'19. כתיבה רוטית. אוטוגרף. מס' 46.

כתבי ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים, אב"ד אמסטיבאווי.

החיבורים הם:

1. דפים 1-20: חמישה דרושים, המסומנים בכתיבה מאוחרת יד-יח. המניין המקורי של דפים אלה הוא סז-פו. הכתיבה וזה לכתיבה שבכת"י 109, שבו נמצאים י"ח דרושים מאת ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים שהם שער הדרושים חלק שני מספרו חמדת ימים. הדרושים שלפנינו אינם זהים לחמשת הדרושים האחרונים בכת"י 109. י"ח דרושים אחרים, הקרויים שער הדרושים מספר חמדת ימים, שהם כנראה החלק הראשון ממנו, נדפסו בהוראדנא תקס"ז. הדרושים שלפנינו אינם זהים לחמשת הדרושים האחרונים שבדפוס. נראה שהמחבר ערך את ספרו בשלושה חלקים ובכל חלק י"ח דרושים, והדרושים שלפנינו שייכים לחלק השלישי של חמדת ימים. דרוש יח (דפים 17-20) הוא 'דרוש הספד על אחי הרבני הראש המופלא... במסתרים תבכה נפשי על פטירת אחי המנוח כבוד מוהר"ר נפתלי נ"ע שנפטר ביום ח"י כסליו תקס"ט [1808] בק"ק ביאליסטאק'.
2. דפים 21-58: 'ספר תורת העולה. חלק שני הנקרא עולת תמיד. עולה לגבוה... ויורד למעמקים עומקי הלכות... על מ' ב"מ ומכות... ואת וזהב בסופה קונטרס אחרון על ש"ע י"ד וזה"מ... הכ"ד הק' אליעזר בהרבני המופלג בתורה וביראה המנוח מוהר"ר יעקב וצללה"ה החונה פה ק"ק אמסטיבאווי ואגפי' יע"א'.
3. דפים 59-84: 'חלק ב' הנקרא עולת תמיד... אתחיל לכתוב חידושי' על מ' חולין'.

קטלוג 112 Cat.

פירוש קצר על שולחן ערוך יורה דעה, בעיקר על הלכות טריפות

דבר הרב הגאון המנוח צדיק יסוד
בשנת תקמ"ח [1788], וזה אחרי
ו. הרב הגאון המנוח מו"ר אברהם
במסר ליד חתנו הרב הגאון מו"ה
הוציאו לאור עולם.

ד' ברוך בענדיט אב"ד דק"ק זיטיל,
 מציענעלינפויגין אב"ד דק"ק בריסק
 יערבאך, מחבר טור האבן, אב"ד

פ"ק אמשטיבאווי'.

בקע"ט.

19. כתיבה רוסית. אוטוגרף.

שבכת"י 109, שבו נמצאים י"ח חלק שני מספרו חמדת ימים. 1. י"ח דרושים אחרים, הקרויים נדפסו בהוראדנא תקס"ז. נראה שהמחבר ערך את ספרו. לא... במסתרים תבכה נפשי על קס"ט [1808] בק"ק ביאליסטאק'.

עולה לגבוה... ויורד למעמקים
גל ש"ע י"ד וחה"מ... הכ"ד הק'
ה החונה פה ק"ק אמסטיבאוי

שי' על מ' חולין'.

[illegible]

Cat. 112 קטלוג
פירוש קצר על שולחן ערוך יורה דעה, בעיקר על הלכות טריפות

4. דפים 85-152: 'קונטרס פירות גינוסר. באמרי שפר האי שופרא דכלול מגמרא ופוסקים ראשונים ואחרונים פותח על שני הסעיפים הט"ז והש"ך עם נה"כ [נקודות הכסף] לפרש הסתום... לעיני התלמידים ונבונים... גם הרבה חידושי דינים'. על שולחן ערוך יורה דעה וחושן משפט.

111

16x37 ס"מ. 31 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 535. אוסף הרב מרדכי רוזנבלט. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל משנה תורה להרמב"ם.

בדף 22 ע"א: 'פתיחה בשנת תקמ"ח [1788] בשבת תשובה בבה"כ פה נידו'.

112

16x24 ס"מ. קיג דפים. 50-55 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 232. אוסף יהודה לואיס לוי.

פירוש קצר על שולחן ערוך יורה דעה, בעיקר על הלכות טריפות.

רובו של הפירוש הוא קיצור דברי הש"ך. הפירוש נכתב מסביב לדפי שולחן ערוך יורה דעה, דפוס הענווא שפ"ז, שהודבקו על דפים גדולים יותר כדי להגדיל את שוליהם ולתת מקום לכתיבת הפירוש.

113

17x20 ס"מ. 251 (מניין מקורי: תכב-תרעב) דפים (רובם ריקים). 30 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 353.

חתימת בעלים בדף תקסו ע"ב: 1882 Julius Hirsch in Labischin.

ביאור על שולחן ערוך אורח חיים, סימנים תכ"ב – תרע"א, וחידושים על סוגיות.

המחבר הכין דף לכל סימן בשולחן ערוך כדי לכתוב בו את ביאוריו, וסימן את הדפים כסימני השולחן ערוך, לכן כתב היד פותח בדף תכ"ב ומסתיים בדף תרע"ב. מלאכת המחבר לא נשלמה, והוא לא כתב אלא על סימנים אחדים, ואף עליהם כתב דברים מועטים. בדף תל"ג ע"א נזכר נודע ביהודה (נרפס לראשונה בתקל"ו).

114-115

20x32 ס"מ. 35 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 537.

חותמת בעלים בעמוד הראשון: 'גרשון בהרב מו"ה יוסף דאוינוואהן חופ"ק וולאצלאוועק'.

ביאורים וחידושים על שולחן ערוך חושן משפט ונושאי כליו, הלכות דיינים.

מזכיר מחברים אחדים מראשית המאה ה־18, כגון: אורים ותומים מאת ר' יהונתן אייבשיץ, בית יהודה מאת ר' יהודה עייאש, חוקי משפט מאת ר' משה יקותיאל קויפמן, ועטרת צבי מאת ר' צבי הירש ב"ר עזריאל מוילנה.

נגמר בסימן ט. המשך החיבור להלן כת"י 115.

20x32 ס"מ. ש דפים + דפים בודדים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 54.

בצידה הפנימי של הכריכה, כתיבת בעלים: 'זה שייך... הק' אהרן במהור"ר...'. וכן תווית בעלים: Ex Libris Dr. B. Revel. בדף טז ע"א, חותמת בעלים: 'גרשון בהרב מו"ה יוסף דאוינוואהן חופ"ק וולאצלאוועק'.

ביאורים וחידושים על שולחן ערוך חושן משפט ונושאי כליו.

פותח בסימן יב. המשך לכת"י 114.

116

18x24 ס"מ. [ד] + סח דפים. 25-35 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 1073. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

בדף המגן: 'עבור ר' איטשא מאיר דעמאנט'. וחותמת בעלים: M. DIMANT Lodz.

בדף [א] ע"א: 'הק' משה ב"ר אייזן...'. שם ע"ב: 'הפנקס הלז שייך לדה' האלוף והמרומם... מו"ה בער נר"ו'.

חידושים על מסכתות הש"ס.

החיבור כולל חידושים על מסכת ברכות ועל מסכת שבת, ודף אחד על מסכת פסחים. בדף [א] ע"א, בכתיבה מאוחרת, נרשם: 'מדי דרבנן', כשם החיבור. אין לדעת אם כותרת זאת מקורית.

כתב היד שלפנינו תואר באהל ברוך, מס' 2509, ושם נכתב: '...עם מכתב כתוב בידי הרב מגור: ב"ה ב' וירא. ידידי היקר מ' יצחק מאיר דימנט שי' כאשר עסק אקצות מהספרים באמריקא לא הצליח, ובהכרח לעשות לקוודאצי' שולח אני בזה א' מהכת"י שנפל בנו חלק למזכרת. ידידך דו"ש אברהם מרדכי אלטר'. מכתב זה איננו עתה לפנינו.

והפרא דכלול מגמרא ופוסקים ראשונים
נקודות הכסף] לפרש הסתום... לעיני
ך יורה דעה וחושן משפט.

נזית.

ם."

נה"כ פה נידוו'.

אשכנזית.

הלכות טריפות.

יב לדפי שולחן ערוך יורה דעה, דפוס
שוליהם ולתת מקום לכתיבת הפירוש.

רות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית.

תרע"א, וחידושים על סוגיות.

אוריו, וסימן את הדפים כסימני השולחן
אכת המחבר לא נשלמה, והוא לא כתב
ף תל"ג ע"א נזכר נודע ביהודה (נדפס

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

114-115

20x32 ס"מ. רן דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 537.

חותמת בעלים בעמוד הראשון: 'גרשון בהרב מו"ה יוסף דאוינזאהן חופ"ק וולאצלאוועק'.

ביאורים וחידושים על שולחן ערוך חושן משפט ונושאי כליו, הלכות דיינים.

מזכיר מחברים אחדים מראשית המאה ה-18, כגון: אורים ותומים מאת ר' יהונתן אייבשיץ, בית יהודה
מאת ר' יהודה עייאש, חוקי משפט מאת ר' משה יקותיאל קויפמן, ועטרת צבי מאת ר' צבי הירש ב"ר
עזריאל מוילנה.

נגמר בסימן ט. המשך החיבור להלן כת"י 115.

20x32 ס"מ. ש דפים + דפים בודדים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית.
מס' 54.

בצידה הפנימי של הכריכה, כתיבת בעלים: 'זה שייך... הק' אהרן במהור"ר...'; וכן תווית בעלים: Ex Libris Dr. B. Revel.
בדף טז ע"א, חותמת בעלים: 'גרשון בהרב מו"ה יוסף דאוינזאהן חופ"ק וולאצלאוועק'.

ביאורים וחידושים על שולחן ערוך חושן משפט ונושאי כליו.

פותח בסימן יב. המשך לכת"י 114.

116

18x24 ס"מ. [ד] + סח דפים. 25-35 שורות בעמוד. שלהי המאה ה-18. כתיבה אשכנזית.
מס' 1073. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

בדף המגן: 'עבור ר' איטשא מאיר דעמאנט'. וחותמת בעלים: M. DIMANT Lodz.

בדף [א] ע"א: 'הק' משה ב"ר אייזן... שם ע"ב: 'הפנקס הלז שייך להת' האלוף והמרוזם... מו"ה בער נר"ו'.

חידושים על מסכתות הש"ס.

החיבור כולל חידושים על מסכת ברכות ועל מסכת שבת, ודף אחד על מסכת פסחים. בדף [א] ע"א,
בכתיבה מאוחרת, נרשם: 'מדי דרבנן', כשם החיבור. אין לדעת אם כותרת זאת מקורית.

כתב היד שלפנינו תואר באהל ברוך, מס' 2509, ושם נכתב: '... עם מכתב כתוב בידי הרב מגור: ב"ה ב'
וירא. ידידי היקר מ' יצחק מאיר דימנט שי' כאשר עסק אקצות מהספרים באמריקא לא הצליח, ובהכרח
לעשות לקוודאצי' שולח אני בזה א' מהכת"י שנפל בנו חלק למזכרת. ידיך דו"ש אברהם מרדכי
אלטר'. מכתב זה איננו עתה לפנינו.

17×20 ס"מ. קבט דפים. 20 שורות בעמוד. שלדי המאה ה־18. כתיבה אשכנזית.

מס' 1073A. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

בדף המגן: 'חנני ה' בזה יוסף שמחה בונם הכהן לעווין. אשר נשלח לי זאת מאת כ"ק אדמו"ר הקדוש שליט"א שנפל לגורלי למזכרת עבור האקציעס שקנה חותני ע"ה'. ראה מכתבו של הרב מגור בכת"י 116.

חידושים על מסכתות הש"ס.

החיבור כולל חידושים על מסכתות כתובות, בבא קמא, פסחים, בבא מציעא וחולין.

בדף כז ע"א: 'וע' בס' ראש יוסף לחולין מהגאון בעל פס'. ראש יוסף מאת ר' יוסף ב"ר מאיר תאומים נדפס לראשונה בפפד"א תקנ"ד.

כתב היד שלפנינו תואר באהל ברוך, מס' 2510. שם הוא נקרא מדי דרבנן, כהמשך לכת"י 116. בדיקת שני כתבי היד מעלה כי כתיבותיהם שונות זו מזו ואין כל קשר בין שניהם, חוץ מן העובדה ששניהם הגיעו אל הרב מגור וממנו אל אוסף ברוך שטרויס. השם מדי דרבנן שניתן לכת"י 116 בספק יסודו, ולכתב היד שלפנינו אינו ענין כלל.

18×22 ס"מ. 196 דפים + דפים בודדים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־18 והמאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 37.

בדף האחרון, כתיבת בעלים: 'יום לידת נכדי דוד איסר הלוי ביום ד' ה' תשרי שנת תר"ה. לידת נכדי מ' שייקל בשנת תר"ג [1842] אחר ימים נוראים'.

תולדות עולם מאת מחבר לא נודע, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

בשער: 'ספר תולדות עולם המה דרושים נעימים וערבים... אני המעתיק והמסדר בנימין בן מהרי"ל ז"ל פה סלאנים תרל"א [1871]'.
 בראש כתב היד: 'אמר המעתיק החתום מטה. הן מאז היותי בעיר סלאנימא... בקיץ שנת תרכ"ט [1869]

ביום ו' עש"ק בא לפני בחור אחד מעיר קשינאוו אשר למד שם בישיבה ובידיו תכריך כתבי יד ישנים מורקבים ומטושטשים מפוזרים ומופרדים דפים דפים ולא סדרים למו ואמר לי ראו מה המה אלה כי ילד א' הביא לפני תכריך זה, וכאשר עברתי עליהם ראיתי כי הוא חבור כתבי יד מסודר בכתב ישר ומהודר מצויינים בדפים ומוכנים לדפוס אך חסר בתחלה איזה דפים ואין בהם שער ולא הקדמה ואין בהם זכרון שם מי הוא ומי הוא המחבר. סדרתי דף לדף וענין לענין ומצאתי חבור שלם רק חסר מתחלה כנ"ל, ונחלקים לשערים באיזה מקומות כמו שער תח"מ שער יסורי הצדיקים שער מיתת צדיקים שער התורה... וראיתי בתוכם כי זוכר תמיד חבורו על פרקי אבות, וגם בהתכריך מצאתי איזה עלים מעטים מחבורו על אבות. ואחר זה בקשתי את הבחור הנ"ל כי ישלחני את הילד המביא אלי, וכאשר בא הילד אלי שאלתיו אנה לקח זאת, והשיב לי כי המה מטולטלים בעלית הבית אשר דרים

שם אבותיו והמה מפוזרים בכל העלי' לאין צורך בם, ומי שצורך לו לנייר לוקח משם אף לקינוח ולכל דבר מאוס וכל מקום אשר הולכים המה לפנות, שם מונחים ניירות מהם מלוכלכים בצואה וטינוף, ושאלתיו אם יש עוד שם והשיב כי יש עוד הרבה, ובקשתיו כי יביאני כולם וגם ילקוט אחת לאחת מהעלי' והחצר וכל מקום מוצאם, והביא לי עוד תכריך כהנה ואמר לי כי זה כולה, ועברתי עליהם וראיתי כי זה הוא חבורו על פרקי אבות, סדרתים כפי הפרקים והמשניות ומצאתי כמעט חבור שלם אך חסר ג"כ מתחלתה איזה דפים, ומהם מורקבים לגמרי עד החצי דף ומהם מטושטשים [להלן כת"י 119]. גם הי' בהם כתבים בדרושים לאיזה פרשיות התורה ואין זכר ושם להם למי המה אלה. רק בתוכם על עמוד פנוי בין שער לשער מצאתי כתוב בכתב אחרת, לא בכתב הספר, "שייך לה"ה הרבני המופלג חו"ב חו"ג מו"ה יהודא לייב נ"י ולאחיו המופלג חו"ב חו"ג ספרא רבא ויקירא מו"ה בנימין בהרב המופלג מו"ה יונה זצללה"ה", ואיני יודע מי המה ואם המה המחברים או המעתיקים והמסדרים או רק שייך להם ואין דורש להם. דרשתי אחרי הדרים שם בבית והמה רק אנשים פשוטים המוניים ואין להם שום יחוס משפחה, וגם חקרתי ושאלתי ליודעים וזקנים אם יודעים המה מי הוא הדר שם מלפנים בבית הזה, ואין זכר למו, ע"כ נשארה סתום וחתום עד קץ הימין מי ילד את אלה ומי גדל להם.... ולקחתי סופר מהיר להעתיק (זהו אשר כתב ח"ת אצל הרב הגאון החריף ר' יהושע אייזיק ז"ל אבד"ק סלאנימא) והעתיק את החבור הלזה וגם הדרושים שעל הפרשיות צרפתי לזה בח"א ובח"ב הוא החבור הנ"ל. ויען כי בהכת"י מצאתי מצוין באיזה שערים ובאיזה ה' הכתב מטושטש ואינו ניכר, ע"כ חלקתי ג"כ לשערים והוספתי להם שמות השערים כפי הענין. ונגמר העתקתו בשנת תרל"א [1871] בעיר סלאנימא, ורק איזה דפים עזבתי הכת"י בכתב ידו ממש לזכר – כ"ד המעתיק... יום ג' ה' ימים לחודש אלול שנת ה'תרס"ד [1904] פ"ק קליוולאנד אהיא באמעריקא הצפונית בנימין בלא"א מהרי"ל גיטעלזאון החפ"ק הנ"ל ומלפנים רב ברוסיא פלך קאוונא בעיר אואנטא ובעיר טראשקון.

דפים א ע"א, ח ע"א, ט ע"א וכן חמישה דפים בודדים שלא נכרכו הם מהכתיבה המקורית. כל השאר הם בכתיבת המסדר.

17.5×21.5 ס"מ. פא דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 38.

פירוש פרקי אבות, מאת מחבר תולדות עולם שבכת"י 118, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

בראש כתב היד נכתבה 'הקדמת המעתיק'. הקדמה זאת זהה ל'הקדמת המעתיק' שבראש כת"י 118 פרט לשורות אלה בסופה: 'והחבור הנ"ל עם הדרושים לקחתי סופר מהיר והעתיקתים אך החבור הלזה הי' קשה להעתיקו ע"כ תקנתים בהעברת קולמוס ולדבק כמעט בכל דף עד החצי בנייר חדש... יום ג' אחד עשר יום לחודש מרחשון שנת תרס"ה [1904] פ"ק קליוולאנד אהיא באמעריקא הצפונית בנימין בלא"א מהרי"ל גיטעלזאון'.

ק אדמו"ר הקדוש שליט"א
ר בכת"י 116.

א וחולין.

יוסף ב"ר מאיר תאומים

משך לכת"י 116. בדיקת
חץ מן העובדה ששניהם
לכת"י 116 בספק יסודו.

1. כתיבה אשכנזית.

רה"א. לידת נכדי מ' שייקל

דר בנימין בן מהרי"ל ז"ל

בקיץ שנת תרכ"ט [1869]
יו תכריך כתבי יד ישנים
לי ראו מה המה אלה כי
בי יד מסודר בכתב ישר
ם שער ולא הקדמה ואין
גתי חבור שלם רק חסר
רי הצדיקים שער מיתת
ם בהתכריך מצאתי איזה
י את הילד המביא אלי,
בעלית הבית אשר דרים

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

שם אבותיו והמה מפוזרים בכל העלי' לאין צורך בם, ומי שצורך לו לנייר לוקח משם אף לקינוח ולכל דבר מאוס וכל מקום אשר הולכים המה לפנות, שם מונחים ניירות מהם מלוכלכים בצואה וטינוף, ושאלתיו אם יש עוד שם והשיב כי יש עוד הרבה, ובקשתיו כי יביאני כולם וגם ילקוט אחת לאחת מהעלי' והחצר וכל מקום מוצאם, והביא לי עוד תכריך כהנה ואמר לי כי זה כולה, ועברתי עליהם וראיתי כי זה הוא חבורו על פרקי אבות, סדרתים כפי הפרקים והמשניות ומצאתי כמעט חבור שלם אך חסר ג"כ מתחלתה איזה דפים, ומהם מורקבים לגמרי עד החצי דף ומהם מטושטשים [להלן כת"י 119]. גם הי' בהם כתבים בדרושים לאיזה פרשיות התורה ואין זכר ושם להם למי המה אלה. רק בתוכם על עמוד פנוי בין שער לשער מצאתי כתוב בכתב אחרת, לא בכתב הספר, "שייך לה"ה הרבני המופלג חו"ב חו"ג מו"ה יהודא לייב ג"י ולאחיו המופלג חו"ב חו"ג ספרא רבא ויקירא מו"ה בנימין בהרב המופלג מו"ה יונה זצללה"ה", ואיני יודע מי המה ואם המה המחברים או המעתיקים והמסדרים או רק שייך להם ואין דורש להם. דרשתי אחרי הדדים שם בבית והמה רק אנשים פשוטים המוניים ואין להם שום יחוס משפחה, וגם חקרתי ושאלתי ליודעים וזקנים אם יודעים המה מי הוא הדר שם מלפנים בבית הזה, ואין זכר למו, ע"כ נשארה סתום וחתום עד קץ הימין מי ילד את אלה ומי גדל להם.... ולקחתי סופר מהיר להעתיק (זהו אשר כתב ח"ת אצל הרב הגאון החריף ר' יהושע אייזיק ז"ל אבד"ק סלאנימא) והעתיק את החבור הלזה וגם הדרושים שעל הפרשיות צרפתי לזה בח"א ובח"ב הוא החבור הנ"ל. ויען כי בהכת"י מצאתי מצוין באיזה שערים ובאיזה ה' הכתב מטושטש ואינו ניכר, ע"כ חלקתי ג"כ לשערים והוספתי להם שמות השערים כפי הענין. ונגמר העתקתו בשנת תרל"א [1871] בעיר סלאנימא, ורק איזה דפים עזבתי הכת"י בכתב ידו ממש לזכר - כ"ד המעתיק... יום ג' ה' ימים לחודש אלול שנת התרס"ד [1904] פ"ק קליוולאנד אחיא באמעריקא הצפונית בנימין בלא"א מהרי"ל גיטעלזאהן החפ"ק הנ"ל ומלפנים רב ברוסיה פלך קאוונא בעיר אואנטא ובעיר טראשקון.

דפים א ע"א, ח ע"א, ט ע"א וכן חמישה דפים בודדים שלא נכרכו הם מהכתיבה המקורית. כל השאר הם בכתיבת המסדר.

119

17.5×21.5 ס"מ. פא דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית.
מס' 38.

פירוש פרקי אבות, מאת מחבר תולדות עולם שבכת"י 118, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

בראש כתב היד נכתבה 'הקדמת המעתיק'. הקדמה זאת זהה ל'הקדמת המעתיק' שבראש כת"י 118 פרט לשורות אלה בסופה: 'זה החבור הנ"ל עם הדרושים לקחתי סופר מהיר והעתקתיים אך החבור הלזה הי' קשה להעתיקו ע"כ תקנתים בהעברת קולמוס ולדבק כמעט בכל דף עד החצי בנייר חדש... יום ג' אחד עשר יום לחודש מרחשון שנת תרס"ה [1904] פ"ק קליוולאנד אחיא באמעריקא הצפונית בנימין בלא"א מהרי"ל גיטעלזאהן'.

120

17.5×10 ס"מ. 59 דפים. שני טורים ובכל אחד 25 שורות. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 729.

חידושים על מסכת עירובין.

לא שלם.

המחבר מצטט פעמים רבות את חידושי המהרש"א. כן הוא מצטט את חידושי המהר"ם. בדף 48 ע"א: 'ואין הרש"ל לע"ע ביד'. ספרים מאוחרים יותר לא מצאתי.

121

21×33.5 ס"מ. צא דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 1184.

חידושים על סוגיות הש"ס.

122

17×21 ס"מ. 2 דפים. 20 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 1115.

סדר בר־מצוה.

סדר בר־מצוה: דרשה באידיש לבר־מצוה עם פתיחה 'מרשות', נוסח 'זיעזור ויגן' לקרא לאבי הבר־מצוה לעלות לקריאת התורה (נוסח ספרד). ונוסח ברכת הזימון לנער המברך ובו נכלל 'ברשות אבי מורי רב בעל הבית'.

123

גדלים שונים. 7 פתקים. שלהי המאה ה־18. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 270(2). אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים ופתקים שונים.

שניים מהם נכתבו בברלין תקנ"ט [1799].

דף מאוחר, שנכתב בגרמנית בברלין, 3 בדצמבר 1928, עוסק בישיבה, נפרדת או מעורבת, בבית הכנסת הליברלי הנבנה בברלין ברחוב פרינצרגנטראסה.

124

16.5×19.5 ס"מ. 59 (מניין מקורי: ד–טד) דפים. 25 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 544.

חידושים וביאורים על שולחן ערוך יורה דעה, הלכות טריפות הריאה סי' לה. לא שלם.

125

19×23 ס"מ. קכב דפים. 37 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה ליטאית. אוטוגרף. מס' 28.

בעלים: 'שייך לה' הרב המגיד המופלג ומפורסם חריף ובקי צנא מלא ספרא... כמוהו"ר אברהם אבלי מ"מ דק"ק סלאבאדקי הסמוך לקאוונא'.

דרשות וחומר לדרשות מאת ר' אברהם אבלי מגיד מישרים בסלובודקה. בדף קה ע"א: 'היום יום שלישי י"ד אלול דהשתא תקס"ד [1804]'.

126

18×21 ס"מ. 4 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 451A. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בראש הדף הראשון: 'ליקוטי אמרים בסוגיא דמורה ר"י, קלעטשאויי תקס"ה'.

127

17.5×20.5 ס"מ. 263 דפים. 30 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 338. אוסף יהודה לואיס לוין.

ביאורים על פרקי אבות, דרשות והספדים.

דף מאוחר, שנכתב בגרמנית בברלין, 3 בדצמבר 1928, עוסק בישיבה, נפרדת או מעורבת, בבית הכנסת הליברלי הנבנה בברלין ברחוב פרינצרגנטנראסה.

124

19.5×16.5 ס"מ. 59 (מניין מקורי: ד-סד) דפים. 25 שורות בעמוד. שלהי המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. מס' 544.

חידושים וביאורים על שולחן ערוך יורה דעה, הלכות טריפות הריאה סי' לה. לא שלם.

125

23×19 ס"מ. קכב דפים. 37 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה ליטאית. אוטוגרף. מס' 28. בעלים: 'שייך לה' הרב המגיד המופלג ומפורסם חריף ובקי צנא מלא ספרא... כמוהר"ר אברהם אבלי מ"מ דק"ק סלאבאדקי הסמוך לקאונא'.

דרשות וחומר לדרשות מאת ר' אברהם אבלי מגיד מישרים בסלובודקה. בדף קה ע"א: 'היום יום שלישי י"ד אלול דהשתא תקס"ד [1804]'.

126

21×18 ס"מ. 4 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 451A. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בראש הדף הראשון: 'ליקוטי אמרים בסוגיא דמודה ר"י, קלעטשאויי תקס"ה'.

127

20.5×17.5 ס"מ. 263 דפים. 30 שורות בעמוד. ראשית המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 338. אוסף יהודה לואיס לוין.

ביאורים על פרקי אבות, דרשות והספדים.

המחבר מפנה אל 'פנקס אחר' או אל 'קונטרס' על פרקי אבות שהוא כתב. בדף 59 ע"א: 'ועיין בפנקס אחר על הפרקים'. בדף 108 ע"א: 'זה מה שלא אמרתי בפרק ו' פ' במדבר תקס"ז [1807]'. בדף 236 ע"א: 'שנת תקנ"ט [1798]'. בדף 241 ע"ב: 'וכאשר כתבתי בקונטרס על פרק ו' פ' שופט' תקס"ט [1809]'. כתובת על גב מכתב, בדף 261 ע"ב: 'אדמ"ו הרב המאה"ג מוהר"ר ליזר סגל הורוויץ נ"י. יתכן והוא מחבר כתב היד שלפנינו.

128

17.5x10.5 ס"מ. 12 דפים. 15 שורות בעמוד. תחילת המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 393. אוסף יהודה לואיס לוין.

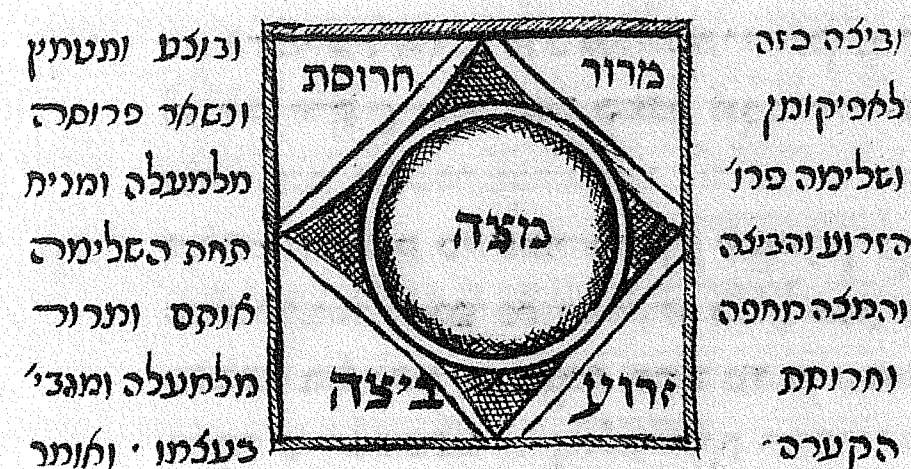
סדר גט על ידי שליח להולכה.

בשער: 'סדר גט ע"י שליח להולכה. יום ד' וי"ו אדר תקס"ט [1809] לפ"ק. ברלין. בעמוד מול השער, כתב ר' יהודה לואיס לוין: 'אולי כנראה הסדר הזה הוא מר' מאיר ווייל שהיה בזמן הזה האב"ד בבערלין'.

129

19x16 ס"מ. 31 דפים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות. אוטוגרפים. מס' 597. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. רשמי שאלה מאת ר' ישראל משה ב"ר אריה לייב אב"ד קורניק (קרינאק). שאלות ותשובות. העתקת התשובות בעצם כתיבת ידו של המחבר. לא שלם. התשובות נכללו ברשמי שאלה, וורשה תקע"א. על המחבר ראה: דעת קדושים, סי' 237; תולדות היהודים בליסא, עמ' 261 ואילך.
2. מכתבי שאלות אל ר' ישראל משה הנ"ל. מכתב מר' אברהם ב"ר גדליה, שהיה אב"ד דק"ק גנין עד שנת תקנ"ז [1797] ואח"כ אב"ד דק"ק קופנהגן. מכתב מר' ליזר בראס בקורניק. נכתב בכ"ה ניסן תק"ע [1810].
3. מכתב מר' משה מליסא אל ר' אברהם יהודא לייב אב"ד דק"ק ווילסלאב. נכתב בחדש אב תקס"ט [1809].

נביכה בזה
לאסיקומן
ושלימה פרו'
הזרוע והביצה
והמצה מחפה
וחרוסת
הקער
הא לחמא עניא וכולם שומעין: ואח"כ נוטלין הקערה
מעל השולחן: ואז מוזגין הכוס: ושואלין מה נשתנה
ואומר הגדה וכולן שומעין: ואח"כ נוטלין הקערה מעל
השולחן: (ואז מוזגין הכוס: ושואלין מה נשתנה: ואומר
הגדה וכולן שומעין) וכשמגיע לעשר מצות נותנים לו
כלי והוא שופך י"ד פ': וכן בס' ד"ך כ"ו שופך ג"פ: וכוס
שלו עומד מעוטר בכל הכוסות של בני הבית: והכוס שלו
באמצע: ואומר הגדה עד שמגיע למצה זו מביאין הקער
ואומר תמצה זו עד אשר גאלנו: ומכסה הקערה ואומר
אשר גאלנו: ומברך בפה"ג: ושופה הכוס: ואח"כ מגלין
פני הכלה לאחר ז' ברכות הנ"ל דהיינו יין: קידוש: זמן
ענט"י: בפה"ג: אשר גאלנו: היא ברכת שעשה ניסים
וצפה"ג על כוס שני: ואח"כ נוטלין לידים: ומברכין ענ"טו והמנצ'ה
ועל אכילת מצה על הפרוסה וצונע שניהם: ואח"כ אוכלין מר' מרוסק
בזית ושיעורו בי"ז (מ"ה ע"י לע" בליקוטי דיני מע' ק"ה) ומשקעו בחרוסת: וכן הכריזה ג"כ משקע
בחרוסת: ואח"כ אוכלין הביצה: ושעם האכילה לא תפני אכילת: כי מנ' להזכיר אכילת ט"ז: היוזב
יק

קטלוג Cat. 130

מעשה רב, הנהגות הגר"א, מאת ר' יששכר בער ב"ר תנחום מווילנה

59 ע"א: זע"ק
תקס"ז [1807].
ק"ו פ"שופטי
נ"י. יתכן והוא

מוד מול השער,
מן הזה האב"ד

ינאק).
ת נכללו ברשמי

ז"כ אב"ד דק"ק

טלאב.

ובינה כזה
לאפיקומן
ושלימה פרו'
הזרוע והבינה
והמכה מחפה
ומרוסת
הקערה

היא לחמא עניא וכולם שומעין • ואח"כ נוטלין הקערה
מעל השולחן • ואז מוזגין הכוס • ושולין מה נשתנה
ואומר הגדה וכולן שומעין • ואח"כ נוטלין הקערה מעל
השולחן • (ואז מוזגין הכוס • ושולין מה נשתנה • ואומר
הגדה וכולן שומעין) וכשמגיע לעשר תבות נותנים לו
כלי והוא שופך י"ד פ' • וכן בס' דצ"ך כ"ו שופך ג"פ • וכוס
שלו עומד מעוטר בכל הכוסות של בני הבית • והכוס שלו
באמצע • ואומר הגדה עד שמגיע למצה זו מביאין הקער'
ואומר ממצה זו עד אשר גאלנו • ומכסה הקערה • ואומר
אשר גאלנו • ומברך בפה"ג • ושותה הכוס • ואח"כ מגלין
פני הכלה לאחר ז' ברכות הכל' דהיינו יין • קידוש • זמן
ענטי' • בפ"הג • אשר גאלנו • היא ברכת שעשה ניסים
ובפ"הג על כוס שני • ואח"כ נוטלין לידים • ומברכין ענטי' והתנו'
ועל אכילת מצה על הפרוסה וצונע שניהם • ואח"כ אוכלין מרו' מרוסק
בזית ושיעורו בי"ז (א"ה ע"י לע' בליקוטי דיני' קע' ק"ה) ומשקעו במרוסת • וכן הכריזה ג"כ תשקע
במרוס' • ואח"כ אוכלין הבינה • ושעם האכילה לא תפני אכילות • כי מן להזכיר אכילת ט"ב • היו"ב

יק

וכנע ותטמין
ונשאר פרוסה
מלמעלה ומניח
תחת השלימה
אוקס ומרוס
מלמעלה ומגבי'
בעצמו • ואומר

Cat. 130 קטלוג
מעשה רב, הנהגות הגר"א, מאת ר' יששכר בער ב"ר תנחום מווילנה

19×12 ס"מ. 25 דפים. 23 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. 'כתב רש"י' מהודר.

מס' 1136. אוסף אלמאליח.

חתימת בעלים בדף האחורי של המעטפת: 'Samuel Conquy'.

מעשה רב, הנהגות הגר"א, מאת ר' יששכר בער ב"ר תנחום מוילנא.

בשער: 'ספר מעשה רב. כתיבת יד להגר"א מוילנא זלה"ה'. השער נכתב על העטיפה הכחולה של כתב היד. עיון מדוקדק מגלה כי העטיפה הודבקה על השער המקורי של כתב היד, ועדיין נראות חלק משרותיו בכתב ראי בצידה השני של העטיפה. השער המקורי נעתק בכת"י 131, וזה נוסחו: 'ספר מעשה רב, והוא קבוץ מהני מילי מעליתא דהוי עביר רבינו הגדול הגאון חסידא קדישא רבן של כל בני מרנא ורבנא אליהו החסיד מוילנא זלה"ה... וקובצו יחדיו אחת אל אחת ע"י כבוד הרב המובהק החריף ובקי המפורסם מו"ה ישכר בער בהרב הגאון מורינו ורבי' ממו"ה תנחום מ"ץ דפה קהלתינו יע"א... נכתב בעיר לונדון בכתיבת יד התורני מו"ה שרגא פייבל סופר סתם מעה"ק צפת תוב"ב כמש"נ באותיות אמשטרדם בשנת מנהגי קדוש ה' וגאון [תקפ"ט 1829] לפ"ק'. נוסח זה נכון לכתב היד שלפנינו, שנכתב 'באותיות אמשטרדם', וממנו נעתק לכת"י 131, ראה להלן בתאור כת"י זה. כתב היד שלפנינו קודם לרפוס הראשון של החיבור, וילנא תקצ"ב.

כתב היד הגיע מלונדון לר' שמואל קונקי, ע"י שליח ירושלים ר' יוסף ישראל הלוי, ראה להלן בכת"י 131.

המחבר (נפטר בשנת תרט"ו [1855]) היה מו"ץ בוילנא. ראה: קריה נאמנה, עמ' 277.

14.5×20 ס"מ. 38 דפים. חיבור מס' 1 – 45 שורות בעמוד. כתיבה מערבית. המאה ה־19. חיבור מס' 2 – 30 שורות בעמוד. כתיבה ספרדית מהודרת. המאה ה־18. חיבור מס' 3 – 45 שורות בעמוד. כתיבה מערבית. המאה ה־19. מס' 1137. אוסף אלמאליח.

בדף הראשון, חתימת בעלים: 'ע"ה שלם [שלום] קונקי ס"ט. 'Shallom Conquy'.

בדף 8 (שער חיבור מס' 2), חתימת בעלים: 'זה הספר של הצעיר דוד כמוהר"ר בנימין רקח'. ע"ה שמואל קונקי סליט"א'. דוד רקח היה בליוורנו, ראה מעגל טוב להחיד"א, מפתח בערכו.

1. דפים 1–7: **מעשה רב, הנהגות הגר"א, מאת ר' יששכר בער ב"ר תנחום מו"ץ בוילנא.**

בראש החיבור שער שנוסחו נעתק לעיל כת"י 130. שער זה אינו מתאים להמשך כתב היד שלפנינו. מעשה רב נעתק לפנינו בכתיבה מערבית רהוטה. שער זה שייך, לפי תוכנו, לפי כתיבתו ולפי התאריך שבו, לכת"י 130, שאף בו נעתק מעשה רב. הכתיבה שם היא 'באותיות אמשטרדם', והיא מתאימה לתוכן השער הנידון.

ההעתקה של החיבור שלפנינו מתחילה איפוא בדף 2 ע"א. בראשה: 'בא לידי ס' מעשה רב כתיבת יד דינים והנהגות למוהר"ר אליהו מוילנא זלה"ה ע"י ציר נאמן איש אלדים קדוש הוא הרב הכולל מצו"ר סוה"ר [סובר הרזים] כמהה"ר יוסף ישראל הלוי שד"ר מירושלם תו' נר"ו יאיר ויזהיר כשמש בגבורתו אכ"י"ר היום יום ד' ר"ח אלול המרוצה שנת וב"א בשער"י [תקצ"א 1831] לפ"ק ואני מעתיק ממנו... לא כתבתיהו בכתיבה ישרה כהוגן כי אם בנחיצה לאפס הפנאי'.

שליח ירושלים הנ"ל היה באיטליה ובצרפת, ראה: שלוחי ארץ ישראל, עמ' 715–716. על שהותו של השליח באנגליה מעידות גם אגרות שנשתמרו בכתבייד ועדיין לא נתפרסמו.

בסוף החיבור: 'ע"כ מצאתי כתוב הצעיר וזעיר שמואל קונקי סליט"א'. מכאן שר' שמואל קונקי העתיק את החיבור שנתיים אחר ההעתקה שהיתה לפניו, לעיל כת"י 130.

אחר הוסיף המעתיק וכתב: 'מה שהשמטתי מס' מעשה רב בהלכות ברכת השחר'. המעתיק שינה גם בגוף החיבור כדי להתאימו למנהגי הספרדים, כגון בהלכות ציצית ותפילין. במקור, סעיף כב, נאמר: 'סח מברך שתים, לא סח מברך אחת'. כך גם בכת"י 130. אבל לפנינו: 'סח מברך ב' כמנהגינו'.

2. דפים 8–34: **לחם מן השמים מאת ר' יעקב צמח.**

שער מצויר ומעוטר. בתוכו: 'ספר לחם מן השמים... אשר בו כל המצו' וחסידות הנמצאים בספרים של הרב זלה"ה ובתוספת משמו והם בקיצור מסודר' בסדר התפילה ושאר הזמנים, והוצאתי אותם מן הספר שכבר סדרתי באורך בכל מצוה וסודה וטעמה ואין כאן כי אם הדברי' כפשטן ומעשה ומה שיש תוספת על ספרינו עשיתי לו אות זה ° עליו מלמעלה, ומורה המקום מן אלו הדברים שנוכרו בזוהר בצידו של כל מצוה ומצוה. יעקב צמח ל"ה לעומר שנת השצ"ח [1638] דמשק'.

תוכן השער הוא הקדמת ר' יעקב צמח לספר, והשנה שזכרת בו היא שנת כתיבת החיבור ולא של ההעתקה שלפנינו. בסוף החיבור: 'נעתק בשנת והאכלתי'ך [תצ"ב 1732] נחלת יעקב אביך לפ"ק'. על החיבור ראה: י' אביב"י, ספרי נגיד ומצוה לר' יעקב צמח, קרית ספר נח (תשמ"ג), עמ' 188–191; ז' גריס, עיצוב ספרות ההנהגה העברית במפנה המאה השש־עשרה והמאה השבע־עשרה ומשמעותו ההיסטורית, תרביץ נו (תשמ"ז), עמ' 566–568.

3. דפים 35–36: **גלילות ארץ ישראל מאת ר' גרשון ב"ר אליעזר הלוי.**

בראש החיבור: 'ספר גלילות ארץ ישראל שלקטתי מספר סדר הדורות שמוכירו שם הרבה, ואני הצעיר כותב כל מ"ש שמה מהספר הנז', והוא ספר שלא זכינו לאורו עד היום, וכתוב שם שהוא להרב ר' גרשון בר אליעזר הלוי שנסע מדינות רבות אין מספר, ורשם כל קבורות תנאים ואמוראים ומגדולי ישראל המפורסמים ומלכים וגביאים... ימים ונהרות ומדברות ומקומות ומסמבטיון וי' שבטים ובריות משונות, ואיזה דרך ישר ממדינה זו לילך לירושלם מעיר לעיר, נדפס שנת שצ"ה ומחדש בלשון אשכנז שנת תפ"ד. היום יום דב"ש [ד' בשבת] כ"ח לח' מרחשון שנת מי חכם וישמו"ר אל"ה [תקצ"ג 1832] לפ"ג פה מתא דנא גיבאלטאר יע"א הצעיר וזעיר בע"ה ב"ה שמואל קונקי סליט"א'.

המעתיק רשם בעיקר את מקומות קברי הצדיקים, ואין דמיון בין ההעתקה שלפנינו לספר המקורי.

בשני הדפים האחרונים רשם ר' שמואל קונקי (בלועזית) את אורחיו לחגים.

ה'19. 'כתב רש"י' מהודר.

Sam.

1 בער ב"ר תנחום מוילנה.

לה"ה. השער נכתב על העטיפה הכחולה של כתב השער המקורי של כתב היד, ועדיין נראות חלק משער המקורי נעתק בכת"י 131, וזה נוסחו: 'ספר רבינו הגדול הגאון חסידא קדישא רבן של כל בני צו יחדיו אחת אל אחת ע"י כבוד הרב המובהק גון מורינו ורבי' ממו"ה תנחום מ"ץ דפה קהלתינו שרגא פייבל סופר סתם מעה"ק צפת תוב"ב כמש"ג פ"ט 1829] לפ"ק. נוסח זה נכון לכתב היד שלפנינו, 13, ראה להלן בתאור כת"י זה. כתב היד שלפנינו

שליח ירושלים ר' יוסף ישראל הלוי, ראה להלן

לה. ראה: קריה נאמנה, עמ' 277.

כתיבה מערבית. המאה ה'19. חיבור מס' 2 – 30 שורות
1' 3 – 45 שורות בעמוד. כתיבה מערבית. המאה ה'19.

ט. 'Shallom Conquy'.

הצעיר דוד כמוהר"ר בנימין רקח. 'ע"ה שמואל קונקי
'א, מפתח בערכו.

מאת ר' יששכר בער ב"ר תנחום מו"ץ

שער זה אינו מתאים להמשך כתב היד שלפנינו.
ער זה שייך, לפי תוכנו, לפי כתיבתו ולפי התאריך
ה. שם היא 'באותיות אמשטרדם', והיא מתאימה

אשכנז – פרשנות, הלכה ודרוש

ההעתקה של החיבור שלפנינו מתחילה איפוא בדף 2 ע"א. בראשה: 'בא לידי ס' מעשה רב כתיבת יד דינים והנהגות למוהר"ר אליהו מוילנא זלה"ה ע"י ציר נאמן איש אלדים קדוש הוא הרב הכולל מצו"ר סוה"ר [סובר הרזים] כמהה"ר יוסף ישראל הלוי שד"ר מירושלם תו" נר"ו יאיר ויזהיר כשמש בגבורתו אכ"ר היום יום ד' ר"ח אלול המרוצה שנת וב"א בשער"י [תקצ"א 1831] לפ"ק ואני מעתיק ממנו... לא כתבתי בכתביה ישרה כהוגן כי אם בנחיצה לאפס הפנאי'.

שליח ירושלים הנ"ל היה באיטליה ובצרפת, ראה: שלוחי ארץ ישראל, עמ' 715–716. על שהותו של השליח באנגליה מעידות גם אגרות שנשתמרו בכתבייד ועדיין לא נתפרסמו.

בסוף החיבור: 'ע"כ מצאתי כתוב הצעיר וזעיר שמואל קונקי סליט"א'. מכאן שר' שמואל קונקי העתיק את החיבור שנתיים אחר ההעתקה שהיתה לפניו, לעיל כת"י 130.

אחר הוסיף המעתיק וכתב: 'מה שהשמטתי מס' מעשה רב בהלכות ברכת השחר'. המעתיק שינה גם בגוף החיבור כדי להתאימו למנהגי הספרדים, כגון בהלכות ציצית ותפילין. במקור, סעיף כב, נאמר: 'סח מברך שתיים, לא סח מברך אחת'. כך גם בכת"י 130. אבל לפנינו: 'סח מברך ב' במנהגינו'.

2. דפים 8–34: לחם מן השמים מאת ר' יעקב צמח.

שער מצויר ומעוט. בתוכו: 'ספר לחם מן השמים... אשר בו כל המצו' וחסידות הנמצאים בספרים של הרב זלה"ה ובתוספת משמו והם בקיצור מסודרי' בסדר התפילה ושאר הזמנים, והוצאתי אותם מן הספר שכבר סדרתי באורך בכל מצוה וסודה וטעמה ואין כאן כי אם הדברי' כפשטן ומעשה ומה שיש תוספת על ספרינו עשיתי לו אות זה • עליו מלמעלה, ומורה המקום מן אלו הדברים שזכרו בוזהר בצידו של כל מצוה ומצוה. יעקב צמח ל"ה לעומר שנת השצ"ח [1638] דמשק'.

תוכן השער הוא הקדמת ר' יעקב צמח לספר, והשנה שזכרת בו היא שנת כתיבת החיבור ולא של ההעתקה שלפנינו. בסוף החיבור: 'נעתק בשנת והאכלתי'ך [תצ"ב 1732] נחלת יעקב אביך לפ"ק'. על החיבור ראה: י' אביב"י, ספרי נגיד ומצוה לר' יעקב צמח, קרית ספר נח (תשמ"ג), עמ' 188–191; ז' גריס, עיצוב ספרות ההנהגה העברית במפנה המאה הששעשרה והמאה השבע-עשרה ומשמעותו ההיסטורית, תרביץ נו (תשמ"ז), עמ' 566–568.

3. דפים 35–36: גלילות ארץ ישראל מאת ר' גרשון ב"ר אליעזר הלוי.

בראש החיבור: 'ספר גלילות ארץ ישראל שלקטתי מספר סדר הדורות שזכירו שם הרבה, ואני הצעיר כותב כל מ"ש שמה מהספר הנז', והוא ספר שלא זכינו לאורו עד היום, וכתוב שם שהוא להרב ר' גרשון בר אליעזר הלוי שנסע מדינות רבות אין מספר, ורשם כל קבורות תנאים ואמוראים ומגדולי ישראל המפורסמים ומלכים ונביאים... ימים ונהרות ומדברות ומקומות ומסמבטיון וי' שבטים ובריות משונות, ואיזה דרך ישר ממדינה זו לילך לירושלם מעיר לעיר, נדפס שנת שצ"ה ומחדש בלשון אשכנז שנת תפ"ד. היום יום דב"ש [ד' בשבת] כ"ח לח' מרחשון שנת מי חכם וישמו"ר אל"ה [תקצ"ג 1832] לפ"ג פה מתא דנא גיבאלטאר יע"א הצעיר וזעיר בע"ה ב"ה שמואל קונקי סליט"א'.

המעתיק רשם בעיקר את מקומות קברי הצדיקים, ואין דמיון בין ההעתקה שלפנינו לספר המקורי. בשני הדפים האחרונים רשם ר' שמואל קונקי (בלועזית) את אורחיו לחגים.

132

22x33 ס"מ. 65 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 445. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. דפים 1–33: חידושים על מסכתות הש"ס ודרשות.

בדף 17 ע"ב נזכרים ר' מרדכי בנט מניקלשבורג ור' ברוך פרענקל תאומים. בדף 22 ע"א: 'דרוש לשבת הגדול תקע"ז [1817]'. בדף 26 ע"א: 'לשבת שובה תקעואו [תקע"ז 1815]'.

2. דפים 34–65: חידושים על מסכתות הש"ס ושאלות ותשובות.

בדף 46 ע"א: 'כ"ד שבט תרי"ז [1857] חי' בב"מ'.

133

16.5x20 ס"מ. 6 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 438. אוסף יהודה לואיס לוין.

הערות ר' אברהם ב"ר גדליה טיקטין על ספר בני אהובה מאת ר' יהונתן אייבשיץ שנדפס בפראג תקע"ט.

בדף 1 ע"ב, הערת בנו של המחבר, כנראה ר' זלמן: 'דברים הנאמרים בדף הסמוך ציין כבוד אאמ"ו מה"ו אברהם אבד"ק ברעסלוי והמדינה על הדרך בנסעו לקארלסבאד בשנת תק"פ [1820]', היא שנת פטירתו. בדף 3 ע"א: 'קארלסבאד יום ב' כ"א תמוז תק"פ'.

המחבר (תקכ"ד–תק"פ [1764–1820]) היה רב ואב"ד בשוורונץ, אחר בלונטשיץ ובגלוגא, ומשנת תקע"ו היה אב"ד בברסלוי. חיבר את פתח הבית וספרים רבים אחרים. ראה: חכמי ישראל, עמ' רכג–רכד; יודאיקה, כרך 15, עמ' 1140–1141.

134

16.5x21 ס"מ. [א] + ח דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 407. אוסף יהודה לואיס לוין.

דיני בדיקת הריאה מאת ר' יעקב ב"ר משה לורברבוים.

בשער: 'קיצור דינים בבדיקת הריאה. דיני בדיקת הריאה מהרב המאה"ג המפורסם כבוד מו"ה יעקב נ"י אב"ד ור"מ דק"ק ליסא יע"א'. בסוף: 'זאת העתקתי אות באות מכתב יד ה"ה הרבני המופל' מוהר"ר

קטלוג 131. Cat.
לחם מן השמים מאת ר' יעקב צמח

132

22×33 ס"מ. 65 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 445. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. דפים 1–33: חידושים על מסכתות הש"ס ודרשות.

בדף 17 ע"ב נזכרים ר' מרדכי בנט מניקלשבורג ור' ברוך פרענקל תאומים. בדף 22 ע"א: 'דרוש לשבת הגדול תקע"ז [1817]'. בדף 26 ע"א: 'לשבת שובה תקעואו [תקע"ז 1815]'.

2. דפים 34–65: חידושים על מסכתות הש"ס ושאלות ותשובות.

בדף 46 ע"א: 'כ"ד שבט תרי"ז [1857] ח'י בב"מ'.

133

16.5×20 ס"מ. 6 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 438. אוסף יהודה לואיס לוין.

הערות ר' אברהם ב"ר גדליה טיקטין על ספר בני אהובה מאת ר' יהונתן אייבשיץ
שנדפס בפראג תקע"ט.

בדף 1 ע"ב, הערת בנו של המחבר, כנראה ר' זלמן: 'דברים הנאמרים בדף הסמוך ציין כבוד אאמ"ו מה"ו
אברהם אבד"ק ברעסלוי והמדינה על הדרך בנסעו לקארלסבאד בשנת תק"פ [1820], היא שנת
פטירתו. בדף 3 ע"א: 'קארלסבאד יום ב' כ"א תמוז תק"פ'.

המחבר (תקכ"ד–תק"פ [1764–1820]) היה רב ואב"ד בשוורונץ, אחר בלונטשיץ ובגלוגא, ומשנת
תקע"ו היה אב"ד בברסלוי. חיבר את פתח הבית וספרים רבים אחרים. ראה: חכמי ישראל, עמ'
רכג–רכד; יודאיקה, כרך 15, עמ' 1140–1141.

134

16.5×21 ס"מ. [א] + ח דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 407. אוסף יהודה לואיס לוין.

דיני בדיקת הריאה מאת ר' יעקב ב"ר משה לורברבוים.

בשער: 'קיצור דינים בבדיקת הריאה. דיני בדיקת הריאה מהרב המאה"ג המפורסם כבוד מו"ה יעקב נ"י
אב"ד ור"מ דק"ק ליסא יע"א'. בסוף: 'זאת העתקתי אות באות מכתב יד ה"ה הרבני המופל' מוהר"ר

שמואל וואלף שו"ב וראש המנקרים דקהלתינו ק"ק ליסא יע"א, ביום ג' כי טוב י"ג בחודש שבט תקפ"ח [1828]. הק' מאיר בהר"ב מוה"ר יודא ליבוש נ"י ראב"ד דק' קראטשין תוב"ב.
כתב היד שלפנינו נעתק בשביל ר' יהודה לוי בשנת 1918 מכתב היד המקורי.

המחבר (נפטר בשנת תקצ"ב [1832]) היה רב בקליש ובליסא. חיבר: נתיבות המשפט, ועוד ספרים רבים אחרים. ראה: תולדות היהודים בליסא, עמ' 204-222; חכמי ישראל, עמ' רנא; יודאיקה, כרך 11, עמ' 492-493.

135

17x20 ס"מ. 27 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 263. אוסף יהודה לואיס לוי.

חידושים על התורה ודרשות מאת ר' יעקב ב"ר משה לורברבוים.

בדף 6 ע"ב: 'דרוש אגדתה (!) מהגאב"ד מליסא שבת הגדול'. בדף 14 ע"א: 'לשבת הגדול תק"פ [1820] מהגאון אב"ד דק"ק ליסא'. בדף 21 ע"ב: 'בשם הגאון מה' אלי' ווילנא ז"ל'. ובאותו עמוד: 'נגמר ביום א' א"כ טבת תקפ"ב [1822]'. בדף 22 ע"א: 'דרשה לשבת הגדול מהגאון אב"ד מו"ה יעקב שי' ר"מ פה ליסא'.

החידושים על התורה נדפסו בנחלת יעקב, ברסלוי תר"ט. הדרשות נדפסו בקובץ בית יוסף שאול, היוצא לאור ע"י הכולל העליון של ישיבת רבינו יצחק אלחנן שבניו יורק, חוברת ג (תשמ"ט), עמ' 11-41.

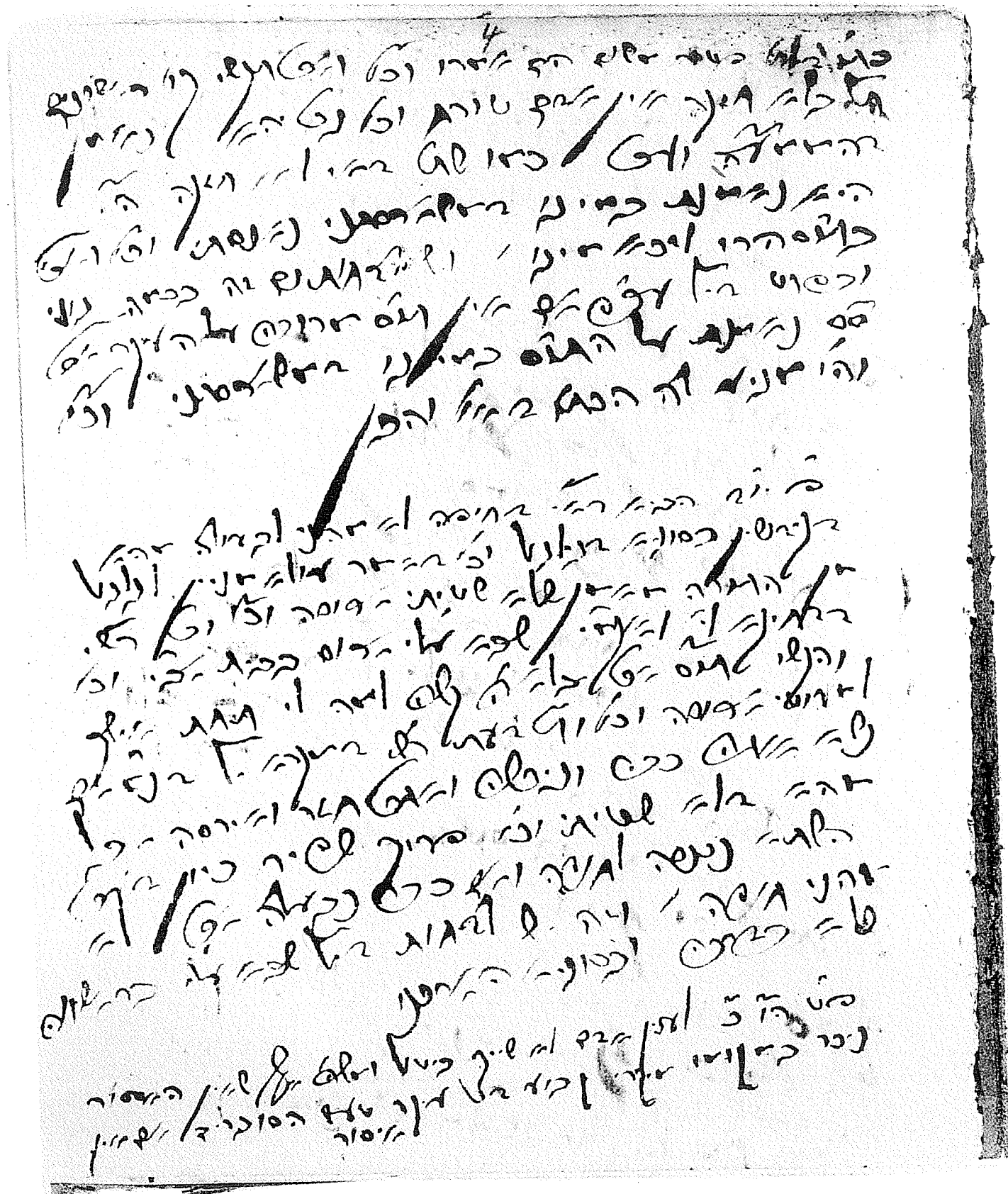
136

17.5x20.5 ס"מ. קיא דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 30.

חידושי ר' עקיבא איגר על מסכתות הש"ס.

בשער: 'חידושי רבינו עקיבא איגר אב"ד ור"מ פאזען'. 'Posen... 30 Januar 1848'.
נדפס בברלין תרי"ח.

המחבר (תקכ"א-תקצ"ח [1761-1837]) היה רב במרקיש פרידלנד, ואב"ד בפוזנא. ראה: ש' סופר, אגרות סופרים, עמ' 1-95 (מניין ראשון); יודאיקה, כרך 6, עמ' 469-471.

קטלוג 133 Cat.

הערות ר' אברהם טיקטין על ספר בני אהובה מאת ר' יהונתן אייבשיץ

אשכנז – פרשנות, הלכה ודרוש

שמואל וואלף שו"ב וראש המנקרים דקהלתינו ק"ק ליסא יע"א, ביום ג' כי טוב י"ג בחודש שבט תקפ"ח [1828]. הק' מאיר בהר"ב מוה"ר יודא ליבוש נ"י ראב"ד דק' קראטשין תוב"ב.
כתב היד שלפנינו נעתק בשביל ר' יהודה לוי' בשנת 1918 מכתב היד המקורי.

המחבר (נפטר בשנת תקצ"ב [1832]) היה רב בקליש ובליסא. חיבר: נתיבות המשפט, ועוד ספרים רבים אחרים. ראה: תולדות היהודים בליסא, עמ' 204–222; חכמי ישראל, עמ' רנא; יודאיקה, כרך 11, עמ' 492–493.

135

17×20 ס"מ. 27 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 263. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על התורה ודרשות מאת ר' יעקב ב"ר משה לורברבוים.

בדף 6 ע"ב: 'דרוש אגדתה(!) מהגאב"ד מליסא שבת הגדול'. בדף 14 ע"א: 'לשבת הגדול תק"פ [1820] מהגאון אב"ד דק"ק ליסא'. בדף 21 ע"ב: 'בשם הגאון מה' אלי' ווילנא ז"ל. ובאותו עמוד: 'נגמר ביום א' א"כ טבת תקפ"ב [1822]'. בדף 22 ע"א: 'דרשה לשבת הגדול מהגאון אב"ד מו"ה יעקב שי' ר"מ פה ליסא'.

החידושים על התורה נדפסו בנחלת יעקב, ברסלוי תר"ט. הדרשות נדפסו בקובץ בית יוסף שאול, היוצא לאור ע"י הכולל העליון של ישיבת רבינו יצחק אלחנן שבניו יורק, חוברת ג (תשמ"ט), עמ' 11-41.

136

20.5×17.5 ס"מ. קיא דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 30.

חידושי ר' עקיבא איגר על מסכתות הש"ס.

בשער: 'חידושי רבינו עקיבא איגר אב"ד ור"מ פאזען'. 'Posen... 30 Januar 1848'.
נדפס בברלין תרי"ח.

המחבר (תקכ"א-תקצ"ח [1761-1837]) היה רב במרקיש פרידלנדר, ואב"ד בפוזנא. ראה: ש' סופר, אגרות סופרים, עמ' 1-95 (מניין ראשון); יודאיקה, כרך 6, עמ' 469-471.

89

[illegible]

20.5×17.5 ס"מ. 59 (מניין מקורי: א-סג, מח-נא חסרים) דפים. 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 31. חתימת בעלים: 'זה הספר הלז שייך לי לשמי להב"מ המופלא והמופלג כש"ת כ"ה אברהם ראזויטש הלומד פה עתה אצל הגאון הגדול המפורסים כש"ת כמהור"ר עקיבא איגר גינז'.

1. דפים א-מז: שיעורים על מסכתות הש"ס מאת ר' עקיבא איגר ומאת ר' זרח איידליץ שכתב תלמידים ר' אברהם בלסקר מראוויץ'.

רוב החיבור הוא שיעורי ר' עקיבא איגר על מסכת גיטין. בדף א ע"א: 'חדושי תורה מה ששמעתי מפי אדמ"ו הגאון הגדול המפורסם רשכב"ה כש"ת כמוהר"ר עקיבא איגר נ"י אב"ד ור"מ דק"ק פרידלאנד יע"א'. בדף ז ע"א: 'לסוכות מסכ' סוכה מאדמ"ו הגאון מוהר"ר זרח איידליץ נר"ו'. בראש דף ח ע"ב: 'מהגאון מוהר"ר זרח איידליץ בסוכה'. ובסיום אותו עמוד: 'ש' פ' כי תבא י"ד אלול שנת תק"ע [1810] לפ"ק'. בדף יב ע"א: 'בפסחים בסוגי' דאין חוששין מהגאון אב"ד דק"ק פוזנא בשנת תקס"ג [1803] לפ"ק'. בדף כא ע"א: 'נכתב פה פאזנא יום ד' ג' תשרי תקע"א [1810] לפ"ק'. בדף כה ע"ב: 'חדושי תורה מהגאון מוהר"ר עקיבא איגר בשנת ע"ה [1815] לפ"ק'. בדף לה ע"א: 'נכתב ביום ונחתם בלילה מהגאון הגדול המפורסים מוהר"ר עקביא (!) איגר מה שחדש בשנת תקע"ה בק"ק מארקיש פרידלאנד יע"א'.

בדף לג ע"א נרשמו הוראות באידיש להכנת צבע זהוב כדי לכתוב בו: 'גאלד פארבע צו מאכען אונד מיט איהנען צו שרייבען'.

2. דפים נב-סג: מתכוני בישול באידיש.

16.5×10 ס"מ. 9 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־18. 'כתב רש"י'. מס' 1225. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לדוויג ואריקה יסלזון.

דרשה לחנוכת בית הכנסת בקהילת בלנשטט (סמוך להנובר) בשנת תקנ"א [1791]. מאת ר' פרץ זאבל איגר.

בשער: 'לכבוד המקום ב"ה ולכבוד בית הכנסת שבנאו אנשי ק"ק באלענשטיט ה"י ותוכו רצוף אהבה שבח לאל דגול מרבבה, שהטה חסדי השר הגדול האדון הדוכס עליהם לטובה ותמך ידם במאורו בתתו עצים ואבנים לבנות יסודו... חברתיו אף עשיתי אני הצעיר זאבל בן הגאון המפורסם מהר"ל איגר נ"י אב"ד ור"מ בק"ק הלברשט' בשנת ק"ל תוד"ה [תקנ"א 1791] לפ"ק'.

שתי דרשות מאת המחבר נדפסו בהנובר, האחת משנת תקפ"ט [1829] והשניה משנת תקצ"ז [1837]. הדרשה שלפנינו לא נדפסה.

המחבר (תקכ"ט-תר"ב [1769-1842]) חיבר את עטרת פז ורמון פרץ, אלטונא תקפ"ג. על המחבר ראה: שם הגדולים החדש, אות ז, סי' א.

26×19 ס"מ. 30 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 374. אוסף יהודה לואיס לזין.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל שולחן ערוך מאת ר' חיים ב"ר יצחק אויערבך אב"ד לונטשיץ. מט סימנים, וחידושים נוספים שלא סומנו.

בדף 1 ע"א: 'רבי ומורי הרב המאור הגדול כש"ת כמו"ה חיים נ"י אב"ד דק"ק לונטשיטץ תקע"ט [1819] לפ"ק'. בדף 30 ע"ב: 'בפנינו ח"מ נעשתה זאת איצק אייזענשטער רפאל אבארבאנעלל', ובלועזית: ליסא 9 במרץ 1834.

המחבר (תקט"ו-ת"ר [1755-1840]) כתב את דברי משפט, חידושים על שו"ע חושן משפט, קראטאשין תקצ"ה. תולדות המחבר, בשם זכרון אבות, נדפסו בירושלים תשל"ה עם צילום דברי משפט מדפוס קראטאשין הנ"ל.

21×18.5 ס"מ. 12 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 449. אוסף יהודה לואיס לזין. חתימת בעלים בדף ו ע"א: 'הק' ליפמן בראנץ', הוא ר' אליעזר ליפמן גולדשטויב, ראה בכת"י 159.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל שולחן ערוך מאת ר' חיים אויערבך ובנו ר' מנחם, בכתיבת ר' אליעזר ליפמן גולדשטויב.

בדף א ע"א: 'מרב האי גאון מה' חיים נ"י אב"ד דק"ק לונטשיץ'. בדף ה ע"ב: 'ליסי' יום ו' עש"ק ער"ח אלול תקפ"ב [1822]. בדף ו ע"ב: 'בשם הגאון מה"ו מנחם ב' הגאון אב"ד דק"ק לונטשיץ'.

22×18 ס"מ. 12 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 451B. אוסף יהודה לואיס לזין.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל משנה תורה לרמב"ם מאת ר' אריה ליב גרייפנהגן.

המחבר (תקכ"ט-תר"ב [1769-1842]) חיבר את עטרת פז ורמון פרץ, אלטונא תקפ"ג. על המחבר ראה: שם הגדולים החדש, אות ז, סי' א.

139

19×26 ס"מ. 30 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 374. אוסף יהודה לואיס לויין.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל שולחן ערוך מאת ר' חיים ב"ר יצחק אויערבך אב"ד לונטשיץ. מט סימנים, וחידושים נוספים שלא סומנו.

בדף 1 ע"א: 'רבי ומורי הרב המאור הגדול כש"ת כמו"ה חיים נ"י אב"ד דק"ק לונטשיץ תקע"ט [1819] לפ"ק. בדף 30 ע"ב: 'בפנינו ח"מ נעשתה זאת איצק אייזענשטער רפאל אבארבאנעלל, ובלועזית: ליסא 9 במרץ 1834.

המחבר (תקט"ו-תר"ר [1755-1840]) כתב את דברי משפט, חידושים על שו"ע חושן משפט, קראטאשין תקצ"ה. תולדות המחבר, בשם זכרון אבות, נדפסו בירושלים תשל"ה עם צילום דברי משפט מדפוס קראטאשין הנ"ל.

140

18.5×21 ס"מ. 12 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 449. אוסף יהודה לואיס לויין.

חתימת בעלים בדף ו ע"א: 'הק' ליפמן בראנץ, הוא ר' אליעזר ליפמן גולדשטייב, ראה בכת"י 159.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל שולחן ערוך מאת ר' חיים אויערבך ובנו ר' מנחם, בכתיבת ר' אליעזר ליפמן גולדשטייב.

בדף א ע"א: 'מרב האי גאון מה' חיים נ"י אב"ד דק"ק לונטשיץ. בדף ה ע"ב: 'ליסי' יום ו' עש"ק ער"ח אלול תקפ"ב [1822]. בדף ו ע"ב: 'בשם הגאון מה"ו מנחם ב' הגאון אב"ד דק"ק לונטשיץ'.

141

18×22 ס"מ. 12 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 451B. אוסף יהודה לואיס לויין.

חידושים על סוגיות הש"ס ועל משנה תורה לרמב"ם מאת ר' אריה ליב גרייפנהגן.

בעמוד ראשון: 'כתב הכתב יד הזה התורני ליב בר"א גרייפעהאגנען אשר בעיר וואללשטיין, ומזרעו דהיינו מבנו האדון אסקאר גרייפעהאגנען אשר איתן מושבו עתה בעיר טירשטיעגעל קבלתי'. בדף ה ע"ב: 'וואללשטיין תקפ"ה [1825]'.
13

142

19×22.5 ס"מ. 8 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 556.

חידושי סוגיות הש"ס ודרשה מאת ר' משה סופר (חת"ם סופר).

החידושים נכתבו בעצם כתיבת ידו של המחבר.
שלושה קונטרסים בודדים, שבראש כל אחד מהם מספר של החת"ם סופר: כה, ד, טז. מספרים אלה לקודים כנראה מתוך כרכים שלמים מסודרים שאינם אתנו כיום. בכל קונטרס עימוד עצמאי.
בשער קונטרס כה: 'לשבת חנוכה תקע"ב [1811] פה ק"ק פ"ב [פרשבורג]. במס' יומא נ"ח ע"ב סוגי' כל פינות שאתה פונה לא יהי' אלא בימין'. ובראש דף א ע"א: 'בעזה"י מה שחנני הי"ת שבת חנוכה תקע"ב'.
נדפס לראשונה בחידושי סוגיות לחת"ם סופר, מהדורת שלמה אהרן ווערטהיימער, ירושלים תרנ"א, לד ע"ג-לה ע"ג; ושנית בחידושי חת"ם סופר, מסכת יומא, ירושלים תשכ"ח, עמ' נו ואילך.
בראש קונטרס טז: 'ארשום קצת מה שחנני הי"ת ביום ל"ב למב"י דרשה לח"ק [לחברה קדישא] פק"ק פ"ב ע"ט [תקע"ט 1819] לפ"ק'. החת"ם סופר הגיה את הקונטרס הזה והעיר בגליונותיו. הדרשה נדפסה בחידושי סוגיות לחת"ם סופר, מהדורת שלמה אהרן ווערטהיימער, ירושלים תרנ"א, נז ע"ד-נח ע"א.
בראש קונטרס ד: 'בעזה"י ספ"ק דע"ז סוגי' מרחץ שבת ר"ח תמוז תקפ"ח [1828] פק"ק פ"ב יע"א'. נדפס לראשונה בחידושי סוגיות לחת"ם סופר, מהדורת שלמה אהרן ווערטהיימער, ירושלים תרנ"א, מב ע"ד-מג ע"ב; ושנית בחידושי חת"ם סופר, מסכת עבודה זרה, ירושלים תשל"ו, עמ' כח.

המחבר (תקכ"ג-ת"ר [1762-1839]) היה רב בערים דרזניץ ומטרסדורף, ומשנת תקס"ו היה רב בפרשבורג. ראה: אגרות סופרים, כתבי רבנו משה סופר ז"ל. צילום כתיבת ידו של החת"ם סופר ראה: שם, אחר עמ' 16.

143

19.5×22.5 ס"מ. 41 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 403. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' משה סופר (חת"ם סופר), בעריכת תלמידו ר' חיים קמפנר.

הכותב הוסיף מעט חידושים משל עצמו.

בדף 1 ע"א: 'מכתב עזו וחביון מאדמ"ו ה"ה הגאון הגדול... מה"ו משה סופר אב"ד דק"ק פרעשבורג'.
בדף 11 ע"א: 'פה קעמפנא אור ליום ו' עש"ק פ' נצבים תקצ"ב [1832] לפ"ק'. בדף 12 ע"א: 'מאדמ"ו הגאון מהרמ"ס [מורנו הרב ר' משה סופר] אב"ד ר"מ דק"ק פ"ב [פרשבורג] ליל חג השבועות'. בדף 24 ע"א: 'יום ו' פ' קרח תקצ"א [1831] לפ"ק פה קעמפנא'. בדף 28 ע"ב: 'ער"ה תר"ו [1846] פה בערלין'. בדף 36 ע"א מכתב מ'יום ב' פ' וארא תקפ"ט פה פ"ב' מאת 'הק' חיים במש"פ קעמפנר' לאחיו 'יהודה המכונה ליבוש'. במכתב הוא כותב: 'ארחיב לך קצת חידושי תורה מאדמ"ו הגאון נ"י, ואחר: 'ע"כ דברי הרב, מכאן ואילך דברי תלמידו'. בדף 38 ע"א: 'חידושי ב"ב מאדמ"ו הגאון מ' פה ק"ק פרעסבורג'. בדף 39 ע"א: 'יום ד' פ' עקב שנת תקפ"ח [1828] פה ק"ק פ"ב'.

144

19x24 ס"מ. 3 קונטרסים הכוללים יחד 33 דפים. 35-40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 486. אוסף יהודה לואיס לוין. חתימת בעלים בעמוד הראשון של כל קונטרס: 'זה הפנקס שייך לי לשמי הק' חיים קעמפנר'.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' יהודה ליב ברודא, בעריכת תלמידו ר' חיים קמפנר.

בעמוד הראשון של כל אחד משלושת הקונטרסים נכתב: 'בפנקס הלז נרשמי' קצת חדושי תורה מאמ"ו ה"ה הרהמ"ג מה"ו יהודא המכונה ליב אב"ד דק"ק אויססעע'. בעמוד האחרון של הקונטרס השלישי: 'נשלם ונגמר ביום ב' בשלח תקפ"ו [1826] פה אויססעע'. מכתב המלצה של המחבר לתלמידו ר' חיים קמפנר, כותב קונטרסים אלה, מצורף לקונטרס השלישי, ובסופו: 'עש"ק פ' שמיני תקפ"ו לפ"ק הק' יהודא ליב ברודא החפ"ק אויסע יע"א'.

145

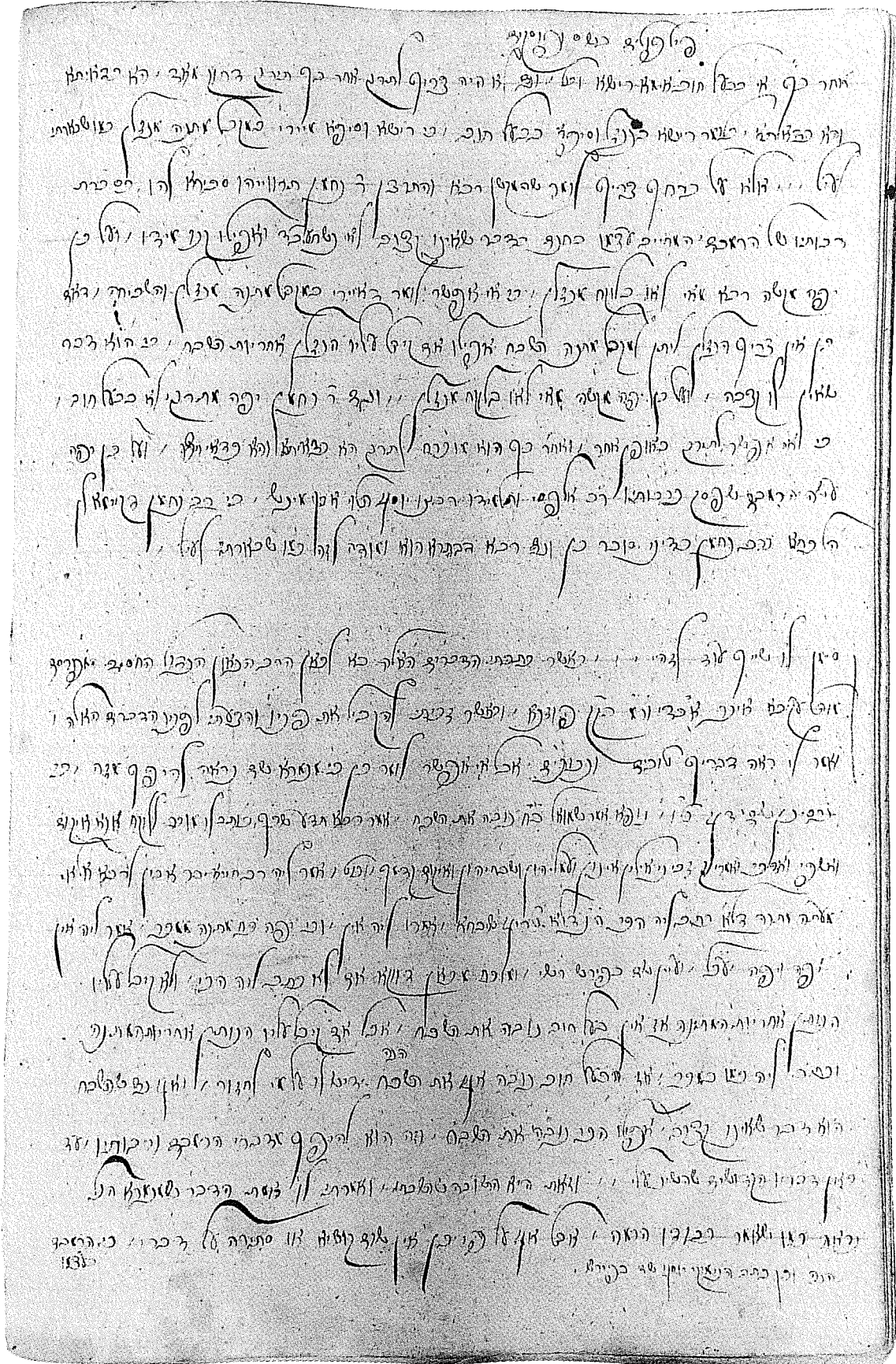
21x31.5 ס"מ. צו + כב + פט דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 626. אוסף יהודה לואיס לוין.

כתבי ר' אשר ב"ר יהודה ליב לנדאו מברסלוי.

החיבורים הם:

1. דפים א-צו: שאלות ותשובות וחידושים על מסכתות הש"ס.

בשער: 'שאלות ותשובות. פילפולים בש"ס ובפוסקים. אשר חבר ואסף איש זך הרעיון ה"ה הרב המאור המפורסים מה"ו אשר לאנדוי שי'. בדף יח ע"א: 'ברעסלויא יום ד' ר"ח תשרי תקפ"ב [1821]'. בדף סא ע"ב: 'כאשר כתבתי הדברים האלה בא לכאן הרב הגאון הגדול החסיד המפורסם מו"ה עקיבא איגר

קטלוג Cat. 145

חידושים מאת ר' אשר ב"ר יהודה ליב לנדאו מברסלוי

אב"ד ור"מ בק"ק פוזנא, וכאשר זכיתי להקביל את פניו והצעתי לפניו הדברים האלה ואמר לי ראה דבריך טובים ונכונים אבל אי אפשר לומר כן כי... עד כאן דבריו הקדושים שהשיג עלי, וזאת היא התשובה שהשבתי ואמרתי לו... ויהי כאשר שמע ממני את הדברים האלה קיבל ממני תשובתי והודה לדברי.

בדף סג ע"א: 'שאלה שכתבתי לכבוד הגאון המפורסם מו"ה מאיר צלך אב"ד בק"ק לאסק והגליל'. השאלה היא אודות האפשרות להשתמש במשאבות שאין להן בית קיבול כדי להביא מים אל המקווה, כיוון ששר העיר אינו מרשה למלא את המקווה בדרך אחרת. בהמשך הדברים, בדף סג ע"ב: 'זהשאלה הזאת נשאל לפנינו לפני הרב המה"ג [המאור הגדול] הצדיק המפורסם מו"ה יהודא ליב מורה הוראה דפה ולפני, ודברנו בדבר הזה כמה פעמים קצרות וארוכות והסכמנו להודיע הדבר הזה לרבנים מפורסמים גאוני זמנינו... והנה הגאון הגדול המפורסם בעולם מה"ו יעקב אב"ד בק"ק ליסע כבר נסע משם לארץ מולדתו, וכתב הרב המה"ג הנ"ל לק"ק פוזנא להגאון הגדול החסיד המפורסם מו"ה עקיבא איגר ואב"ד ור"מ שם, אבל התשובה שהשיב הגאון החסיד הנ"ל היא תשובה סתומה... והנה כאשר ראינו תשובתו סתומה לא לאסור ולא להתיר הסכמנו יחד לכתוב לרומעכ"ת וגם להגאון מופלג בחכמה ובזקנה מו"ה מאיר [ווייל] ראב"ד בק"ק ברלין, וכבר כתב הרב המהג"ד מו"ה יהודא לק"ק ברלין אבל עדיין לא באה תשובתו, ואני כותב לכבודו הרמה ואבקש שיכתוב לי תשובה איך לעשות הלכה למעשה, כי באמת לא יתכן שכל גדולי הדור יעשו שלא להשיב על שאלה מחוץ לעירם, כי לא נהגו כן אבותינו ורבותינו גדולי הראשונים והאחרונים, ולמה יהיו שערי תשובה ננעלו בפני התלמידים. הלא מצינו שהגאון המפורסם רבן של בני ישראל אשר נתפשטו ספריו בכל העולם רבינו בית יוסף ז"ל והיה מקום מחנתו בק"ק צפת והגאון השני הרומה לו רבינו רמ"א היה מחנתו הטהורה בק"ק קראקא וכמה מאות פרסאות יש מהכא להתם, וכעת הזאת לא היה בי דאור קבוע כמו שהוא עתה, אעפ"כ כתב הרמ"א שאלות לבית יוסף והוא השיב לו ואף שהיה מחוץ לעיר ודרך רחוקה מאד... ואינני צריך להאריך בזה כי כל ספרי שאלות ותשובות של גדולי הראשונים והאחרונים מלאים מזה ותמיד התלמידים שואלים לגדולי בעלי הוראה, ופעמים רבים גם גדולי הדור שאלו זה לזה לפי חומר העניין והם השיבו להם אף שהיה מחוץ לעירם ודרך רחוקה. בסיום השאלה, בדף סד ע"ב: 'הנה בתוך האגרת הזוהי מונח קונטרס עם ששה דפין ושם היה כתוב מה שפלפלתי על דברי הגאון הגדול החסיד הנ"ל, ועוד פלפולים רבים וראיות רבות מש"ס ופוסקים על השאלה הזאת, ושלחתי אותם בחודש תמוז תקפ"א [1821] ליד הגאון מוהרמ"ץ הנ"ל, וכאשר היה האגרת והקונטרס ביד הגאון הנ"ל איזה ימים נפלה אש מן השמים ותאכל את כל העיר ק"ק לאסק, גם הבית אשר היה דר שם הגאון הנ"ל נשרף עד היסוד, ואחר איזה שבועות כתב לי וז"ל, האגרת והקונטרס מכבודו הרמה קבלתי והיה אצלי איזה ימים אבל לא היה לי פנאי לעיין... והאגרת עם הקונטרס היה מונח על השולחן ונשרפו שם בתוך שאר דברים רבים שנשרפו בשעת השרפה וימחול רומעכ"ת ויכתוב לי פעם שנית מה שהיה כתוב באגרת ובקונטרס שנשרף, וכאשר בא האגרת הזאת מהגאון הנ"ל לידי באו איזה אנשים מעיר הזאת שהיו רוצים לעשות המקוה הזאת ואמרו לי שבא לעיר הזאת שר אחר ונתן להם רשות לעשות מקוה כשרה כאות נפשם ורצונם, ומחמת שלא היה צריך לי הלכה למעשה לא רציתי לטרוח אותו הצדיק בחנם ולא כתבתי לו פעם שנית, וכשאזכר אי"ה להוציא לאור שאר חבורי שיש תחת ידי שו"ת ופלפולים בש"ס ופוסקים אכתב את הקונטרס הזה ועוד פלפולים וראיות השייכים לזה.

בדף צב ע"א: 'ברעסלויא יום ה' י"ד כסליו תקצ"א [1830].

2. דפים א–כב: אהבת המלך.

על החובה לכבד את מלך פרוסיה. בראשו: 'בתחילה היה בדעתי להוציא ולדפוס ספרי שו"ת ופילפולים ש"ס ובפוסקים שיש תחת ידי, ואחר כך מפני איזה טעם הכמוס עמדי גמרתי בדעתי לדפוס מקודם ספר הדרשות שיש גם כן תחת ידי, דרשות אשר דרשתי פה בק"ק בעסלויא ועוד שאר דברים טובים ומדות טובות, ואך מפני שהספר הזאת הוא ספר גדול והוצאת הדפוס רבה היא, לא יכולתי לדפוס הספר הוא ועל כן אני מוכרח לדפוס מקודם הספר הקטן הזאת, והספר הקטן הזאת הוא כמו הקדמה לספר הדרשות'. נדפס בברסלאו תקצ"ב.

3. דפים א–פט: דרשות.

בראש הדרשה הראשונה, בדף א ע"א: 'דרשה שדרשתי ז' אדר תקפ"ה [1825] על בית עולם עבור חברה שובע שמחות'.

בראש הדרשה האחרונה, דף פז ע"א: 'דרשה אשר דרשתי ז' אדר תקצ"ו [1836] עבור החברה מלביש ערומים'. הערת המתרגמת: חברה קדישא נהגה לדאוג לצרכי הנוקקים בקהילה, ועסקה גם בחלוקת בגדים לעניים. ז' באדר, שהוא יום פטירת משה על פי המסורת, מצוין על ידי חברה קדישא כיום צום. כיוון שאנשי חברה קדישא היו גם אנשי חברה מלביש ערומים, צוין ז' באדר גם על ידי חברה מלביש ערומים.

146–147

16×20 ס"מ. 225 (מניין מקורי: ג–רכז) דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 21. מתנת משפחת סול פינשטיין.

עזרי מקודש, חלק ראשון, מאת ר' אברהם ב"ר אבי עזרי זליג אויערבך.

חידושים על מסכתות הש"ס ופסקי דינים.

שם החיבור לא נזכר בכת"י שלפנינו, אבל הוא נזכר בכת"י 147, דף א ע"ב: 'ועיי' מה שכתבנו בסוגי... ר"ה שחל להיות בשבת בחלק ראשון מזה הקונטרס עזרי מקודש בדף ק"ב ע"א'. ואכן בדף קב לפנינו נמצאים דברי המחבר על סוגיה זאת.

בדף טו ע"ב: 'בשם הגאון החסיד מו"ה אברהם לידא ז"ל שהי' אב"ד בק"ק פרנקפורט דמיין'. בדף מח ע"א: 'מצאתי בכתבי בשם הרב הגאון החסיד המקובל מהור"ר יצחק כהנא זצ"ל'. בדף צו ע"ב: 'מא"א הרב הקדוש כמה"ו א"ע זעליג אויערבך זצ"ל בתוספת נופך משלי'. בדף צט ע"ב: 'הרי זה מצאתי בכתב והוא כמדומה לי מהגאון מו"ה יצחק כהנא זצ"ל שהי' אב"ד דק"ק בונא'. בדף ק ע"ב: 'את זה מצאתי בכתבי והוא מהגאון מו"ה זנוויל אשכנזי זצ"ל אביו של בעל סדרי טהרה'. בדף קיב ע"א: 'ש"ת תקפ"ט [1828]. בדף קיט ע"א: 'ש"ת תקצ"א [1830]. בדף רא ע"א: 'לזכרון כתבתי איזה פסקי דינים ממו"ח הגאון בעל יד דוד [ר' דוד זינצהיים] זצ"ל מכתיבת ידו'. בדף רא ע"ב: 'בש"ק יד כסלו תקס"א [1800]

האלה ואמר לי ראה
והשיג עלי, וזאת היא
ממני תשובתי והודה

בק"ק לאסק והגליל.
הביא מים אל המקווה,
בדף סג ע"ב: 'והשאלה
ידא ליב מורה הוראה
ע הדבר הזה לרבנים
בק"ק ליסע כבר נסע
המפורסם מו"ה עקיבא
סתומה... והנה כאשר
ת וגם להגאון מופלג
ו"ה יהודא לק"ק ברלין
כה איך לעשות הלכה
לעירם, כי לא נהגו כן
בפני התלמידים. הלא
נינו בית יוסף ז"ל והיה
ה בק"ק קראקא וכמה
א עתה, אעפ"כ כתב
ה מאד... ואינני צריך
ס מלאים מזה ותמיד
לזה לפי חומר העניין
ב: 'הנה בתוך האגרת
ון הגדול החסיד הנ"ל,
י אותם בחודש תמוז
הגאון הנ"ל איזה ימים
הגאון הנ"ל נשרף עד
והיה אצלי איזה ימים
שרפו שם בתוך שאר
ה שהיה כתוב באגרת
שים מעיר הזאת שהיו
ת לעשות מקוה כשרה
אותו הצדיק בחנם ולא
שו"ת ופולפולים בש"ס

בדף צב ע"א: 'ברעסלויא יום ה י"ד כסליו תקצ"א [1830].

2. דפים א-כב: אהבת המלך.

על החובה לכבד את מלך פרוסיה. בראשו: 'בתחילה היה בדעתי להוציא ולדפוס ספרי שו"ת
ופילפולים ש"ס ובפוסקים שיש תחת ידי, ואחר כך מפני איזה טעם הכמוס עמדי גמירתי בדעתי לדפוס
מקודם ספר הדרשות שיש גם כן תחת ידי, דרשות אשר דרשתי פה בק"ק בעסלויא ועוד שאר דברים
טובים ומדות טובות, ואך מפני שהספר הזאת הוא ספר גדול והוצאת הדפוס רבה היא, לא יכולתי
לדפוס הספר הוא ועל כן אני מוכרח לדפוס מקודם הספר הקטן הזאת, והספר הקטן הזאת הוא כמו
הקדמה לספר הדרשות.
נדפס בברסלאו תקצ"ב.

3. דפים א-פט: דרשות.

בראש הדרשה הראשונה, בדף א ע"א: 'דרשה שדרשתי ז' אדר תקפ"ה [1825] על בית עולם עבור
חברה שובע שמחות'.

בראש הדרשה האחרונה, דף פז ע"א: 'דרשה אשר דרשתי ז' אדר תקצ"ו [1836] עבור החברה מלביש
ערומים'. הערת המתרגמת: חברה קדישא נהגה לדאוג לצרכי הנזקקים בקהילה, ועסקה גם בחלוקת
בגדים לעניים. ז' באדר, שהוא יום פטירת משה על פי המסורת, מצוין על ידי חברה קדישא כיום צום.
כיוון שאנשי חברה קדישא היו גם אנשי חברת מלביש ערומים, צוין ז' באדר גם על ידי חברת מלביש
ערומים.

146–147

16×20 ס"מ. 225 (מניין מקורי: ג-רכז) דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 21. מתנת משפחת סול פינשטיין.

עזרי מקודש, חלק ראשון, מאת ר' אברהם ב"ר אבי עזרי וליג אויערבך.

חידושים על מסכתות הש"ס ופסקי דינים.

שם החיבור לא נזכר בכת"י שלפנינו, אבל הוא נזכר בכת"י 147, דף א ע"ב: 'ועיי' מה שכתבנו בסוגי'...
ר"ה שחל להיות בשבת בחלק ראשון מזה הקונטרס עזרי מקודש בדף ק"ב ע"א. ואכן בדף קב לפנינו
נמצאים דברי המחבר על סוגיה זאת.

בדף טו ע"ב: 'בשם הגאון החסיד מו"ה אברהם לידא ז"ל שהי' אב"ד בק"ק פרנקפורט דמיין'. בדף מח
ע"א: 'מצאתי בכתבי בשם הרב הגאון החסיד המקובל מהור"ר יצחק כהנא זצ"ל. בדף צו ע"ב: 'מא"א
הרב הקדוש כמה"ו א"ע זעליג אויערבך זצ"ל בתוספת נופך משלי'. בדף צט ע"ב: 'הרי זה מצאתי בכתב
והוא כמדומה לי מהגאון מו"ה יצחק כהנא זצ"ל שהי' אב"ד דק"ק בוגא'. בדף ק ע"ב: 'את זה מצאתי
בכתבי והוא מהגאון מו"ה זנוויל אשכנזי זצ"ל אביו של בעל סדרי טהרה'. בדף קיב ע"א: 'ש"ת תקפ"ט
[1828]. בדף קיט ע"א: 'ש"ת תקצ"א [1830]. בדף רא ע"א: 'לזכרון כתבתי איזה פסקי דינים ממו"ח
הגאון בעל יד דוד [ר' דוד זינצהיים] זצ"ל מכתובת ידו'. בדף רא ע"ב: 'בש"ק יד כסלו תקס"א [1800]

נפטרה אשה יולדת ולמחר ביום א' הי' הברית מילה... והורה מ"ר חמי הגאון ז"ל כי הקבורה קודמת'.
 בדף רכג ע"א: 'בענין החרם הנזכר בפנקס הקהל פה בונא משנת תע"ז [1716] וחתום עליו הרב מו"ה יודא מילר זצ"ל שלא לבקש חריות לדור מחוץ לרחוב היהודים או להבריא עצמו ממס ומעולי הקהל'.
 בדף רכו ע"א: 'ובני הרב מו"ה צבי בנימין נ"י תירץ על זה הישוב נכון'.

המחבר (תקכ"ג-תר"ה [1763-1845]) היה רב בערים פוירברך, נויביד, קובלנץ ובונא. ראה: כנסת ישראל, סי' 227; נ"ר אויערבאך, מבוא לתולדות ר' דוד זינצהיים, בתוך מנחת עני, כרך א, ירושלים תשל"ד, עמ' 14, הערה 9.

19×16 ס"מ. [א] + פט דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
 מס' 22. מתנת משפחת סול פינשטיין.

עזרי מקודש, חלק שני, מאת ר' אברהם ב"ר אביעזרי זליג אויערבך.

חידושים על מסכתות הש"ס ופסקי דינים.

בשער: 'עזרי מקדש. חלק שני. חידושי הלכות ופסקי דינים וכללי הש"ס מאדוני אבי מו' הרב ה"ה כמו"ה אברהם אויערבך זלה"ה'. בדף א ע"ב: 'ועיי' מה שכתבנו בסוגי'... ר"ה שחל להיות בשבת בחלק ראשון מזה הקונטרס עזרי מקודש בדף ק"ב ע"א'. ההערה שבגליון דף יג ע"א היא בכתיבת ידו של ר' צבי בנימין, בנו של המחבר.

28×18.5 ס"מ. רלג + מ דפים. שני טורים בכל עמוד ובכל אחד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
 מס' 612. מתנת האחים ארנשטיין.

כתבי ר' רפאל צבי הירש שפירא.

החיבורים הם:

1. דפים א-רלג: ארץ החדשה.

חיבור על חיובי דאורייתא ודרבנן, כדוגמת ארעא דרבנן מאת ר' יעקב אלגאזי. בהקדמת המחבר (יב ע"ב): 'ומה שהעירני לחיבור הלזה הוא כי ראה ראיתי ומצאתי זאת לידי ס' ארעא דרבנן להגאון מהר"י אלגזי, וחשקה נפשי בו כי הוא תועלת גדול להמעיינים הדורשים וההוגים בתורת ה' צבאות הן בענין חידושי הלכה גמפ"ת והן בענין הוראות או"ה והן בענין שו"ת, אך עדין לא יצא בזה י"ח כי ראיתי שהשמיט הרבה עניינים וגם לפעמים מביא רק דעת מחבר א'... ע"כ שינסתי את מתני והלכתי

בדרכיו ולקטתי באמרים בליקוטי בתר לקוטי והוספתי הרבה חידושי... ע"כ קראתי שם החיבור החדש רב תבונות כי ת"ל הוספתי תתכ"ח חידושים על דברי הגאון הנ"ל וגם ארץ החדשה כי באותיות אחה"ע מתחלף ה"א בחי"ת ע"כ אר"ץ ר"ת חיבור ר'פאל צ'בי החדשה, ושם ההגהות קראתי הר צבי הוא ג"כ ר"ת של שמי כי ה"ר ר"ת רפאל הירש, כי כן הנהיגו קדמונינו ז"ל לרמוז שמותם בקריאת שם הספר'.

בדף עב ע"א: 'שאלה מק"ק דאברין תקע"ט [1819]'. בדף עד ע"ב: 'הכ"ד הק' רפאל צבי הירש שפירא קראשנוויץ תקע"ט'.

בראש הכרך נכרך ספר ארעא דרבנן מאת ר' יעקב ב"ר יום טוב אלגאזי, דפוס ליוורנו תקמ"ג. שאלות ותשובות אחדות שבחיבור שלפנינו נדפסו ע"י ר' אליעזר כ"צמן, קונטרס מספר ארץ החדשה, כולל חילופי מכתבים - שו"ת שלא נדפסו מעולם בענין כל מקום שהאמינה תורה... ועוד ענינים... מן... רבי אריה ליב צינץ... והגאון... ר' רפאל צבי שפירא... עם שו"ת המרא"ל, ניו יורק תשמ"ד.

2. דפים א-מ: הר צבי.

בשער: 'ספר חוט המשולש. ראש השלישי... יושב בשבת תחכמוני ה"ה הרב המאור הגאון הגדול... מוהר"ר יעקב אלגזי זלה"ה אשר חבר ספר שמע יעקב על התורה וגם ספר הנכבד הלזה הכי קרא שמו ארעא דרבנן... והשני הכי נכבד ה"ה הרב המובהק החריף מוהר"ר יהודה עייאש בעל המחבר ספר לחם יהודה על הרמב"ם אשר הוגה את המסילה ועשה הגהות על הספר הנכבד הלזה וקרא שמו עפרא דארעא, ואל השלישי לו בא בדוכרן פתגמא דאתיהב לי מן שמיא אנא זעירא דמן חבריא ועשיתי הגהות גם כן על ספר הנכבד הלזה אני הצעיר והשפל רפאל צבי הירש במ' ה"ש זלה"ה וקראתי שמו הר צבי, וגם חברתי חבור חדש ג"כ על דרך המחבר הנ"ל... והוספתי על ס' הנ"ל ונקרא שמו ארץ החדשה'.

28×18.5 ס"מ. [א] + כח דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
 מס' 1200A.

שי למורה [למורא] מאת ר' רפאל צבי הירש שפירא.

שאלות ותשובות.

בשער: 'ספר שו"ת שי למורה. ח"א. אשר חברתי אני הצעיר רפאל צבי הירש שפירא והמה חידושים וביאורים ופסקים שחנני השי"ת אשר השבתי לשואלי דבר דבר ה' זו הלכה, והם עניינים מה שצריכים לספר ארץ החדשה אשר יערתי בחיבור הנ"ל לבאר באריכות בשו"ת הנ"ל... התחלתי לכתוב בשנת אודך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.
 לא שלם.

שם החיבור הוא שי למורא, על שם הכתוב: 'ויבילו שי למורא' (תהלים עו, יב). ראה כת"י 151.

ל כי הקבורה קודמת'.
חתום עליו הרב מו"ה
ד ממס ומעולי הקהל'.

ן ובונא. ראה: כנסת
עני, כרך א, ירושלים

כי מו' הרב ה"ה כמו"ה
ת בשבת בחלק ראשון
תחיבת ידו של ר' צבי

ה'19. כתיבה אשכנזית.

אזי. בהקדמת המחבר
ארעא דרבנן להגאון
גים בתורת ה' צבאות
ין לא יצא בזה י"ח כי
סתי את מתני והלכתי

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

בדרכיו ולקטתי באמרים בליקוטי בתר לקוטי והוספתי הרבה חידושי... ע"כ קראתי שם החיבור החדש
רב תבונות כי ת"ל הוספתי תתכ"ח חידושים על דברי הגאון הנ"ל וגם ארץ החדשה כי באותיות
אחה"ע מתחלף ה"א בחי"ת ע"כ אר"ץ ר"ת חיבור ר'פאל צ"בי החדשה, ושם ההגהות קראתי הר צבי
הוא ג"כ ר"ת של שמי כי ה"ר ר"ת רפאל הירש, כי כן הנהיגו קדמונינו ז"ל לרמוז שמותם בקריאת
שם הספר'.

בדף עב ע"א: 'שאלה מק"ק דאברין תקע"ט [1819]. בדף עד ע"ב: 'הכ"ד הק' רפאל צבי הירש שפירא
קראשנויץ תקע"ט'.

בראש הכרך נכרך ספר ארעא דרבנן מאת ר' יעקב ב"ר יום טוב אלגאזי, דפוס ליוורנו תקמ"ג.
שאלות ותשובות אחדות שבחיבור שלפנינו נדפסו ע"י ר' אליעזר כ"צמן, קונטרס מספר ארץ החדשה,
כולל חילופי מכתבים - שו"ת שלא נדפסו מעולם בענין כל מקום שהאמינה תורה... ועוד ענינים...
מן... רבי אריה ליב צינץ... והגאון... ר' רפאל צבי שפירא... עם שו"ת המרא"ל, ניו יורק תשמ"ד.

2. דפים א-מ: הר צבי.
בשער: 'ספר חוט המשולש. ראש השלישי... יושב בשבת תחכמוני ה"ה הרב המאור הגאון הגדול...
מוהר"ר יעקב אלגזי זלה"ה אשר חבר ספר שמע יעקב על התורה וגם ספר הנכבד הלזה הכי קרא שמו
ארעא דרבנן... והשני הכי נכבד ה"ה הרב המובהק החריף מוהר"ר יהודה עייאש בעל המחבר ספר
לחם יהודה על הרמב"ם אשר הוגה את המסילה ועשה הגהות על הספר הנכבד הלזה וקרא שמו עפרא
דארעא, ואל השלישי לו בא בדוכרן פתגמא דאיתיהב לי מן שמיא אנא ועירא דמן חבריא ועשיתי
הגהות גם כן על ספר הנכבד הלזה אני הצעיר והשפל רפאל צבי הירש במ' ה"ש זלה"ה וקראתי שמו
הר צבי, וגם חברתי חבור חדש ג"כ על דרך המחבר הנ"ל... והוספתי על ס' הנ"ל ונקרא שמו ארץ
החדשה'.

28x18.5 ס"מ. [א] + כח דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 1200A.

שי למורה [למורא] מאת ר' רפאל צבי הירש שפירא.

שאלות ותשובות.
בשער: 'ספר שו"ת שי למורה. ח"א. אשר חברתי אני הצעיר רפאל צבי הירש שפירא והמה חידושים
וביאורים ופסקים שחנני השי"ת אשר השבתי לשואלי דבר דבר ה' זו הלכה, והם עניינים מה שצריכים
לספר ארץ החדשה אשר יעדתי בחיבור הנ"ל לבאר באריכות בשו"ת הנ"ל... התחלתי לכתוב בשנת
אודך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.
לא שלם.
שם החיבור הוא שי למורא, על שם הכתוב: 'זובילו שי למורא' (תהלים עו, יב). ראה כת"י 151.

32.5×20 ס"מ. קמ דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 238. מתנת האחים ארנשטיין.

שמן המור מאת ר' רפאל צבי שפירא.

דרושים.

בדף ראשון: 'זאת המחברת הכינו וגם חקרו ה"ה הרב הגאון... מוהר"ר רפאל צבי שפירא, אשר בראשונה הי' מכון שבתו לראב"ד בק' קראשנאוויץ, אח"כ נתקבל להיות מ"מ ומ"ץ בק' סאכטשוב, אח"כ נתקבל להיות אב"ד בק' שנאדווע וליקווא וווענגראב, כעת נטע אשל לשבת בק' לובלין להיות ראב"ד מ"מ ומו"צ בק"ק הנ"ל, בעהמ"ס ארץ החדשה ושו"ת שי למורה וס' הר הקודש'.

בשער: 'ספר שמן המור, חלק א, ספר בראשית, שמו נאה לו כתר מלכות כמבואר בהקדמה הראשונה שחברתי אנא זעירא דמן חברי... דרושים נחמדי' על התורה גם בו נמצאים ביאורים טובים על נביאים וכתובים ועל אגדת חז"ל ומדרשים מופלאים... אשר דרשתי ברבים... אני הצעיר שבצעירים רפאל צבי הירש במהור"ר שמואל גרונם זלה"ה מ"מ ומ"ץ דק"ק סאכטשאב... התחלתי לכתוב בשנת מצמ"ח ישוע"ה [תקע"ט 1819] לפ"ק'.

36×22 ס"מ. ריט + כז + כג דפים. 44 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 59.

חורתמת בעלים: 'הרב בנימין גיטעלזאהן קליוולאנד א'.

כתבי ר' רפאל צבי שפירא.

כל החיבורים נעתקו ע"י ר' בנימין גיטלזון, כפי שנכתב בראש כתב היד: 'הקדמת המעתיק. אמר המעתיק החתום מטה. הן מאז בהיות מגורי בעיר סלאנימא (משנת תרכ"ח [1868] עד שנת תרל"ז [1876]) נודעתי שם עם איש אחד הרבני המופלג ויר"א כה"ר חיים חייקל מלמד והראני חבורים יקרים אשר יש לו תחת ידו מכבוד אבי זקנו הגאון המופלא כש"ת ר' רפאל צבי זללה"ה שהי' רב במדינת פולין בעיר קראשנאוויץ ועוד כמה קהלות ובסוף ימיו הי' מ"מ ומ"ץ בק"ק לובלין והי' שמו לתפארת ולתהלה. והחבורים ההמה מהם היו חבורים בדרושים יקרים ונפלאים מסודרים בסדור יפה אף נעים, ובתוכם הי' חבור נפלא על הלכות נקוב בשם "ארץ החדשה" והוא ע"ד ספר "ארעא דרבנן"... ונחלק לשלשה חלקים... ובתוכם נמצאו שו"ת אשר בא בכתובים עם גאוני עולם שרי תורה המפורסמים בזמנו ה"ה הגאון רשכבה"ג ר' עקיבא איגר זצ"ל (ותשובתו נדפס בשו"ת דרע"א סי' ס"ב) ועם הגאון ר' משה זאב [יעבץ] זצ"ל בעל אגודת אזוב ומראות הצובאות ועם הגאון ר' אריה ליב צינג' ז"ל בעל משיבת נפש וגט מקושר... ועם הגאון ר' שלמה זלמן בעל חמדת שלמה זצ"ל ועם הגאון ר' חיים אויערבאך זצ"ל ועוד הרבה גדולים... וכלם מתארים אותו בתוארים נפלאים בימים האלה אז... ולזאת

אחרי רואי כי הוא ספר נכבד ומועיל ללומדי תורה... ולכן לקחתי לי מועד להתעיקו למען ימצא עוד אחת בעולם וישאר זכרו לנצח... ומתחלה העתקתי רק הקצור מכל אות ומערכה בספר מיוחד, וע"כ חסר פה עוד העתקת הקצורים, ואח"כ התחלתי להעתיק גם הארוכים... והעתקתי הי' בשנת תרמ"ו [1886] כשהייתי לרב בעיר טראשקון, ובזה אודה לד' על חסדו העבר ואבקש להבא, כ"ד המעתיק בנימין בן לא"א מהרי"ל גיטעלזאהן רב בקליוולאנד באמעריקא הצפונית ומלפנים רב בעיר אוואנטא ובעיר טראשקון ברוסיא פלך קאוונא... יום ה' א' דר"ח אלול תרס"ד [1904]. העתק 'הקצור מכל אות ומערכה' נמצא להלן בכת"י 152.

החיבורים הם:

1. דפים א-ריט: ארץ החדשה.

בשער: 'ספר ארץ החדשה. בו יבואר כל מילי דמיטב בדאורייתא או דרבנן וחילוקי דיניהם... על דרך שעשה ה"ה הרב הגאון האמתי נר מערבי מרא דארעא דישראל כק"ש מוהר"ר [בין השיטין בכתובה אחרת: ישראל] יעקב אלגזי זלה"ה בספרו הנכבד ארעא דרבנן... והוספתי על הספר הנ"ל הוספות חדשות וגם עשיתי חבור מיוחד הגהות על ספר הנ"ל אשר קראתי שמו חוט המשולש והוא ח"ב מן ספרי זה. אנא זעירא דמן חברייא הצעיר והשפל רפאל צבי הירש במ' ה"ש זלה"ה. התחלתי לכתוב בשנת אורך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.

העתקה מכת"י 148. רק הסימנים הארוכים שבספר נעתקו כאן, ראה בהקדמת המעתיק שתובא להלן.

2. דפים א-כז: הר צבי.

נוסח השער וזה לנוסח השער המקורי, ראה כת"י 148, וכאן נוסף בסוף: 'התחלתי לכתוב שנת אורך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.

3. דפים א-כג: שי למורא.

בשער: 'ספר שי למורא. ח"א. אשר חברתי אני הצעיר רפאל צבי הירש שפירא והמה חרושים ובאורים ופסקים... שחנני השי"ת אשר השבתי לשואלי דבר... והם עניינים מה שנצרכים לספר ארץ החדשה אשר יעדותי בחבור הנ"ל לבאר באריכות בשו"ת הנ"ל... התחלתי לכתוב שנת אורך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.

17.5×22 ס"מ. 54 דפים. שני טורים ובכל אחד 30 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מכורך עם ספר ארעא דרבנן מאת ר' ישראל יעקב אלגאזי דפוס קראקא תרמ"ה. מס' 60.

חורתמת בעלים: 'הרב בנימין גיטעלזאהן קליוולאנד א'.

ארץ החדשה מאת ר' רפאל צבי שפירא.

רפאל צבי שפירא, אשר
מ"מ ומ"ץ בק' סאביטשוב,
ל לשבת בק' לובלין להיות
הר הקודש'.
מבואר בהקדמה הראשונה
ביאורים טובים על נביאים
הצעיר שבצעירים רפאל
לחלתי לכתוב בשנת מצמי"ח

יות.

ר': 'הקדמת המעתיק. אמר
ר' [1868] עד שנת תרל"ו
למד והראני חבורים יקרים
זללה"ה שהי' רב במדינת
לובלין והי' שמו לתפארת
דירים בסדור יפה אף נעים,
פר "ארעא דרבנן" ... ונחלק
לם שרי תורה המפורסמים
ע"א סי' ס"ב) ועם הגאון ר'
אריה ליב צינץ ז"ל בעל
זצ"ל ועם הגאון ר' חיים
ז בימים האלה אז... ולזאת

אחרי רואי כי הוא ספר נכבד ומועיל ללומדי תורה... ולכן לקחתי לי מועד להתעיקו למען ימצא עוד
אחת בעולם וישאר זכרו לנצח... ומתחלה העתקתי רק הקצור מכל אות ומערכה בספר מיוחד, וע"כ
חסר פה עוד העתקת הקצורים, ואח"כ התחלתי להעתיק גם הארוכים... והעתקתי הי' בשנת תרמ"ו
[1886] כשהייתי לרב בעיר טראשקון, ובוזה אודה לד' על חסדו העבר ואבקש להבא, כ"ד המעתיק
בנימין בן לא"א מהרי"ל גיטעלזאהן רב בקליוולאנד באמעריקא הצפונית ומלפנים רב בעיר אוואנטא
ובעיר טראשקון ברוסיה פלך קאוונא... יום ה' א' דר"ח אלול תרס"ד [1904]. העתק 'הקצור מכל אות
ומערכה' נמצא להלן בכת"י 152.

החיבורים הם:

1. דפים א-ריט: ארץ החדשה.
בשער: 'ספר ארץ החדשה. בו יבואר כל מילי דמיטב בדאורייתא או דרבנן וחילוקי דיניהם... על דרך
שעשה ה"ה הרב הגאון האמתי נר מערבי מרא דארעא דישראל כק"ש מוהר"ר [בין השיטין בכתיבה
אחרת: ישראל] יעקב אלגזי זלה"ה בספרו הנכבד ארעא דרבנן... והוספתי על הספר הנ"ל הוספות
חדשות וגם עשיתי חבור מיוחד הגהות על ספר הנ"ל אשר קראתי שמו חוט המשולש והוא ח"ב מן
ספרי זה. אנא זעירא דמן חברייא הצעיר והשפל רפאל צבי הירש במ' ה"ש זלה"ה. התחלתי לכתוב
בשנת אודך ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק.
העתקה מכת"י 148. רק הסימנים הארוכים שבספר נעתקו כאן, ראה בהקדמת המעתיק שתובא להלן.

2. דפים א-כז: הר צבי.
נוסח השער זהה לנוסח השער המקורי, ראה כת"י 148, וכאן נוסף בסוף: 'התחלתי לכתוב שנת אודך
ביושר לבב [תקפ"ג 1823] לפ"ק'.

3. דפים א-כג: שי למורא.
בשער: 'ספר שי למורא. ח"א. אשר חברתי אני הצעיר רפאל צבי הירש שפירא והמה חרושים ובאורים
ופסקים... שחנני השי"ת אשר השבתי לשואלי דבר... והם עניינים מה שנצרכים לספר ארץ החדשה
אשר יעדתי בחבור הנ"ל לבאר באריכות בשו"ת הנ"ל... התחלתי לכתוב שנת אודך ביושר לבב
[תקפ"ג 1823] לפ"ק'.

17.5x22 ס"מ. 54 דפים. שני טורים ובכל אחד 30 שורות. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. מכורך עם ספר ארעא
דרבנן מאת ר' ישראל יעקב אלגאזי דפוס קראקא תרמ"ה.
מס' 60.

חותמת בעלים: 'הרב בנימין גיטעלזאהן קליוולאנד א'.

ארץ החדשה מאת ר' רפאל צבי שפירא.

החיבור השלם נמצא לעיל כת"י 148. כאן נעתקו רק הסימנים הקצרים של החיבור, ע"י ר' בנימין גיטלזון.

בשער: 'ספר ארץ החדשה. והוא העתק בקצרה מספר ארץ החדשה הגדול כתב יד אשר בו מבוא כל מילי דאורייתא ודרבנן וחלוקי דיניהם... שחבר הגאון ר' רפאל צבי זללה"ה (הנזכר בשו"ת דרע"א סי' ס"ב)'.
 בתחילת כתב היד נכתבה 'הקדמת המעתיק'. ההקדמה זהה ל'הקדמת המעתיק' שבראש כת"י 151 פרט לשורות אלה שבסופה: 'וראיתי מתחלה להעתיק רק קצור מכל אות ומערכה בלי הפלפול והאריכות, וזהו הספר הזה שהוא קצור מן הספר הגדול הנ"ל... יום ב' ד' ימים לחודש אלול דשנת התרס"ד [1904]'.

153

$22.5 \times 18.5 + 19.5 \times 17.5$ ס"מ. XI + 86 דפים. 15 + 35 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 173. אוסף יהודה לואיס לוין.

ניבת נחום מאת ר' מנחם נחום ב"ר יוסף מפלוצק.

'שער הלימוד', חידושים על מסכתות הש"ס, ו'שער הדרוש', חידושים על התורה לפי סדר פרשיות השבוע. מהתאריכים, הרשומים בסוף ההקדמה ובסוף החיבור, עולה כי החיבור נכתב בשנים תק"פ-תקפ"א [1820-1821]. גוף החיבור נכתב ע"י המחבר עצמו, וחתנו העתיק את ההקדמה ודפים אחדים מתחילת הספר בקונטרס קטן שבו אחד עשר דפים. בסוף ההקדמה, בדף II ע"א, הוא הוסיף: 'לפרט קטן אמירה' נעימ"ה כ'תבי יהבית [תק"פ 1820]. ברשיון חמי הרב הנ"ל כתבתי והעתקתי עד דף ד' בכתבת ידי ומשם ולהלן כתיבת יד המחבר הנ"ל. הק' שרגא פייבוש במהורר"ל ז"ל חתן המחבר הנ"ל'.

החיבור נדפס בלונדון ואמשטרדם בשנת תרמ"ו ע"י נכד המחבר ר' ישראל יוסף פרייז.

המחבר היה רב בפלוצק בשנים תק"ע-תקע"ט [1810-1819]. ראה: ספר פלוצק, תל אביב תשכ"ז, עמ' 398. שם נאמר כי שם הספר הוא ניחוח נחום, וכי הוא נדפס לראשונה באופיבאך תקפ"ט, ובשנית בשנת תרמ"ו. בכתב היד שלפנינו וכן בדפוס תרמ"ו שהיה לנגד עיני נקרא החיבור ניבת נחום ולא ניחוח נחום. לא מצאתי את דפוס אופיבאך של החיבור שלפנינו ואף לא ראיתיו רשום ע"י רושמי הספרים, ואפשר שלא היה כלל וכלל.

154

21×17.5 ס"מ. רכז דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. מס' 469. אוסף יהודה לואיס לוין.

דרשות.

102

בדף יז ע"א: 'לשה"ג [לשבת הגדול] תקפ"ג [1823]. בדף נג ע"א: 'לשה"ג תקפ"ב [1822]. בדף עה ע"ב: 'גם בענין חילול שבת קדש... ואנכי בעצמי שמעתי מאחד מפה ואיני מכירו צעק אחר חבירו בשבת והלך עם גוי וצעק אחריו אם כבר יש לו עגלה לפוזנא הנה הוא מביא לו ערל זה אשר יסע עמו וירצה להיות סרסור אצלו'. בדף קז ע"א: 'לש"ת [לשבת תשובה] תקפ"ה [1824]. בדף קיד ע"א: 'יוה"כ תק"ף [1819]. בדף רלא ע"א: 'הספר אשר אמרתי על הגאון הצדיק מו"ה יהודא ליב זצ"ל אבד"ק גלוגא ער"ח ניסן תקע"ז [1817]. בדף רמד ע"א: 'זזה מקרוב אשר נאבדו ממנו בעונינו צדיקים אנשי השם הלא המה הרב הגאון הצדיק מו"ה מיכל בהגאון מ' יואל, הרב הגאון מו"ה יאקב במו"ה שלמה זלמן, הרב הגדול הצדיק מו"ה מאיר בן מו"ה שמואל, הרב הגדול הצדיק מו"ה משה במו"ה דוד'. בדף רס ע"ב: 'זזה מקרוב אשר חשכו עינינו אשר נלקחו ממנו שני המאורות הגדולי' אשר האירו לנו בתורתם בימי חייהם. האחד אשר נפטר זה איז 'חדשי' הוא הגאון המפורסם מו"ה עקיבא בהגאון מ' זאב וואלף אבד"ק הלבדשטאט. והשני ארי שבחבורה הנפטר מקרוב הגאון המפורסם מו"ה ישראל יונה בהגאון מו"ה יוסף הלוי אבד"ק קעמפנא. אם אמנם הגאון מהלברשטאט רחוק ממדינתנו... והגאון מקעמפנא הלא סביבותינו ובקרבינו ישוב ואנחנו מכירי' בו זה שנים רבים'.

155

20×16.5 ס"מ. 107 דפים (לא כרוכים). 20-35 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 285. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף הספרים ודרשות ממחברים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין. בדף 1 ע"א: מכתב שנכתב בשנת תקצ"א [1831] בעיר ראוויטש. בדף 4 נכתבה הקדמה, בלא שם כותבה, ובסופה נזכרה שנת תקצ"א. בדף 6 ע"א: הספר על 'אדונינו מורינו ורבינו... מו"ה חיים אב"ד דק"ק לונטשיץ [אויערברך]... והרב מו"ה משה סופר אב"ד דק"ק פרעשבורג מלמד עם מאות בחוריו'. בדף 9 ע"א: 'דרוש לתקיעת שופר ר"ה תק"ע [1809] לפ"ק'. בדף 20 ע"א: 'לשה"ג תר"א [1841]'.

156

34.5×20 ס"מ. קכו דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. מס' 1034.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף ו ע"ב: 'מצאתי בספר של אדמ"ו הרב הגאון חתם סופר'. בדף ח ע"ב: 'הנה מצאתי במכתבי קושי' גדולה מאמ"ו הגאון נ"י אב"ד ק"ק פ"ב [פרשבורג]'.
 103

ימנים הקצרים של החיבור, ע"י ר' בנימין

ן החדשה הגדול כתב יד אשר בו מבוא כל
רפאל צבי זללה"ה (הנוכח בשו"ת דרע"א

ל'הקדמת המעתיק' שבראש כת"י 151 פרט
מכל אות ומערכה בלי הפלפול והאריכות,
ימים לחודש אלול דשנת התרט"ד [1904].

עמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.

ש', חידושים על התורה לפי סדר פרשיות
החיבור, עולה כי החיבור נכתב בשנים
ר עצמו, וחתנו העתיק את ההקדמה ודפים
מ. בסוף ההקדמה, בדף II ע"א, הוא הוסיף:
זיון חמי הרב הנ"ל כתבתי והעתקתי עד דף
שרגא פייבוש במהדור"ל ז"ל חתן המחבר

מחבר ר' ישראל יוסף פרייז.

1]. ראה: ספר פלוצק, תל אביב תשכ"ז, עמ'
דפס לראשונה באופיבאך תקפ"ט, ובשנית
ה לנגד עיני נקרא החיבור ניבת נחום ולא
שלפנינו ואף לא ראיתיו רשום ע"י רושמי

ה אשכנזית.

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

בדף יז ע"א: 'לשה"ג [לשבת הגדול] תקפ"ג [1823]. בדף נג ע"א: 'לשה"ג תקפ"ב [1822]. בדף עה ע"ב:
'גם בענין חילול שבת קדש... ואנכי בעצמי שמעתי מאחד מפה ואיני מכירו צעק אחר חבירו בשבת
והלך עם גוי וצעק אחריו אם כבר יש לו עגלה לפוזנא הנה הוא מביא לו ערל זה אשר יסע עמו וירצה
להיות סרסור אצל'. בדף קז ע"א: 'לש"ת [לשבת תשובה] תקפ"ה [1824]. בדף קיד ע"א: 'יוה"כ תק"ף
[1819]. בדף רלא ע"א: 'הספד אשר אמרתי על הגאון הצדיק מו"ה יהודא ליב זצ"ל אבד"ק גלוגא ער"ח
ניסן תקע"ז [1817]. בדף רמד ע"א: 'זוה מקרוב אשר נאבדו ממנו בעונינו צדיקים אנשי השם הלא המה
הרב הגאון הצדיק מו"ה מיכל בהגאון מ' יואל, הרב הגאון מו"ה יאקב במו"ה שלמה זלמן, הרב הגדול
הצדיק מו"ה מאיר בן מו"ה שמואל, הרב הגדול הצדיק מו"ה משה במו"ה דוד. בדף רס ע"ב: 'זוה מקרוב
אשר חשכו עינינו אשר נלקחו ממנו שני המאורות הגדולי' אשר האירו לנו בתורתם בימי חייהם. האחד
אשר נפטר זה איז' חדשי' הוא הגאון המפורסם מו"ה עקיבא בהגאון מ' זאב וואלף אבד"ק הלבפשטאט.
והשני ארי שבחבורה הנפטר מקרוב הגאון המפורסם מו"ה ישראל יונה בהגאון מו"ה יוסף הלוי אבד"ק
קעמפנא. אם אמנם הגאון מהלבפשטאט רחוק ממדינתנו... והגאון מקעמפנא הלא סביבותינו ובקרבינו
ישב ואנחנו מכירי' בו זה שנים רבים'.

155

20x16.5 ס"מ. 107 דפים (לא כרוכים). 20-35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 285. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף הספדים ודרשות ממחברים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין. בדף 1 ע"א: מכתב שנכתב בשנת תקצ"א [1831] בעיר ראוויטש. בדף
4 נכתבה הקדמה, בלא שם כותבה, ובסופה נזכרה שנת תקצ"א. בדף 6 ע"א: הספד על 'אדונינו מורינו
ורבינו... מו"ה חיים אב"ד דק"ק לונטשיץ [אויערבך]... והרב מו"ה משה סופר אב"ד דק"ק פרעשבורג
מלמד עם מאות בחוריו'. בדף 9 ע"א: 'דרוש לתקיעת שופר ר"ה תק"ע [1809] לפ"ק'. בדף 20 ע"א:
'לשה"ג תר"א [1841].

156

20x34.5 ס"מ. קכו דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1034.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף ו ע"ב: 'מצאתי בספר של אדמ"ו הרב הגאון חתם סופר'. בדף ח ע"ב: 'הנה מצאתי במכתבי קושי'
גדולה מאמ"ו הגאון נ"י אב"ד ק"ק פ"ב [פרשבורג].

103

16.5×20 ס"מ. 51 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 80. אוסף יהודה לואיס לוין.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'שייך להתורני ה"ר צבי הירש בן כ"ה גרשון ז"ל בכאן ק"ק באוויטום'.

מחברת חידושי תורה מאת ר' צבי הירש ב"ר גרשון.

המחברת כוללת: לקט של חידושים ומפתחות לתורה ולתלמודים, דרשות, מפתחות לש"ס, טופסי מכתבים, סדר קביעות השנים, מילתא דבדיחותא, חידה, רשימת ראשי תבות במהרש"א ועוד.

בדף ג ע"א נעתקה הסכמת ר' אליה מפראג לכתבי תלמידו הנ"ל. ההסכמה ניתנה בשנת תקמ"ה [1785]. אחריה כתב התלמיד התנצלות על כתיבתו ועל מחלוקתו עם רבו. ההתנצלות נכתבה בח"י מנחם שנת תקצ"א [1831]. בדף 4 ע"ב: 'קראניקא מבריא את העולם עד סוף כל הדורות בהאי שתא תקס"ו [1806] לפ"ק'. בדף 11 ע"א: 'שייך לר"ה [ראש השנה, מסכת] מהגאון אב"ד דק"ק ליסא יע"א'.

11.5×18.5 ס"מ. 89 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 1234.

פנקס דרשות.

הפנקס כולל פתיחות וראשי פרקים של דרשות, בעיקר לשבת שובה ולשבת הגדול. בראשי הדרשות ציון השנה והמקום, ומציונים אלה אנו למדים כי הדרשות נאמרו בשנים תקע"ו–תקצ"ה [1815–1835] בקהילת פפנהיים ('פאפפעהיים', ראה דף 24 ע"א).

18×21 ס"מ. 25 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 446. אוסף יהודה לואיס לוין.

בעמוד המגן, חתימת בעלים: 'הק' ליפמן בראנן, 'יום ג' כ"ג שבט תקפ"ג לפ"ק'.

חידושים על מסכתות הש"ס, הספדים והעתקי מכתבים מאת ר' אליעזר ליפמן גולדשטויב מליסא.

בדף 1 ע"ב, וכן במקומות נוספים, חתום 'הק' ליפמאן בראנן גאלדשטויב'. בדף 2 נעתק מכתב מר' יאקב ב"ר הירש ביברפלד מליסא. בדף 4 ע"א: 'יום א כ"ג טבת תקפ"ג [1823] לפ"ק'.

על המחבר (נפטר בשנת תרמ"א [1881]) ראה: תולדות היהודים בליסא, עמ' 253.

17.5×21 ס"מ. 34 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 328. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף 4 ע"ב: 'יום ד' חמשה עשר באב תקפ"ג [1823] לפ"ק נשלמתי וגמרתי במלאכת הקודש משה ליפמן'. בדף 5 ע"ב: 'ליסא כ"ב אדר תקפ"ג לפ"ק'. בדף 8 ע"ב: 'חילוקא דרבנן מהגאב"ד דק"ק ליסא'. בדף 9 ע"ב: 'בשם הב' כ' ליפמאן גאלדשמיר הלומד אצל הרב מו"ה איצק... בשם הב' הירש ביבערפעלד'. בדף 18 ע"א: 'כתבתי... עוזר ב"ר... מתנה להב' המופלא כ' אליעזר ליפמן בשנת תקפ"ג לפ"ק'. בדף 19 ע"ב: 'בשם אדמ"ו הגאון מה"ו יצחק איצק נ"י'. נראה שהוא ר' יצחק איציק ב"ר גרשון מליסא.

17×21 ס"מ. 20 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 262. אוסף יהודה לואיס לוין.

דרשות.

בדף 1 ע"א: 'דרוש לר"ה שנת תקפ"ג [1822] לפ"ק פה אייטין'. בדף 18 ע"א: 'דרוש לשבת נחמו שנת תקפ"א [1821] לפ"ק פה אייטין'.

17×20 ס"מ. 90 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 39.

בעלים: פנחס ליוז'נסקי מוולוצ'לוק (בפולנית).

ליקוטי פנחס מאת ר' פנחס ליוז'נסקי מוולוצ'לוק.

חידושים על שולחן ערוך חושן משפט ועל סוגיות הש"ס.

בדף 23 ע"א: '...חשון תקע [1809] לפ"ק'. בדף 25 ע"א: 'ר"ח אדר שנת תק"ע לפ"ק'. בדף 40 ע"א: 'איסר(!) החג של פסח תקפ"א [1821] לפ"ק'. בדף 78 ע"א: 'בע"ה ווראצלוועק עש"ק י"ב שבט תקפ"ט [1829] לפ"ק'. בדף 88 ע"ב: 'הק' מרדכי יוסף בן מהו' פנחס הלוי מליסא, בנו של המחבר.

160

17.5×21 ס"מ. 34 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 328. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף 4 ע"ב: 'יום ד' חמשה עשר באב תקפ"ג [1823] לפ"ק נשלמתי וגמרתי במלאכת הקודש משה ליפמן'. בדף 5 ע"ב: 'ליסא כ"ב אדר תקפ"ג לפ"ק'. בדף 8 ע"ב: 'חילוקא דרבנן מהגאב"ד דק"ק ליסא'. בדף 9 ע"ב: 'בשם הב' כ' ליפמאן גאלדשמיד הלומד אצל הרב מו"ה איצק... בשם הב' הירש ביבערפעלד'. בדף 18 ע"א: 'כתבתי... עוזר ב"ר... מתנה להב' המופלא כ' אליעזר ליפמן בשנת תקפ"ג לפ"ק'. בדף 19 ע"ב: 'בשם אדמ"ו הגאון מה"ו יצחק איצק נ"י'. נראה שהוא ר' יצחק איציק ב"ר גרשון מליסא.

161

17×21 ס"מ. 20 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 262. אוסף יהודה לואיס לוין.

דרשות.

בדף 1 ע"א: 'דרוש לר"ה שנת תקפ"ג [1822] לפ"ק פה אייטין'. בדף 18 ע"א: 'דרוש לשבת נחמו שנת תקפ"א [1821] לפ"ק פה אייטין'.

162

17×20 ס"מ. 90 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 39. בעלים: פנחס ליו'נסקי מוולוצ'לוק (בפולנית).

ליקוטי פנחס מאת ר' פנחס ליו'נסקי מוולוצ'לוק.

חידושים על שולחן ערוך חושן משפט ועל סוגיות הש"ס.
בדף 23 ע"א: '...חשון תקע [1809] לפ"ק'. בדף 25 ע"א: 'ר"ח אדר שנת תק"ע לפ"ק'. בדף 40 ע"א: 'איסר(!) החג של פסח תקפ"א [1821] לפ"ק'. בדף 78 ע"א: 'בע"ה ווראצלוועק עש"ק י"ב שבט תקפ"ט [1829] לפ"ק'. בדף 88 ע"ב: 'הק' מרדכי יוסף בן מהר' פנחס הלוי מליסא, בנו של המחבר.

חיבור מס' 1: 19×16 ס"מ. יג דפים. 20 שורות בעמוד. חיבור מס' 2: 17×10 ס"מ. 18 דפים. 35 שורות בעמוד. חיבור מס' 3: דפים בודדים. כל החיבורים – המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 494. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. דפים א–יג: דרישת הזאב מאת ר' שמואל זאב ב"ר דוד.

בראש החיבור: 'הגהות מדרישת הזאב על הלכות שחיטה מאת ר' המחבר זבח שמואל'. בסופו: 'סליק הגהות דרישת הזאב על זבח שמואל. זאת כתבתי אני הק' יצחק איצק שטאהל מראוויטש ולע"ע שו"ב פה ק"ק זייהויזען באלטמארק, היום יום ד' כ' סיון תקצ"ח [1838] לפ"ק'.

זבח שמואל הוא פירושו של ר' שמואל ב"ר משה מליסא, סבו של המחבר, על שחיטות ובדיקות שכתב ר' יעקב ווייל. ספר זבח שמואל עם הגהות דרישת הזאב נדפס בדיהרנפורט תקפ"ב. כאן נעתקו רק הגהות דרישת הזאב.

ר' שמואל ב"ר משה, מחבר זבח שמואל, ונכדו ר' שמואל זאב ב"ר דוד, מחבר דרישת הזאב, היו שוחטים ובודקים ומנקרים בליסא.

2. דפים 1–18: סדר כללי ניקור אחוריים מאת ר' אהרן קעמפף.

בדף 17 ע"ב: 'זכרון מאת הרב מ' אהרן קעמפף שוחט ומנקר אחוריים פה ק"ק ליסא יום א' פרשת שמיני תרכ"ו [1866]'.
3. דפים בודדים על הלכות שחיטה.

21.5×17.5 ס"מ. 27 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 269. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. דפים א–כד ע"א: צבי תפארת מאת ר' צבי הירש ב"ר מאיר בשביץ.

החיבור כולל שני ביאורים לשיר השירים: אם למקרא ואם למסורת. נדפס בברעסלויא תקפ"ב.

המחבר היה מגיד מישרים דקהילת לעסלא חדשה.

2. דפים כד ע"ב–כז ע"א: ליקוטים מפירושו ר' סעדיה גאון על שיר השירים. בראש: 'לקטים מרס"ג'.

15.5×10 ס"מ. 50 דפים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 359. אוסף יהודה לואיס לוין.

תפארת ישראל מאת ר' ישראל ליפשיץ.

קטעים מתפארת ישראל, פירושו של ר' ישראל ליפשיץ למשנה: יבקש דעת, פתיחה לסדר טהרות; ומשנה, מסכתות זבים וטבול יום.

טופס מסורג של דפוס הנובר תק"ץ, עם תיקוני המחבר והערותיו בעצם כתיבת ידו בגליונות דפי הדפוס ובדפיהביניים הנוספים. תיקונים אלה לא הוכנסו לדפוסים המאוחרים של הפירוש.

המחבר (תקמ"ב–תר"כ [1782–1860]) היה רב בערים ורונקי, דסאו וקולמר, ומשנת תקצ"ז היה רב בדנציג. ראה: פוזנר, שנה בשנה ד (תשכ"ג), עמ' 395–401; יודאיקה, כרך 11, עמ' 293–294.

31×20 ס"מ. 70 דפים + דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 1153. אוסף ברלין.

'ופשוטו של מקרא' מאת ר' יצחק ברלין מהמבורג.

ביאור על פירוש רש"י על התורה.

בראש כתב היד: 'ב"ה ה' אייר תרי"ח [1858]. את אשר ה' לפני הקרה / בפירש"י על התורה / ופשוטו של מקרא (כמספר: ממני אייזק בן אלעזר לאזי מבערלין, [כן חתם אאמ"ו וללה"ה שמו]) (מברלין) / קולי אל בני אדם אקרא'.

התחלה נוספת של החיבור, וקודמת בזמנה, נמצאת בדף 17 ע"ב: 'שם ה' אקרא, "ופשוטו של מקרא" כמספר ממני אייזק בן אלעזר לאזי מבערלין (כן חתם אאמ"ו וללה"ה שמו אלא שהוספתי ע בעבור המספר)'. ובדף 18 ע"א: 'אל יחשדני הקורא למגנב דברים, כי לא גנב ולא בן גנב אנכי כי אם אולי ראיתי ושכחתי. אולי ה' אתי והבאתי את הדברים אשר חנן ה' את עבדו על ספר להבין את הילדים אשר כגילי את דברי התורה ודברי רש"י ז"ל, אשר בעברם עליהם קלים הם בעיניהם ובעמדם עליהם הם כדברי הספר החתום. סיון תקצ"ה [1835]'.

בדפים 14–16 כתב המחבר חידושים על מסכתות ברכות ושבת. בראש: 'כסלו תקפ"ג [1822]'. באחד מן הדפים הבודדים: 'מדעים הצריכים לעשית לוח כאשר העתקתים'. בדף אחר: 'בשם הרב המה"ג מוהר"ר מיינשטר בחג השבועות'.

המחבר (תקנ"ג–תרכ"ה [1793–1865]) היה מדקדק. באוריו לפיוטים נדפסו בהנובר תקצ"ט. ראה: אנשי שם, סי' 119.

165

10×15.5 ס"מ. 50 דפים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 359. אוסף יהודה לואיס לוין.

תפארת ישראל מאת ר' ישראל ליפשיץ.

קטעים מתפארת ישראל, פירושו של ר' ישראל ליפשיץ למשנה: יבקש דעת, פתיחה לסדר טהרות; ומשנה, מסכתות זבים וטבול יום.

טופס מסורג של דפוס הנובר תק"ץ, עם תיקוני המחבר והערותיו בעצם כתיבת ידו בגליונות דפי הדפוס ובדפי הביניים הנוספים. תיקונים אלה לא הוכנסו לדפוסים המאוחרים של הפירוש.

המחבר (תקמ"ב-תר"כ [1782-1860]) היה רב בערים ורונקי, דסאו וקולמר, ומשנת תקצ"ז היה רב בדנציג. ראה: פוזנר, שנה בשנה ד (תשכ"ג), עמ' 395-401; יודאיקה, כרך 11, עמ' 293-294.

166

20×31 ס"מ. 70 דפים + דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1153. אוסף ברלין.

'ופשוטו של מקרא' מאת ר' יצחק ברלין מהמבורג.

ביאור על פירוש רש"י על התורה.

בראש כתב היד: 'ב"ה ה' אייר תרי"ח [1858]. את אשר ה' לפני הקרה / בפירש"י על התורה / ופשוטו של מקרא (כמספר: ממני אייזק בן אלעזר לאזי מבערלין, [כן חתם אאמ"ו וללה"ה שמו]) (מברלין) / קולי אל בני אדם אקרא'.

התחלה נוספת של החיבור, וקודמת בזמנה, נמצאת בדף 17 ע"ב: 'שם ה' אקרא, "ופשוטו של מקרא" כמספר ממני אייזק בן אלעזר לאזי מבערלין (כן חתם אאמ"ו וללה"ה שמו אלא שהוספתי ע בעבור המספר)'. ובדף 18 ע"א: 'אל יחשדני הקורא למגנב דברים, כי לא גנב ולא בן גנב אנכי כי אם אולי ראיתי ושכחתי. אולי ה' אתי והבאתי את הדברים אשר חנן ה' את עבדו על ספר להבין את הילדים אשר כגילי את דברי התורה ודברי רש"י ז"ל, אשר בעברם עליהם קלים הם בעיניהם ובעמדם עליהם הם כדברי הספר החתום. סיון תקצ"ה [1835]'.

בדפים 14-16 כתב המחבר חידושים על מסכתות ברכות ושבת. בראש: 'כסלו תקפ"ג [1822]'. באחד מן הדפים הבודדים: 'מדעים הצריכים לעשית לוח כאשר העתקתים'. בדף אחר: 'בשם הרב המה"ג מוהר"ר מיינשטר בחג השבועות'.

המחבר (תקנ"ג-תרכ"ה [1793-1865]) היה מדקדק. באוריו לפיוטים נדפסו בהנובר תקצ"ט. ראה: אנשי שם, סי' 119.

מ. 18 דפים. 35 שורות בעמוד.

ר זבח שמואל'. בסופו: 'סליק
זאהל מראוויטש ולע"ע שו"ב

על שחיטות ובדיקות שכתב
פורט תקפ"ב. כאן נעתקו רק

ד, מחבר דרישת הזאב, היו

מפף.

"ק ליסא יום א' פרשת שמיני

וגרף.

איר בשביץ.

ל שיר השירים.

167

גדלים שונים. 75 דפים. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 1088. אוסף ברלין.

1. דרשות וחידושים על פרשיות השבוע מאת ר' יצחק ברלין מהמבורג.

2. מכתבים אל ר' יצחק ברליון.

התאריכים המופיעים על הדרשות ועל המכתבים הם מן השנים תק"ץ-תקצ"ו [1836-1830].

168

20×23 ס"מ. 59 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה הונגרית וכתיבה אשכנזית.
מס' 33.

זרע קודש מאת ר' שמואל פריינד מקשימניץ.

פירוש על המשנה, מסכת זבחים ומסכת יבמות.

בדף 1 ע"ב: 'כל הדברים הנכתבי' בכרך הנה מתחלת מס' זבחים וגם מתחל' יבמו' הם מאתי המחבר ס' וזרע קדש ושאר הספרי' אשר כבר באו בדפוס והרשות נתנה להבח' המופלא וכו' נקרא בשמו הנאה לו ככה' הלל קליין מק"ק נייטרא להביאם לדפוס. שמואל פריינד החונה לע"ע גר ותושב פה פראג'. דף 12 ע"א: 'יום ד' ב' דר"ח כסליו תרט"ו [1854] לפ"ק'.

זרע קודש, על מסכתות ברכות, פאה ודמאי, נדפס בפראג תקצ"ו.

המחבר (תקנ"ד-תרמ"א [1794-1881]) היה רב בלובושיץ, בודהמיה ופראג.

169

34.5×21 ס"מ. 65 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוטית.
מס' 631.

כתבי ר' שלום ניישטטר.

1. דפים 1-3: רשימות שונות.

בדף 3 ע"א כתב: 'כי אמו של אאמ"ו הצדיק הצדקניות מרת פרומא נ"ע היא היתה אחות של הרב הג' הצדיק מו"ה יעקב מניישטאט סוגינד, ודודי זקיני הרב מ' יעקב זצ"ל הי' מפורסם בתורתו וצדקתו בכל מדינות זאמוט... הי' לו שני בנים צדיקים, א' היה הגאון החסיד ועניו מו"ה אלי' זצללה"ה שהי' אב"ד בקאליש והשני' הי' החסיד ועניו ובתורה שמואל מקעלם'. על שלושה אלה ראה: אריה לייב פרומקין, תולדות אליהו, וילנא תר"ס.

109

[illegible]

Cat. 168 קטלוג

זרע קודש מאת ר' שמואל פריינד מקשימניץ

גדלים שונים. 75 דפים. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 1088. אוסף ברלין.

1. דרשות וחיידושים על פרשיות השבוע מאת ר' יצחק ברלין מהמבורג.
 2. מכתבים אל ר' יצחק ברלין.
- התאריכים המופיעים על הדרשות ועל המכתבים הם מן השנים תק"ץ-תקצ"ו [1830-1836].

20×23 ס"מ. 59 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה הונגרית וכתיבה אשכנזית.
מס' 33.

זרע קודש מאת ר' שמואל פריינד מקשימניץ.

פירוש על המשנה, מסכת זבחים ומסכת יבמות.
 בדף 1 ע"ב: 'כל הדברי' הנכתבי' בכרך הנה מתחלת מס' זבחים וגם מתחל' יבמו' הם מאתי המחבר ס' זרע קדש ושאר הספרי' אשר כבר באו בדפוס והרשות נתנה להבח' המופלא וכו' נקרא בשמו הנאה לו כה' הלל קליין מק"ק נייטרא להביאם לדפוס. שמואל פריינד החונה לע"ע גר ותושב פה פראג'. דף 12 ע"א: 'יום ד' ב' דר"ח כסליו תרט"ו [1854] לפ"ק'.

זרע קודש, על מסכתות ברכות, פאה ודמאי, גרפס בפראג תקצ"ז.

המחבר (תקנ"ד-תרמ"א [1794-1881]) היה רב בלובושיץ, בודהמיה ופראג.

21×34.5 ס"מ. 65 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 631.

כתבי ר' שלום ניישטער.

1. דפים 1-3: רשימות שונות.
- בדף 3 ע"א כתב: 'כי אמו של אמא'ו הצדיק הצדקניות מרת פרומא נ"ע היא היתה אחות של הרב הג' הצדיק מו"ה יעקב מניישטאט סוגינד, ודודי זקני הרב מ' יעקב זצ"ל הי' מפורסם בתורתו וצדקתו בכל מדינות זאמוט... הי' לו שני בנים צדיקים, א' היה הגאון החסיד ועניו מו"ה אלי' זצללה"ה שהי' אב"ד בקאליש והשני הי' החסיד ועניו ובתורה שמואל מקעלם'. על שלושה אלה ראד: אריה ליב פרומקין, תולדות אליהו, וילנא תר"ס.

[illegible]

2. דפים 4-25: ביאור על תלמוד ירושלמי, מסכת תרומות.

3. דפים 26-65: חידושי תורה.

חידושים והערות קצרות על פסוקי התורה ועל מסכתות הש"ס ועל ספרי הלכה, קטעי שאלות ותשובות וקטעי דרשות. מזכיר הרבה את הגר"א ואת הרד"ל.

בדף 36 ע"א כתב: 'אחר שבאתה אאמ"ז עם בתה היא אי' הצדקניות בבית בעלה הרב דע"ח [דעיר חודש]... וא"א החרף היה עניו גדול אם כי רבות עירות אשר בקשו לקחת אותו לרב ואב"ד... אכן מחמת ענוותנותו לא רצה לקחת כתר הרבנות על ראשו והיה האיש עוסק במסחר עב"ז לא מש מאוהל התורה ומעיד אני שתיכף כשבא מדרכו לבית ה' שב אל בהמ"ד ולמד בעיון נמרץ. והגיד שיעורים לפני לומדים בע"ח [עיר חודש]... ובעת שהיה לו פנאי יושב ולמד בקביעות בבהמ"ד, ועיקר מסחרו היה בסטופץ על הנמל סמוך לוולאזין, וכשהיה לו פנאי היה יושב ולמד בשיבה דוולאזין, והיה יקר מאוד בעיני דודי הרב הגאון דשמה הר"ח זצלה"ה והגיד ג"כ שיעור פוסק בוולאזין... והיה חכם מפורסם בין נכבדי ווילנא בימיו... ונתגדלתי תמיד על ברכי ת"ח וביותר היתי עם חבירי לשקוד על דלתי מו"ר הרב הגאון הצדיק מו"ה אלי' זצלה"ה אב"ד דראגאלי שנתקבל לסוף ימיו בעיר קאליש לאב"ד ודרכו להגיד לפנינו כל החידושים שחידש בעת למודיו'.

בדף 41 ע"ב: 'הרב הגדול הצדיק המנוח מ' יחזקאל פייביל שהי' מ"מ בוויילנא חיבר ספר תולדות אדם ובו יסופר סיפורים נפלאים של אאמ"ז הרב הגאון... מוהרר"ש זלמן מוויילנא... והנה לאשר שמעו אזני הקטנות מאמי מורתי הצדקניות שזכתה להיות... והמה ספורים נפלאים שלא הוזכרו בספר ת"א עם עוד איזה הערות לזה, אכן מסיבות שונות ועצלות שהי' בי נתבטל הדבר להבאים (!) בדפוס... ות"ל זה קרוב לארבעים שנה אנוכי יושב פה על כסא הרבנות... וקודם שהיתי בעיר חודש מקום מולדתי הייתי מ"צ... גם ת"ל על הירושלמי על חלק זרעים שמתי עיני להגיה כפי שלקטתי ע"ז מחיבורי הגר"א ונרשם אצלי כל הצדדים'.

בדף 56 ע"א: 'שמעתי אומרים בשם דודי הרב הגאון מוהר"ח זצלה"ה מוולאזין'.

מכל רשימותיו של המחבר אודות עצמו ואודות משפחתו נראה כי המחבר הוא ר' שלום ניישטטר, שהיה רב בעיר חודש (ניישטט) בשנת תק"ע [1810]. כתב היד נכתב ארבעים שנה לאחר מכן, בשנת תר"י [1850]. אביו היה ר' יהושע ניישטטר, שהיה מגיד שיעור בשיבת וולוז'ין. האב, ר' יהושע ניישטטר, היה חתנו של ר' שלמה זלמן מוולוז'ין (תקט"ז-תקמ"ז), שעליו כתב ר' יחזקאל פייוויל את הספר תולדות אדם, ורשה תרי"ח. מכאן שר' חיים מוולוז'ין (נפטר בתקפ"א), אחיו של ר' שלמה זלמן מוולוז'ין, היה דוד אמו של המחבר. דודו של אבי המחבר היה ר' יעקב ניישטטר (נפטר בתקצ"ה), וכן דודו היה ר' אליהו ראגולר שהיה רב בראגולע ואב"ד בקאליש (תקנ"ד-תר"ט).

170

מס' 1249. אוסף Judaica Conservancy Foundation.

111

מכל רשימותיו של המחבר אודות עצמו ואודות משפחתו נראה כי המחבר הוא ר' שלום ניישטטר, שהיה רב בעיר חדש (ניישטט) בשנת תק"ע [1810]. כתב היד נכתב ארבעים שנה לאחר מכן, בשנת תר"י [1850]. אביו היה ר' יהושע ניישטטר, שהיה מגיד שיעור בישיבת וולוז'ין. האב, ר' יהושע ניישטטר, היה חתנו של ר' שלמה זלמן מוולוז'ין (תקט"ז-תקמ"ז), שעליו כתב ר' יחזקאל פייזל את הספר תולדות אדם, ורשה תרי"ח. מכאן שר' חיים מוולוז'ין (נפטר בתקפ"א). אחיו של ר' שלמה זלמן מוולוז'ין, היה דוד אמו של המחבר. דודו של אבי המחבר היה ר' יעקב ניישטטר (נפטר בתקצ"ה), ובן דודו היה ר' אליהו ראגולר שהיה רב בראגולע ואב"ד בקאליש (תקנ"ד-תר"ט).

הלכות גדולות, דפוס זולקווא תקע"א, עם הגהות ר' דוד לוריא בגליונות הספר.

בשער, בכתובת ידו של מעתיק ההגהות בגליונות הספר: 'ההגהות העתקתי מבה"ג של הה"ג מוהר"ר דוד לוריא שהי' נרשם בכ"י'.

המחבר (תקנ"ח-תרט"ז [1798-1856]) חיבר פירושים למשנה, למדרשי חז"ל ולספר הזוהר. ראה: תולדות הרד"ל מאת ר' שמואל לוריא, בתוך קדמונות ספר הזוהר מאת ר' דוד לוריא, ורשה תרמ"ז; אישים ביהדות ליטא, עמ' 62.

171-172

20×31 ס"מ. 208 דפים. שני טורים ובכל אחד 60 שורות. כתב היד נכרך שלא כהוגן. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 52.

משפט אהב, חלק ראשון, מאת ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

בשער: 'חלק ראשון מספר משפט א'ה"ב [תחילה נכתב: 'דברי משפט', ואח"כ הועבר הקולמוס על המלה 'דברי' ונוספה המלה 'אהב']. משם יפרד והי' לשני ראשים. האחד יפנה להביא כל דברי הראשונים והאחרונים בקיצור נמרץ וטעמי המוסכם להלכה... הן מה שמוסכם להלכה ואף מה שאינו מוסכם רק שלא נדחה דבריו מכל וכל והמוחזק יכול לומר ק"ל, והראש השני הולך סובב סובב, ויפנה לחקור ולחטט דברי הראשונים והאחרונים, המובאים פנימה בראש האחד, וגם אשר לא הובא פנימה... אני המאסף והמחבר המר והנמהר... אברהם באמו"ר מהורצ"ה זצלה"ה איש קריניק, הראש האחד קראתיו בשם של חיבה בשם שופטי ארץ והשני פי יקבנו בשם מקום משפט, ובצידו אשים מסגרת וקראתיו ציון משפט לברר המראה מקום מכל הדינים אשר נקבצו ובאו יחדיו פנימה מבטן מי יצאו... ובסוף החלק הב' כתבתי כמו חמשים חידושי' מהם אשר שאל ישאלוני לחוות דעתי הקלושה ומהם איזה דברים אשר העתקתי מחיבורי הגדול הל"ג [הלכות גדולות] והל"פ [והלכות פסוקות] אשר חברתי ת"ל על הבה"ג והוא עודנה בכתובי' ת"י י"ר שיוכיני להוציא לאור בימי חלדי אמן. על חיבוריו האחרים, הנקראים כאן הלכות גדולות והלכות פסוקות, ראה להלן כת"י 174.

המחבר הוא חתנו של ר' אליעזר ב"ר יעקב מסלונים, ראה לעיל כת"י 108-110.

20×34 ס"מ. 104 דפים. שני טורים ובכל אחד 55 שורות. כתב היד נכרך שלא כהוגן. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 53.

משפט אהב, חלק שני, מאת ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

בשער: 'חלק שני מספר דברי משפט'. המשך ההקדמה וזהה להקדמה שבכת"י 171.

173

16×20 ס"מ. קב דפים. שני טורים ובכל אחד 35 שורות. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 43.

אנית אבה מאת ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

תשובות מסודרות לפי סדר שולחן ערוך.

בשער: 'אנית א'ב'ה'. כותרת בראשי הדפים: 'תשובת אהבה'. הכותרת בשער נעשתה, כנראה, כאשר הוחלף שם החיבור שבכת"י 171 מדברי' משפט למשפט אהב. שם החיבור לקוח מן הכתוב: 'חלפו עם אניות אבה' (איוב ט, כו). הכתיבה בכתב היד שלפנינו זהה לכתיבה שבכת"י 171 ובכת"י 172, ומכאן שמחבר התשובות שלפנינו הוא ר' אברהם צבי מקריניק.

174

22.5×34 ס"מ. 65 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 49.

כתבי ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

החיבורים הם:

1. דפים 1-11: הלכות גדולות והלכות פסוקות.
ספר הלכות גדולות (מתקופת הגאונים), מסכת ברכות, וסביבו שני פירושים, בראש הפירוש האחד - 'ה"ג', כלומר הלכות גדולות, ובראש הפירוש השני - 'ה"פ', כלומר הלכות פסוקות. הכתיבה שלפנינו זהה לכתיבה שבכת"י 171-173, והיא כתיבתו של ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק. בהקדמתו למשפט אהב, חיבורו שבכת"י 171 ובכת"י 172, הוא כותב: 'ומהם איזה דברים אשר העתקתי מחיבורי הגדול הל"ג והל"פ אשר חברתי ת"ל על הבה"ג'. חיבורו 'הגדול' נמצא לפנינו, וכותרות שני הפירושים יוכיחו.

2. דפים 12-34: חידושים על שולחן ערוך חושן משפט.

3. דפים 35-36 ע"א: חשבונות שונים.

4. דפים 36 ע"ב-40: חידושים על ספרי נביאים ועל מסכתות הש"ס.

5. דפים 41-44: חשבונות מטחינת קמח לפסח בשנת ת"ר [1840].

ר' דוד לוריא בגליונות הספר.

הגהות העתקתי מבה"ג של הה"ג מוהר"ר

ענה, למדרשי חז"ל ולספר הזוהר. ראה:

הזוהר מאת ר' דוד לוריא, ורשה תרמ"ז;

היד נכרך שלא כהוגן. המאה ה־19. כתיבה

י מקריניק.

משפט, ואח"כ הועבר הקולמוס על המלה
האחד יפנה להביא כל דברי הראשונים
מוסכם להלכה ואף מה שאינו מוסכם רק
אש השני הולך טובב טובב, ויפנה לחקור
האחד, וגם אשר לא הובא פנימה... אני
ה' וצללה"ה איש קריניק. הראש האחד
בשם מקום משפט, ובצידו אשים מסגרת
נקבצו ובאו יחדיו פנימה מבטן מי יצאו...
אל ישאלוני לחוות דעתי הקלושה ומהם
לות] והל"פ [והלכות פסוקות] אשר חברתי
ציא לאור בימי חלדי אמנ'. על חיבוריו
מה להלן כת"י 174.

לעיל כת"י 108-110.

היד נכרך שלא כהוגן. המאה ה־19. כתיבה

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

משפט אהב, חלק שני, מאת ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

בשער: 'חלק שני מספר דברי משפט'. המשך ההקדמה וזה להקדמה שבכת"י 171.

173

16x20 ס"מ. קב דפים. שני טורים ובכל אחד 35 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 43.

אנית אבה מאת ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

תשובות מסודרות לפי סדר שולחן ערוך.

בשער: 'אנית א'ב'ה'. כותרת בראשי הדפים: 'תשובת אהבה'. הכותרת בשער נעשתה, כנראה, כאשר
הוחלף שם החיבור שבכת"י 171 מדברי משפט למשפט אהב. שם החיבור לקוח מן הכתוב: 'חלפו עם
אניות אבה' (איוב ט, כו). הכתיבה בכתב היד שלפנינו וזה לכתיבה שבכת"י 171 ובכת"י 172, ומכאן
שמחבר התשובות שלפנינו הוא ר' אברהם צבי מקריניק.

174

22.5x34 ס"מ. 65 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 49.

כתבי ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק.

החיבורים הם:

1. דפים 1-11: הלכות גדולות והלכות פסוקות.
ספר הלכות גדולות (מתקופת הגאונים). מסכת ברכות, וסביבו שני פירושים, בראש הפירוש האחד -
'ה"ג', כלומר הלכות גדולות, ובראש הפירוש השני - 'ה"פ', כלומר הלכות פסוקות. הכתיבה שלפנינו
זהה לכתיבה שבכת"י 171-173, והיא כתיבתו של ר' אברהם ב"ר צבי מקריניק. בהקדמתו למשפט
אהב, חיבורו שבכת"י 171 ובכת"י 172, הוא כותב: 'ומהם איזה דברים אשר העתקתי מחיבורי הגדול
הל"ג והל"פ אשר חברתי ת"ל על הבה"ג'. חיבורו 'הגדול' נמצא לפנינו, וכותרות שני הפירושים יוכיחו.
2. דפים 12-34: חידושים על שולחן ערוך חושן משפט.
3. דפים 35-36 ע"א: חשבונות שונים.
4. דפים 36 ע"ב-40: חידושים על ספרי נביאים ועל מסכתות הש"ס.
5. דפים 41-44: חשבונות מטחינת קמח לפסח בשנת ת"ר [1840].

20×17 ס"מ. 17 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 72. אוסף יהודה לואיס לויין.

חידושים על סוגיות הש"ס מאת ר' אברהם זקש.

בדף 1 ע"א: 'בשם אא"ז הרב המנוח מו"ה מיכל ז"ל אב"ד ליפנא'. בדף 7 ע"א: 'מה שכתב אא"ז הרב המנוח ז"ל... אינו מובן לי... אברהם זקש'. בדף 16 ע"ב רשומים תאריכי לידה ופטירה מן השנים תקע"ד–תקצ"ג [1833–1814].

20×12 ס"מ. 339 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 382.

תאומי צביה מאת ר' זאב וואלף ב"ר יחזקאל פייבל מ"מ בוילנה.

הספרים.

כתב המחבר בהקדמתו, דף 8 ע"ב: 'וחלקתי לב' דרושים אשר שם כולל חיבור הלזה, הוא יקרא בשם תאומי צביה... והחלק הא' הוא יקרא מעוני אריות, והם דרושי הספד על גאוני וחכמי ח"ל, והחלק הב' יקרא בשם הררי נמרים, והוא דרושי הספד על חכמי א"י שדרשתי פה במעלות עם בבהכ"נ הגדולה דפה'.

בדף 5 ע"א: 'אשר זה מקרוב נפטר הגאון מו"ה הרב הגאון מה"ו אבלי מפאסוול אב"ד דפה [תקצ"ו 1836]. ומשך מה נפטר הגאון דק"ק בריסק... והגאון מה"ו אשר בן הגאון מרנא ורבנא בעל שאגת אריה אב"ד דקארלסרוא, ואחריו הגאון החסיד רשכב"ה מו"ה עקיבא איגר זללה"ה [תקצ"ח]... אשר נתהווה בארה"ק העיר צפת תוב"ב ועיר טבריא, איך ברגע יחתו נוע תנוע הארץ ופור התפוררה ונאספו אל עמם קדושים וטהורים [תקצ"ז]. בדף 221 ע"א: 'וזה משך אשר גלה כבוד מישראל וביותר פה קהילתנו ונלקחו האברים הראשים הם הבע"ב הגבוהים דפה נכבדי ארץ... והנה הרב מהור"ר אברהם דאנציג בע"מ ס' חיי אדם, הוא היה סוחר ובעה"ב דפה קהילתנו ורוב חבורו נתיסד בעת שהיה סוחר, ועת זקנותו קבל עליו עטרת רבנות המ"ץ [תקפ"ח], ואיה הרב וכו' ר' מאיר שישקעס ז"ל הוא היה בעה"ב פה קהילתנו... איו הגאון החסיד מרנא ורבנא מהור"ר אליה זצ"ל [ו]הגאון מהור"ר שאול זלל"ה עמודי התווך פה קהילתינו, ואחריהם הגאון מהור"ר אבלי דפה הגאון מהור"א אב"ד דבריסק, ואחרון הכביד גאון הגאונים חסיד שבחסידים הגאון ר' עקיבא אייגער זלל"ה, וחורבן הגדול והנורא אשר נתהווה באה"ק גאונים וחסידים וקדושים ונפשות טהורות עלו ונתעלו אשר בעו"ה ממש כבר נפסק החיים אברהם עצה ללא כהן וללא מורה'.

המחבר כתב גם את עבודה תמה, ווילנה תקצ"ז–תקצ"ז.

36×23 ס"מ. 14 דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 1200.

שיחת חולין ומעדני מלך מאת ר' משה זאב וואלף חבקין.

שני חיבורים על סוגיות הש"ס: שיחת חולין (דפים 1–3), ומעדני מלך (דפים 4–14). הדפים האמצעיים בקונטרס, כלומר סוף שיחת חולין והתחלת מעדני מלך, חסרים. בראש החיבור: 'שיחת חולין מאת הקטן משה זאב וואלף חאווקין פה אוססיא'. בדף 12 ע"א: 'בחיבורי הארוך שו"ת פני משה בחלק אהע"ז הארכנו בזה הרבה'.

30.5×21 ס"מ. 17 (מניין מקורי: יג–כט) + 29 (מניין מקורי: יז–מז) דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 1007. מתנת הגב' שולמית אפשטיין מסנט לואיס מיסורי.

1. דפים יג–כב: חידושים על מסכת נידה.

בראש: 'חידושי הלכות מסכת נדה'. בדף יח ע"ב: 'תם ונשלם חידושי על מסכת נידה בס"ד. ויהא רעווא משמיי' שאזכה לגמור חידושי על שאר מסכתות בעמוד החמשי וכל שבעה עמודים בס"ד. אמר הכותב הדיוט, ראיתי כי טוב לעשות כותרת לעמוד באיזה חידושים במס' חולין וגם בסדר טהרות'. בדף כב ע"א: 'תם ונשלם עמוד הראשון מעט הכמות ורב איכות'. דפים כג–כד אינם נמצאים.

2. דפים כה–כט: כרם חמד.

שאלות ותשובות בענייני שולחן ערוך אורח חיים. בראש: 'עמוד שני נקרא בשם כרם חמד'. לא שלם. לפנינו רק שמונה תשובות ראשונות. בדף כ"ז ע"א: 'וכ"כ פי' להדיא בספרו הקדוש במס' כלאים רבינו האיש האלקי הגאון האמיתי'. הוא הגר"א מוילנה בספרו שנות אליהו, ראה להלן.

3. דפים יז–מז: ביאור על ספרא.

לא שלם. לפנינו הביאור מאמצע פרשת ויקרא עד אמצע פרשת בהר. בדף לט ע"א: 'ועמ"ש בזה בחי' עמוד השלישי שער הגן'. באותו עמוד: 'ועמ"ש בזה בחיבורי חלק ראשון בעמוד השני בשו"ת צ"ב'. בדף מ ע"ב: 'וכבר בארתי המאמר הנ"ל על נכון בס"ד בחיבורי על התורה בפ' קדושים... וכן הובא הספרי בס' שנות אלי' להגאון אמיתי רבן של כל בני הגולה החסיד והקדוש והטהור מוהר"א זללה"ה מוויילנא... וראיתי שכתוב שם בספרו הקדוש. שנות אליהו נדפס לראשונה

36x23 ס"מ. 14 דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1200.

שיחת חולין ומעדני מלך מאת ר' משה זאב וואלף חבקין.

שני חיבורים על סוגיות הש"ס: שיחת חולין (דפים 1-3), ומעדני מלך (דפים 4-14). הדפים האמצעיים בקונטרס, כלומר סוף שיחת חולין והתחלת מעדני מלך, חסרים. בראש החיבור: 'שיחת חולין מאת הקטון משה זאב וואלף האווקין פה אוססיא'. בדף 12 ע"א: 'בחיבורי הארוך שו"ת פני משה בחלק אהע"ז הארכנו בזה הרבה'.

30.5x21 ס"מ. 17 (מניין מקורי: יג-כט) + 29 (מניין מקורי: יז-מז) דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1007. מתנת הגב' שולמית אפשטיין מסנט לואיס מיסורי.

1. דפים יג-כב: חידושים על מסכת נידה.

בראש: 'חידושי הלכות מסכת נדה'. בדף יח ע"ב: 'תם ונשלם חידושי על מסכת נידה בס"ד. ויהא רעווא משמי' שאזכה לגמור חידושי על שאר מסכתות בעמוד החמשי וכל שבעה עמודים בס"ד. אמר הכותב הדיוט, ראיתי כי טוב לעשות כותרת לעמוד באיזה חידושים במס' חולין וגם בסדר טהרות'. בדף כב ע"א: 'תם ונשלם עמוד הראשון מעט הכמות ורב איכות'. דפים כג-כד אינם נמצאים.

2. דפים כה-כט: כרם חמד.

שאלות ותשובות בענייני שולחן ערוך אורח חיים. בראש: 'עמוד שני נקרא בשם כרם חמד'. לא שלם. לפנינו רק שמונה תשובות ראשונות. בדף כ"ז ע"א: 'וכ"כ פי' להדיא בספרו הקדוש במס' כלאים רבינו האיש האלקי הגאון האמיתי'. הוא הגר"א מוילנה בספרו שנות אליהו, ראה להלן.

3. דפים יז-מז: ביאור על ספרא.

לא שלם. לפנינו הביאור מאמצע פרשת ויקרא עד אמצע פרשת בהר. בדף לט ע"א: 'ועמ"ש בזה בחי' עמוד השלישי שער הגן'. באותו עמוד: 'ועמ"ש בזה בחיבורי חלק ראשון בעמוד השני בשו"ת צ"ב'. בדף מ ע"ב: 'וכבר בארתי המאמר הנ"ל על נכון בס"ד בחיבורי על התורה בפ' קדושים... וכן הובא הספרי בס' שנות אלי' להגאון אמיתי רבן של כל בני הגולה החסיד והקדוש והטהור מוהר"א זללה"ה מוילנא... וראיתי שכתוב שם בספרו הקדוש. שנות אליהו נדפס לראשונה

נא'. בדף 7 ע"א: 'מה שכתב אא"ז הרב ומים תארכי לידה ופטירה מן השנים

מ"מ בוילנה.

שר שם כולל חיבור הלזה, הוא יקרא עם דרושי הספד על גאוני וחכמי ח"ל, וי"א"י שדרשתי פה במעלות עם בבהכ"נ

זה"ו אבלי מפאסוול אב"ד דפה [תקצ"ו בן הגאון מרנא ורבנא בעל שאגת אריה מ איגר זללה"ה [תקצ"ח]... אשר נתהווה תנוע הארץ ופור התפוררה ונאספו אל גלה כבוד מיישראל וביותר פה קהילתנו פ... והנה הרב מהור"ר אברהם דאנציג ב חבורו נתיסד בעת שהיה סוחר, ועת מאיר שישקעס ז"ל הוא היה בעה"ב פה [הגאון מהור"ר שאול זללה"ה עמודי התוך י"א אב"ד דבריסק, ואחרון הכביד גאון רבן הגדול והנורא אשר נתהווה באה"ק גו"ה ממש כבר נפסק החיים אברה עצה

בלבוב תקנ"ט. בדף מה ע"א: 'זכבר כתבתי עוד בזה בס"ד בחי' עמוד החמשי במס' קדושין'. בדף מו ע"א: 'זכבר כתבתי בזה ישוב נכון בס"ד בחלק ראשון בעמוד השני שאלה ט"ז'. עמוד זה נקרא כרם חמד, ראה לעיל.

179

18×11 ס"מ. 237 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 332.

ביאור על התורה ועל מאמרי חז"ל.

המחבר מצטט פעמים רבות את ביאור הגר"א לספר משלי.

180

גדלים שונים. 40 דפים. המאה ה־18 והמאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 302. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף חידושי תורה מאת מחברים אחדים.

דפים בודדים ובהם חידושים על התורה, חידושים על מסכתות הש"ס, חידושים על ספרי פוסקים ושאלות ותשובות ממחברים שונים שאסף ר' יהודה לואיס לוין. בסוף דף אחד: 'עש"ק ש"פ תקפ"ט [1829]'. בראש דף אחר: 'לבוב שנת כת"ר [1860]'.

181–182

21×33.5 ס"מ. 199 (מגנין מקורי: קצח–שצח) דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 757.

פרדס רמונים מאת ר' משה יצחק אביגדור ב"ר שמואל משקלוב.

פירוש על שולחן ערוך, יורה דעה הלכות נדה, סימנים ק"צ–קצ"ז. כת"י נוסף של חיבור זה, הפירוש על סימנים קפ"ג–קצ"ז, נמצא בירושלים, בית הספרים 4:697, דפים 26 ע"ב–112 ע"א. התחלת הספר, הפירוש על סימנים קפ"ג–קפ"ח, נדפסה בוילנה תרכ"ט. בשער הספר: 'ספר פרדס רמונים, והוא באור על יו"ד הלכות נדה. ויפרד לשני ראשים, מקשה זהב, והוא ביאור מזוקק שבעתים לרדת לעומק דברי רבינו הט"ז. ושפתי חכם, דעת שפתיו ברור מללו להרחיב עומק כוונת דברי הש"ך. עם פתיחה כוללת ופתיחות לכל ענין בפ"ע אשר בשם פתחי נדה יקרא שמו ... מאת ... מרן משה יצחק אביגדור נ"ע, אשר

אור תורתו זרח בק"ק סלאנים, וואשילישק, סייני, קאוונא יע"א, ולבסוף ימיו אוה ה' למושב לו בעיר המעטירה שקלאב יע"א. שני הפירושים, מקשה זהב ושפתי חכם, נכתבו כאן בשני טורים מקבילים, כאשר בדפוס הנ"ל. בדף רכ ע"ב: 'סיימתי בעזה"י פתיחה זו יום ד'ך"ח תמוז תר"ת [תרי"ד 1854] לפ"ק'.

המחבר נפטר בשנת תרכ"ו [1866]. הוא חיבר גם את גליוני קודש, ניו יורק תרס"ט. ראה: אישים ביהדות ליטא, עמ' 70.

22×34.5 ס"מ. 82 דפים. שני טורים ובכל אחד 50 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 757a.

פרדס רמונים מאת ר' משה יצחק אביגדור ב"ר שמואל משקלוב.

פירוש על שולחן ערוך, יורה דעה הלכות נדה, סימנים קצ"ח–קצ"ט. הפתיחה לסימן קצ"ח נמצאת כאן פעמיים. האחת – בכתיבת ידי המחבר עצמו, והשניה – בהעתקת הסופר שהעתיק את שאר כתב היד שלפניו.

183

22×35.5 ס"מ. 295 דפים. שני טורים ובכל אחד 45 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 758.

שאלות ותשובות מאת ר' משה יצחק אביגדור ב"ר שמואל משקלוב.

שאלות ותשובות ערוכות לפי סדר ארבעת חלקי שולחן ערוך. בין השאלות והתשובות כתב המחבר קונטרסים על עניינים מיוחדים, כגון: קונטרס על דיני צליה ומליחה (דפים 22–33); 'קונטרס קן צפור, בו יבואר דיני עופות הטהורים וסימניהון' (דפים 34–55); 'קונ' השייך לחו"מ' (דפים 90–103), ובראשו: 'בעזה"י תקצ"ד [1834] לפ"ק'; 'באתי לבאר כל דיני נאמנת לע"א באיסורין' (דפים 228–234), ובסופו: 'התחלתיו היום א' א"ך בירח מנחם ציון ב"ב וסיימתיו בעז"ה ב'ך"ט [תרכ"ט 1869] לחודש מנחם לפ"ק'.

184

17×21 ס"מ. עד + יח דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 763. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

1. דפים א–עד: זכרון יוסף מאת ר' יוסף פדובה (פאדווא).

בשער: 'ספר זכרון יוסף. כולל חידושים והגהות בש"ס ומפרשיו שנעתקו מגליון הספרים אשר כתב עליהם הרב המאודה"ג חריף ובקי... מו"ה יוסף בהרב... מו"ה ישראל איסר זצ"ל פאדווא מק"ק

ממור החמשי במס' קרושיץ'. בדף מו ע"א:
שאלה ט"ז. עמוד זה נקרא כרם חמד,

בנוזית.

ת שונות.

מות הש"ס, חידושים על ספרי פוסקים
ין.
בוב שנת כת"ר [1860].

מחוד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוטית.

יאל משקלוב.

נ"ז. כת"י נוסף של חיבור זה, הפירוש על
פים 26 ע"ב-112 ע"א. התחלת הספר,
הספר: 'ספר פרדס רמונים, והוא באור
אור מזוקק שבעתים לרדת לעומק דברי
ק כוונת דברי הש"ך. עם פתיחה כוללת
ת... מרן משה יצחק אביגדור נ"ע, אשר

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

אור תורתו זרח בק"ק סלאנים, וואשילישק, סייני, קאוונא יע"א, ולבסוף ימיו אודה ה' למושב לו בעיר
המעטירה שקלאב יע"א'. שני הפירושים, מקשה זהב ושפתי חכם, נכתבו כאן בשני טורים מקבילים,
כאשר בדפוס הנ"ל. בדף רכ ע"ב: 'סיימתי בעזה"י פתיחה זו יום ד'ך"ח תמוז חרר"ת [תרי"ד 1854] לפ"ק.
המחבר נפטר בשנת תרכ"ו [1866]. הוא חיבר גם את גליוני קודש, ניו יורק תרס"ט. ראה: אישים ביהדות
ליטא, עמ' 70.

34.5x22 ס"מ. 82 דפים. שני טורים ובכל אחד 50 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוטית.
מס' 757a.

פרדס רמונים מאת ר' משה יצחק אביגדור ב"ר שמואל משקלוב.

פירוש על שולחן ערוך, יורה דעה הלכות נדה, סימנים קצ"ח-קצ"ט.
הפתיחה לסימן קצ"ח נמצאת כאן פעמיים. האחת - בכתיבת ידי המחבר עצמו, והשניה - בהעתקת
הסופר שהעתיק את שאר כתב היד שלפניו.

183

35.5x22 ס"מ. 295 דפים. שני טורים ובכל אחד 45 שורות. המאה ה־19. כתיבה רוטית.
מס' 758.

שאלות ותשובות מאת ר' משה יצחק אביגדור ב"ר שמואל משקלוב.

שאלות ותשובות ערוכות לפי סדר ארבעת חלקי שולחן ערוך. בין השאלות והתשובות כתב המחבר
קונטרסים על עניינים מיוחדים, כגון: קונטרס על דיני צליה ומליחה (דפים 22-33); קונטרס קן צפור, בו
יבואר דיני עופות הטוורים וסימניהן (דפים 34-55); 'קונ' השייך לחו"מ' (דפים 90-103), ובראשו:
'בעזה"י תקצ"ד [1834] לפ"ק'; 'באתי לבאר כל דיני נאמנת לע"א באיסורין' (דפים 228-234), ובסופו:
'התחלתיו היום א' א"ך בירח מנחם ציון ב"ב וסיימתי בעז"ה ב'ך"ט [תרכ"ט 1869] לחודש מנחם לפ"ק'.

184

21x17 ס"מ. עד + יח דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 763. אוסף ברוך שטרובס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

1. דפים א-עד: זכרון יוסף מאת ר' יוסף פרובה (פאדווא).

בשער: 'ספר זכרון יוסף. כולל חידושים והגהות בש"ס ומפרשיו שנעתקו מגליון הספרים אשר כתב
עליהם הרב המאוה"ג חריף ובקי... מו"ה יוסף בהרב... מו"ה ישראל איסר זצ"ל פאדווא מק"ק

ווילקאמיר אשר בליטא בעה"מ ספר עקרי העבודה [פרסבורג תרכ"ג]. ונעתקו ע"י תלמידו רפאל נתן נטע במוהר"ר שלמה זלקינד ראבינאוויטץ. נכתב בזאגער שנת תרכ"ג [1863] לפ"ק.

המעתיק (תקצ"ה-תרמ"ח [1835-1888]) חיבר את דקדוקי סופרים על הש"ס.

2. דפים א-יח: 'סנהדרי גדולה'.

לקט שאלות ותשובות מגאונים, מראשונים ומאחרונים. כ"ד סימנים. תשובות הגאונים נעתקו מכת"י וינה 49 (Heb. 120), ונדפסו ע"י חיים הורוויץ, תורתן של ראשונים, פפד"מ תרמ"ב, עמ' 27 ואילך. הכותרת לתשובות אלה בדפוס היא: 'תשובת הגאונים אשר העתקתי מהעתקת הרב הגאון ר"ן ראבינאוויטש נ"י אשר העתיק ע"פ העתקה אחרת מתשובת הגאונים כת"י וויען'.

בסוף כתב היד נרשם, בכתיבה שונה מכתיבת גוף כתב היד: 'כתב יד של הבחור חיים אורי בן הרב הג' מהו"ר בצלאל הכהן'. ר' בצלאל הכהן היה מו"ץ בוילנה וידידו של ר' רפאל נתן נטע רבינוביץ, ובנו רשם שורה זאת. גוף כתב היד נעתק ע"י רנ"נ רבינוביץ עצמו, כפי שעולה מהשוואת הכתיבה שלפנינו עם מכתביו באוסף שבדרון שבבית הספרים הלאומי בירושלים.

תיאורו של חיבור זה נעשה על ידי ידידי ד"ר שמחה עמנואל, ותודתי לו על כך.

185

21×34 ס"מ. 19 דפים + דפים בודדים. 105 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 20. מתנת משפחת סול פינשטיין.

חידושים על מסכתות הש"ס מאת ר' צבי בנימין ב"ר אברהם אויערבך.

חידושים על מסכת חולין ומסכת מועד קטן.

המחבר (תקס"ח-תרל"ב [1808-1871]) היה רב בדרמשטט ובהלברשטט. בשנת תרכ"ט הוא הוציא לאור את האשכול מאת ר' אברהם ב"ר יצחק מנרבונה עם פירוש בשם נחל אשכול. פרסום הספר גרר אחריו פולמוס נרחב. ראה: יודאיקה, כרך 3, עמ' 843; ספר האשכול עם פירוש נחל אשכול, חלק רביעי, ירושלים תשמ"ו.

186

17×21 ס"מ. 39 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 98. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושי הלכות ושאלות ותשובות מאת ר' דוד דייטש.

מ"ד סימנים. בדף 1 ע"א: 'רשמתי לזכרון בקוצר, אדר תרי"ב [1852] לפ"ק'. בסוף כל חידוש, כגון בדף 2 ע"ב, חתום: 'הק' דוד דייטש'. בדף 36 ע"ב: 'ג' אדר תרל"ג [1873] לפ"ק'.

המחבר (תקס"ח-תרל"ג [1808-1873]) היה רב בעיר זאהריו משנת תר"ה. ראה: אוצר הרבנים, סי' 4755.

187

17.5×21 ס"מ. 54 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 97. אוסף יהודה לואיס לוין.

כתבי ר' דוד דייטש.

החיבורים הם:

1. דפים 1-22: סדר גיטין מאת ר' מיכל ר' יוזפש עם פירוש מאת ר' דוד דייטש. בראש החיבור: 'סדר גטין מהרב מו"ה מיכל ר' יוזפש מק"ק קראקא (הוא הנהוג בינינו)'. חיבור זה נדפס בסוף שולחן ערוך אבן העזר עם בית שמואל וחלקת מחוקק, פיורדא תנ"ד. עם פירוש מאת ר' דוד דייטש. שמו אינו נזכר כאן, אבל הכתיבה שלפנינו זהה לכתיבה שבכת"י 186 ושכבת"י 188, ושם חתם המחבר את שמו. בדף 1 ע"א: 'ט"ו אב תרכ"ד [1864]'. בדף 20 ע"א: 'אייר תרכ"ט [1869] לפ"ק'. בדף 21 ע"א: 'מרחשון תר"ל [1869] לפ"ק'.

2. דפים 23-54: הערות על שולחן ערוך אבן העזר, הלכות גיטין.

188

גדלים שונים. 33 דפים בלתי כרוכים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 99. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף שאלות ותשובות, פסקי דינים ומכתבים מאת ר' דוד דייטש וחבריו.

האוסף נושא תאריכים בין השנים תר"כ-תרל"ג [1860-1873]. רובם של המכתבים ופסקי הדינים נושאים את חתימותיהם של 'דוד בהרב הגדול מו"ה מרדכי דייטש זצ"ל רב דק"ק זאהריוא יע"א' ו'דניאל פראנקעל מורה ודרשן ק"ק ריבניק יע"א'.

189

17×21 ס"מ. 5 דפים + דפים לא מכורכים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 192. אוסף יהודה לואיס לוין.

מ"ד סימנים. בדף 1 ע"א: 'רשמתו לזכרון בקוצר, אדר תרי"ב [1852] לפ"ק'. בסוף כל חידוש, כגון בדף 2 ע"ב, חתום: 'הק' דוד דייטש'. בדף 36 ע"ב: 'ג' אדר תרל"ג [1873] לפ"ק'. המחבר (תקס"ח-תרל"ג [1873-1808]) היה רב בעיר זאהרוי משנת תר"ה. ראה: אוצר הרבנים, סי' 4755.

187

17.5x21 ס"מ. 54 דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 97. אוסף יהודה לואיס לוין.

כתבי ר' דוד דייטש.

החיבורים הם:

1. דפים 1-22: סדר גיטין מאת ר' מיכל ר' יוזפש עם פירוש מאת ר' דוד דייטש. בראש החיבור: 'סדר גטין מהרב מו"ה מיכל ר' יוזפש מק"ק קראקא (הוא הנהוג בינינו)'. חיבור זה נדפס בסוף שולחן ערוך אבן העזר עם בית שמואל וחלקת מחוקק, פיורדא תנ"ד. עם פירוש מאת ר' דוד דייטש. שמו אינו נזכר כאן, אבל הכתיבה שלפנינו זהה לכתיבה שבכת"י 186 ושככת"י 188, ושם חתם המחבר את שמו. בדף 1 ע"א: 'ט"ו אב תרכ"ד [1864]'. בדף 20 ע"א: 'אייר תרכ"ט [1869] לפ"ק'. בדף 21 ע"א: 'מרחשון תר"ל [1869] לפ"ק'.

2. דפים 23-54: הערות על שולחן ערוך אבן העזר, הלכות גיטין.

188

גדלים שונים. 33 דפים בלתי כרוכים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 99. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף שאלות ותשובות, פסקי דינים ומכתבים מאת ר' דוד דייטש וחבריו.

האוסף נושא תאריכים בין השנים תר"כ-תרל"ג [1860-1873]. רובם של המכתבים ופסקי הדינים נושאים את חתימותיהם של 'דוד בהרב הגדול מו"ה מרדכי דייטש זצ"ל רב דק"ק זאהרויא יע"א' ו'דניאל פראנקעל מורה ודרשן ק"ק ריבניק יע"א'.

189

17x21 ס"מ. 5 דפים + דפים לא מכורכים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 192. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. חידושי הלכות ושאלות ותשובות מאת האחים ר' דוד ור' ישראל דייטש.

בדף 1 ע"א: 'תמוז תרי"ב [1852]. בדף 4 ע"ב: 'ניסן תרט"ז [1856] לפ"ק'.

2. מעשי בית דין בחתימת ר' ישראל דייטש.

א. תוספת כתובה של ר' ישעיה ואשתו חנה גוטמאן שנעשתה בכט תמוז שנת תקצ"א [1831]. בחתימת ר' ישראל דייטש ויצחק שמש.

ב. שטר משכון מקומות בעזרת אנשים שבבית הכנסת לביצוע הכתובה הנ"ל, מיום כה אלול תקצ"ב [1832].

ג. תנאים שנעשו בין משפחת מירויער ובין משפחת פרענקל בר"ח אדר שני תר"ח [1848] בחתימת ר' ישראל דייטש.

3. מכתב מר' ישראל דייטש אל ר' יעקב קארא בלייבניץ מיום כד אלול תקצ"ט [1839].

190

19×24 ס"מ. 44 דפים + דפים בודדים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 1014.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף 1 ע"א: 'חד"ת מאדמ"ו מהרי"א זצוק"ל', הוא ר' יהודה אסאד (תקנ"ט-תרכ"ו [1799-1866]) שהיה רב בערים רוגנדורף, סמניץ וסערדאהעלי. מחבר שו"ת יהודה יעלה, נדפס בשנים תרל"ג-תר"מ. בדף 25 ע"א: 'חדושי תורה מאדמ"ו הגאון מו"ה אהרון שמואל נ"י, ראה להלן דף 44 ע"א. ר' אהרן שמואל אסאד (תק"ץ-תרס"ח [1830-1908]) היה רב בקאטה ובסערדאהעלי. בדף 27 ע"א: 'באתי לכתוב מכאן ואילך אי"ה ובאזרתו (!) חדושי תורה מאדמ"ו הגאון הגדול... מו"ה ישראל יצחק אהרון מ' אב"ד ור"מ דק"ק גרוסווארדיין יע"א. ר' ישראל יצחק אהרן לנדסברג (נפטר בשנת תרל"ט [1879]) היה רב בערים יימרינג, פרוינקירכן וגרוסוורדיין. בדפים הבודדים: 'חדושי תורה... מאדמ"ו הגאון מו"ה אברהם גלזנר נ"י. ר' אברהם גלזנר (תקפ"ה-תרל"ח [1825-1878]) היה רב ביונק ובקלזונבורג. בדף 34 ע"ב: 'חדושי אגדות מה שחנני ד' ודרשתי ברבים פה ק"ק... בשנת ת"ר [1840] לפ"ק'. בדף 44 ע"א: 'חדושי אגדות מאדמ"ו הגאון מו"ה אהרון שמואל אסאד אב"ד דק"ק סערדאהעלי'. חידושים מאת ר' יהודה אסאד נעתקו גם בכת"י ניו יורק, בהמ"ל 9681.

191

17.5×21.5 ס"מ. 110 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 681.

120

ביאור על שולחן ערוך יורה דעה, הלכות טריפות הריאה.

המחבר מצטט פעמים רבות את ז"ש, הוא זבח שמואל, פירושו של ר' שמואל ב"ר משה מליסא על שחיטות ובדיקות מאת ר' יעקב ווייל, פפד"א תקי"ג.

192

18×22 ס"מ. [1] + 5 + ריח דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 79.

יצב אהרן מאת ר' אהרן ב"ר צבי הירש.

חידושים ודרשות על התורה מסודרים לפי פרשיות השבוע.

בשער: 'יצב אהרן... אהרן בן כמו"ה צבי הירש ז"ל מק"ק קראטאשין'. בסוף ההקדמה, דף 3 ע"א: 'בשנת קבוצ"ת [תקצ"ח 1838] הנידחים יחיש ברננים צחק"ת לפ"ק'. בדף ט ע"א מזכיר את חיבורו קביצת אהרן על מסכתות הש"ס. בדף ס ע"ב מזכיר את קביצת אהרן חלק שני, וכן את חיבורו אסיפת מאמרים על המדרשים.

בסוף החיבור, בדף רה ע"ב: 'שנה התור"ה זאת לפרט גדול ה אלפים תרי"א [1851] אהרן בלא"א כמה"ו צבי הירש ז"ל'. בסיום דרוש נוסף, דף ריח ע"א: 'כד כסליו אות ברית [תרי"ב 1851] לטובה לפ"ק אהרון בר"ה ז"ל'.

193

17.5×22.5 ס"מ. 20 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 665.

שאלות ותשובות וחידושים על סוגיות הש"ס.

בדף 7 ע"ב: 'היום יום ב' פ' מטות כ"ג תמוז התקצ"ח (?) [1838] פה... נאו' אהרן באאמו"ר ה' אלי' סגל אב"ד דפה'. בדף 9 ע"א: 'תשובה זו מועתקת'. בדף 16 ע"ב: 'כבר נשאלתי מחכם אחד המופלג מוהר"י מטמשפאל... החודש אדר מרבים שמחה וחדוה בכפליים לפ"ק'. בדפים 17-20 קונטרס של חמישה קטעים שכל אחד מהם פותח 'מה שהקשה מעכ"ת'.

194

16×20.5 ס"מ. 52 (מניין מקורי: סט-קב) דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 585.

121

ביאור על שולחן ערוך יורה דעה, הלכות טריפות הריאה.

המחבר מצטט פעמים רבות את ז"ש, הוא זבח שמואל, פירושו של ר' שמואל ב"ר משה מליסא על שחיטות ובדיקות מאת ר' יעקב ווייל, פפד"א תקי"ג.

192

18×22 ס"מ. [1] + 5 + ריח דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 79.

יצב אהרן מאת ר' אהרן ב"ר צבי הירש.

חידושים ודרשות על התורה מסודרים לפי פרשיות השבוע.

בשער: 'יצב אהרן... אהרן בן כמו"ה צבי הירש ז"ל מק"ק קראטאשין'. בסוף ההקדמה, דף 3 ע"א: 'בשנת קבוצ"ת [תקצ"ח 1838] הנידחים יחיש ברננים צחק"ת לפ"ק'. בדף ט ע"א מזכיר את חיבורו קביצת אהרן על מסכתות הש"ס. בדף ס ע"ב מזכיר את קביצת אהרן חלק שני, וכן את חיבורו אסיפת מאמרים על המדרשים.

בסוף החיבור, בדף רה ע"ב: 'שנה התור"ה זאת לפרט גדול ה אלפים תרי"א [1851] אהרן בלא"א כמה"ו צבי הירש ז"ל'. בסיום דרוש נוסף, דף ריח ע"א: 'כד כסליו אות ברית [תרי"ב 1851] לטובה לפ"ק אהרן בר"ה ז"ל'.

193

17.5×22.5 ס"מ. 20 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 665.

שאלות ותשובות וחידושים על סוגיות הש"ס.

בדף 7 ע"ב: 'היום יום ב' פ' מטות כ"ג תמוז התקצ"ח(?) [1838] פה... נאו' אהרן באאמו"ר ה' אלי' סגל אב"ד דפה'. בדף 9 ע"א: 'תשובה זו מועתקת'. בדף 16 ע"ב: 'כבר נשאלתי מחכם אחד המופלג מוהר"י מטמשפאל... החודש אדר מרבים שמחה וחדוה בכפליים לפ"ק'. בדפים 17–20 קונטרס של חמישה קטעים שכל אחד מהם פותח 'מה שהקשה מעב"ת'.

194

16×20.5 ס"מ. 52 (מניין מקורי: סט–קב) דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוטית. מס' 585.

חידושים על ענייני הלכה שונים.

לא שלם. מזכיר את חומות ירושלים מאת ר' דוד אבד"ק שערישוב, פפד"א תקס"ז, ושערי דעה מאת ר' אלעזר ב"ר אריה לייב מפילץ, ויין תקפ"א. על מרבית הדפים הועבר קו, והוא סימן המדפיס בעת הדפסת החיבור.

195

16×22 ס"מ. 23 דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוטית. מס' 595.

ביאור על שולחן ערוך אורח חיים.

לא שלם. לפנינו ביאור על סימנים רנ"ב–של"ג. המחבר מצטט פעמים רבות את מחצית השקל מאת ר' שמואל הלוי מקעלין.

196

גדלים שונים. 7 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 1209. אוסף יהודה לואיס לויין.

דרשות מאת ר' אליהו שפירא אב"ד ור"מ דק"ק צ'ורניקוב (טשארניקאוו Czarnikow), ומכתבים אליו.

הכותבים הם: ר' יחזקאל ב"ר אברהם אונגאר, ביום ב' אלול תקצ"ט [1839]; ור' יחזקאל בארכהיים מנירנברג, ביום א' פרשת קרח תר"ח [1848].

197

17.5×22 ס"מ. 368 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 23. מתנת גב' ארני קריס, אשתו של נין המחבר, ר' יצחק קריס מברוקלין. חתימת בעלים: 'נתן בן ה"ר יצחק אייזיק בן אליעזר בן המחבר ה"ר מנחם שמואל קריס'. וכן באנגלית. הוא רשם גם את תאריכי פטירות בני משפחתו.

כתבי ר' מנחם קריץ.

בשער: 'אם למסורה. נשלמה בפרשה תולדות בשנת ש"ש [ת"ר 1840] אנכי על אמרתך... ואדרבה יום יום בעדתיך נגד שרים מלכים מסורת זאת בהגהות חסירות ויתירות ולא יבוש, יתרץ קושיות רבות

ואגדות אנ"ך בעזרת שמים, מכתבי מנחם שמואל בן אליעזר קריץ... נעתק לכתב אשורית ובדיו פה באלטא'.

החיבורים הם:

1. דפים 1–197: מסורה וחידושים שונים לתנ"ך.
2. דפים 198–368: חידושים על הגדה של פסח ועל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, דרשות אחדות, חידושים על מסכתות הש"ס, על מסכת אבות ועל אגדות רבה בר בר חנה.

198

23×27 ס"מ. 7 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 462A. אוסף יהודה לואיס לויין.

קונטרס הספק מאת ר' דוב פיליפסטאל.

בשער: 'קונטרס הספק בדיני אנינות אחרי אשר הדת נתן מאת אדוננו המלך יר"ה שלא לקבור את הנפטר עד עבור ע"ב שעות, שלוחה היא אל... הגאון המפורסם מו"ה יעקב יוסף [אטינגר] נ"י הר' אב"ד דק"ק ברלין יע"א ולשני לו ידידי נעורי הרב המאה"ג החריף דיין המצויין מו"ה אלחנן נ"י ממני הצעיר דוב בלאאמו"ר הרב מו' שרגא... בק"ק בירנבוים יע"א. כתבתי ביום השלישי שלשה ועשרים לחדש אדר שנת חמשת אלפים ושש מאות ואחת [תר"א 1841] לבריאת עולם'.

199

17×20.5 ס"מ. 35 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 545.

דרשות ערוכות על פי סדר פרשיות השבוע.

כתב היד קטוע ואין רצף בין הדפים, ולפי מניין הדפים המקורי חסר הרבה ממנו. בסוף הדרשות כתב המחבר שיר שראשי שורותיו מצטרפים: אליעזר בן מרדכי. אחר כתב: 'נשלם ונגמר בשנת תר"ב [1842].

200

17×20 ס"מ. פה דפים (רבים מהם ריקים, דפים נד–נח נתלשו). המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 222. אוסף יהודה לואיס לויין.

אשכנז – פרשנות, הלכה ודרוש

ואגדות אנ"ך בעזרת שמים, מכתבי מנחם שמואל בן אליעזר קריץ... נעתק לכתב אשורית ובדיו פה באלטא'.

החיבורים הם:

1. דפים 1-197: מסורה וחידושים שונים לתנ"ך.
2. דפים 198-368: חידושים על הגדה של פסח ועל י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, דרשות אחדות, חידושים על מסכתות הש"ס, על מסכת אבות ועל אגדות רבה בר בר חנה.

198

23×27 ס"מ. 7 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 462A. אוסף יהודה לואיס לוין.

קונטרס הספק מאת ר' דוב פיליפסטאל.

בשער: 'קונטרס הספק בדיני אנינות אחרי אשר הדת נתן מאת אדוננו המלך יר"ה שלא לקבור את הנפטר עד עבור ע"ב שעות, שלוחה היא אל... הגאון המפורסם מו"ה יעקב יוסף [אטינגר] נ"י הר' אב"ד דק"ק ברלין יע"א ולשני לו ידידי נעורי הרב המאה"ג החריף דיין המצויין מו"ה אלחנן נ"י ממני הצעיר דוב בלאאמו"ר הרב מו' שרגא... בק"ק בירנבוים יע"א. כתבתי ביום השלישי שלשה ועשרים לחדש אדר שנת חמשת אלפים ושש מאות ואחת [תר"א 1841] לבריאת עולם'.

199

17×20.5 ס"מ. 35 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 545.

דרשות ערוכות על פי סדר פרשיות השבוע.

כתב היד קטוע ואין רצף בין הדפים, ולפי מניין הדפים המקורי חסר הרבה ממנו. בסוף הדרשות כתב המחבר שיר שראשי שורותיו מצטרפים: אליעזר בן מרדכי. אחר כתב: 'נשלם ונגמר בשנת תר"ב [1842]'.

200

17×20 ס"מ. פה דפים (רבים מהם ריקים, דפים נד-נח נתלשו). המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 222. אוסף יהודה לואיס לוין.

א תקס"ז, ושערי דעה מאת ר'
יא סימן המדפיס בעת הדפסת

עלין.

וארניקאו (Czarnikow),

[18] ור' יחזקאל בארכהיים

הרף.

קריס'. וכן באנגלית. הוא רשם

על אמרתך... ואדרבה יום
יבוש, יתרץ קושיות רבות

חידושים על מסכתות הש"ס ועל שולחן ערוך חושן משפט מאת ר' יהודה ליב בר"ח. בשער: 'לי לשמי הק' יהודא ליב בר"ח הצעיר באלפי יהודה מק"ק אובר זיצק חתן מאה"ו משה במהור"י כ"ץ זצ"ל'.

201

17x20 ס"מ. 85 (מניין מקורי: קער-רנח) + 93 (מניין מקורי: א-צג) דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה רוטית. מס' 58.

מי נח ולוית חן.

דרושים למחבר לא נודע. פירוט החיבורים:

1. דפים קער-רנח: מי נח, חלק א.
- דרושים, מסומנים מ-סג. שם הספר אינו נזכר כאן, והוא עולה מתוך המפתחות שעשה המחבר לספרו, ראה להלן חיבור מס' 4.

2. דפים א-פו: לוית חן, דרוש על שיר השירים.

בראש: 'לוית חן. דרוש לשה"ש'. יט דרושים, מסומנים א-יט.

3. דפים פז-פט ע"א: מפתחות ללוית חן.
- בראש: 'מפתחות לדרושים על שה"ש', ובכתיבה מאוחרת: 'נקרא לוית חן'. בסוף: 'סיימתי הדרושי' על שה"ש היום ה' ערב חנוכה תר"ח [1847] לפ"ק'.

4. דפים פט ע"א-צג: מפתחות למי נח.
- בראש: 'מפתחות לספר מי נח חלק א'. תוכן מפתחות אלה מלמד כי הדרושים המסומנים מ-סג, לעיל דפים קער-רנח, הם חלק מספר מי נח חלק א.

202

16.5x21 ס"מ. 107 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 56. מתנת האחים ארנשטיין.

בעלים: 'שייך להרב הגאון הגדול חריף ובקי כמ"ה פינחס מכאל אסד נ"י'.

הגהות וחידושים על ארבעת חלקי שולחן ערוך ונושאי כליו מאת ר' פנחס מיכאל אסאד.

בדף 106 ע"א, בסוף החידוש האחרון, חתום 'פינחס', ומכאן שר' פנחס מיכאל אסאד, בעלי כתב היד, הוא גם מחבר ההגהות והחידושים שלפנינו.

203

11x17 ס"מ. צה + 90 דפים. 20-30 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 66-67.

1. דפים א-צה: עטרת ספיר מאת ר' מרדכי ב"ר אברהם מנחם מאנטיפול.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בשער: 'ספר עטרת ספיר. באנטיפאלי. לפרט מ'רדכי' בן אב'רהם מ'נ'ח'ם [תר"י 1850] לפ"ק לב"ע'. בסוף: 'מ'ארי ר'חמנא ד'עלמא כ'ולא י'סייעני' [ר"ת: מרדכי].

2. דפים 1-90: חידושים על מסכתות הש"ס ועל המדרשים.

בעמוד ראשון: 'תרכ"ט [1869] פה דארהיצין'. בדף 46 ע"א: 'הרב דק"ק סערנאק הראה לי'.

204

19.5x33 ס"מ. 12 + 17 דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 249. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על שולחן ערוך חושן משפט.

נכרך עמהם פרי מגדים מאת ר' שמואל ב"ר אלכסנדר, דפוס פיורדא תקכ"ז. כתב יד של חיבור זה ראה לעיל כת"י 57.

205

16.5x20.5 ס"מ. 20 מחברות. 10-35 שורות בעמוד. המאה ה-19. עברית ואנגלית. מס' 1089. אוסף ברלין.

מחברות חידושי תורה ורשימות מאת ר' משה ברלין.

המחברות כוללות חידושים על מסכתות הש"ס ודרשות, וכן רשימות אנציקלופדיות, כגון: רשימת צמחי המשנה והתלמוד על פי סדר אלף בית, רשימת בעלי החיים במשנה ובתלמוד על פי סדר אלף בית ורשימת מדות ומשקלות.

בראש אחת המחברות רשומים התאריכים תרכ"ח-תרכ"ט [1868-1869].

כתיבה זהה לכתיבה שלפנינו נמצאת בכת"י 206 ובכת"י 207.

עם המחברות נגזזו כאן גם תרגום מונחים בוטניים מעברית לגרמנית, מאמר של עמנואל לעף על שמות צמחים ובעלי חיים מתוך כתב העת Israelit, ודרשה על שאול המלך (כתובה גרמנית).

203

11×17 ס"מ. צה + 90 דפים. 20–30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 66–67.

1. דפים א–צה: עטרת ספיר מאת ר' מרדכי ב"ר אברהם מנחם מאנטיפול.

חידושים על מסכתות הש"ס.
בשער: 'ספר עטרת ספיר. באנטיפאלי. לפרט מ'ר'דכ'י בן אב'ר'הם מ'נ'ח'ם [תר"י 1850] לפ"ק לב"ע'.
בסוף: 'מ'ארי ר'חמנא ד'עלמא כ'ולא י'סייעני' [ר"ת: מרדכי].

2. דפים 1–90: חידושים על מסכתות הש"ס ועל המדרשים.

בעמוד ראשון: 'תרכ"ט [1869] פה דארהיצין'. בדף 46 ע"א: 'הרב דק"ק סערנאק הראה לי'.

204

19.5×33 ס"מ. 12 + 17 דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 249. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על שולחן ערוך חושן משפט.

נכרך עמהם פרי מגדים מאת ר' שמואל ב"ר אלכסנדר, דפוס פיורדא תקכ"ז. כתב יד של חיבור זה ראה
לעיל כת"י 57.

205

16.5×20.5 ס"מ. 20 מחברות. 10–35 שורות בעמוד. המאה ה־19. עברית ואנגלית.
מס' 1089. אוסף ברלין.

מחברות חידושי תורה ורשימות מאת ר' משה ברלין.

המחברות כוללות חידושים על מסכתות הש"ס ודרשות, וכן רשימות אנציקלופדיות, כגון: רשימת
צמחי המשנה והתלמוד על פי סדר אלף בית, רשימת בעלי החיים במשנה ובתלמוד על פי סדר אלף
בית ורשימת מדות ומשקלות.

בראש אחת המחברות רשומים התאריכים תרכ"ח–תרכ"ט [1868–1869].

כתיבה זוהי לכתיבה שלפנינו נמצאת בכת"י 206 ובכת"י 207.

עם המחברות נגנזו כאן גם תרגום מונחים בוטניים מעברית לגרמנית, מאמר של עמנואל לעף על
שמות צמחים ובעלי חיים מתוך כתב העת Israelit, ודרשה על שאול המלך (כתובה גרמנית).

206

17.5×11.5 ס"מ. 8 מחברות. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1152. אוסף ברלין.

הערות על תרגום אונקלוס מאת ר' משה ברלין.

בפתק מצורף נמצאת חתימתו של M. Berlin. כתיבה זהה לכתיבה שלפנינו נמצאת בכת"י 205 ובכת"י 207.
התאריכים על המחברות הם מן השנים תרכ"ח-תרל"א [1868-1871].
בדף מצורף: 'שאלתי את פי בן הר"ר שלמה נעטטער נ"י כשהיה מתגורר פה שנת תר"ל [1870]'. ר' שלמה נטר חיבר פירוש על פירושו של ר' אברהם אבן עזרא על התורה, וינה תרי"ח-תרי"ט.

207

גדלים שונים. 5 מחברות + דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1110.

פירוש על תהלים ומחברות לימוד דקדוק הלשון העברית והסורית מאת ר' משה ברלין.

הכתיבה שלפנינו זהה לכתיבה הנמצאת בכת"י 205 ובכת"י 206.

208

29.5×20 ס"מ. 98 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 290. אוסף יהודה לואיס לויין.

ביאור מדעי על מדרש רבה מאת ר' דוד רוזין.

הערות גליון למדרש רבה הכוללות השוואות נוסח על פי דפוסים שונים, באורי מלים מתוך השוואה ליוונית וללטינית וכו'. בסוף: 'העתקה נשלמה י"ט כסלו התש"ב [1941] בבני ברק ע"י יהודה לויין'. בדף 5 ע"א: 'ועתה העירני ידידי הח' דוד קיפמאן'. בדף 10 ע"א, הציטוט ממתנות כהונה מסתיים: '?! [אות הקריאה הזאת היא מראזין]'. מכאן שההערות למדרש רבה הן של ד"ר ד' ראזין.

המחבר (תקפ"ג-תרנ"ד [1823-1894]) הוציא לאור את פירוש הרשב"ם על התורה עם מבוא והערות, ברסלא תרמ"ב. ראה: ש' פדרבוש, חכמת ישראל באירופה, ירושלים תשכ"ז, כרך ג, עמ' 418.

209-210

גדלים שונים. 40 עמודים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 682.
תוית בעלים: Ex Libris Dr. B. Revel.

הרהורי תורה, חוברת ראשונה, מאת ר' חיים בלוך.

בשער: 'הרהורי תורה על מצוה ע"ח שהיא אחרי רבים להטות, מאתי חיים בן מו"ה צבי ז"ל בלאך. ברעסלויא תרמ"ז [1887] לפ"ק. חוברת הראשונה'.
נרפס בברסלוי תרמ"ח, בליטוגרפיה.
אל החיבור מצורפים דפים בודדים רבים ובהם חידושים על מסכתות הש"ס ועל ספרות הפוסקים.
המחבר (תקפ"ו-תרנ"ו) נולד בברסלוי. סבו היה ר' אברהם טיקטין, ראה לעיל כת"י 133. ספריו הנוספים: מבוא התלמוד, ברלין תרי"ג; צורת הבית, ברסלוי תרמ"ב; אמרי אינשי, ברסלוי תרמ"ב. ראה: יודאיקה, כרך 4, עמוד 1101.

29.5×22.5 ס"מ. [12] + 191 (מניין מקורי: 177-367) עמודים. 18 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
ליטוגרפיה.
מס' 1218.

הרהורי תורה, חוברת שלישית, מאת ר' חיים בלוך.

בשער: 'הרהורי תורה על (פרטי) מצוה ע"ח שהיא אחרי רבים להטות. מאתי חיים בן מו"ה צבי ז"ל בלאך. ברעסלויא תרנ"א [1891] לפ"ק. חוברת השלישית כוללת מה שסגנו(!) חז"ל בשם קרוב וחזקה, ומענין לענין באותו ענין לשון חכמים ומאמריהם בעניני הטבע וההרגל'.

211

23×18 ס"מ. 36 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 34.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף כג ע"א: 'הק' משה ב"ר חיים שנפיר'.

212

18×11.5 ס"מ. 127 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 1197.

210-209

גדלים שונים. 40 עמודים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 682.

תוית בעלים: Ex Libris Dr. B. Revel.

הרהורי תורה, חוברת ראשונה, מאת ר' חיים בלוך.

בשער: 'הרהורי תורה על מצוה ע"ח שהיא אחרי רבים להטות, מאתי חיים בן מו"ה צבי ז"ל בלאך.
ברעסלויא תרמ"ז [1887] לפ"ק. חוברת הראשונה.
נדפס בברסלוי תרמ"ח, בליטוגרפיה.
אל החיבור מצורפים דפים בודדים רבים ובהם חידושים על מסכתות הש"ס ועל ספרות הפוסקים.

המחבר (תקפ"ו-תרנ"ו) נולד בברסלוי. סבו היה ר' אברהם טיקטין, ראה לעיל כת"י 133. ספריו
הנוספים: מבוא התלמוד, ברלין תרי"ג; צורת הבית, ברסלוי תרמ"ב; אמרי אינשי, ברסלוי תרמ"ב. ראה:
יודאיקה, כרך 4, עמוד 1101.

29.5×22.5 ס"מ. [12] + 191 (מניין מקורי: 177-367) עמודים. 18 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
ליטוגרפיה.
מס' 1218.

הרהורי תורה, חוברת שלישית, מאת ר' חיים בלוך.

בשער: 'הרהורי תורה על (פרטי) מצוה ע"ח שהיא אחרי רבים להטות. מאתי חיים בן מו"ה צבי ז"ל
בלאך. ברעסלויא תרנ"א [1891] לפ"ק. חוברת השלישית כוללת מה שסגנו (!) חז"ל בשם קרוב וחזקה,
ומענין לענין באותו ענין לשון חכמים ומאמריהם בעניני הטבע וההרגל'.

211

23×18 ס"מ. 36 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 34.

חידושים על מסכתות הש"ס.

בדף כג ע"א: 'הק' משה ב"ר חיים שנפיר'.

212

18×11.5 ס"מ. 127 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 1197.